

Skötsel­anvisning

Här finner du utförlig information, instruktioner och skötsel­anvisningar till din nya bostad. För att garantin ska gälla är det viktigt att skötsel­anvisning för respektive produkt följs. Typ och kulör på exempelvis kakel och tapeter beror på vilka inredningsval du har gjort och anges därför inte här. För information om garantier och felanmälan, se under rubrik Felanmälan.

1. Värme och sanitet

- 1.1 Rumstemperatur i bostaden
- 1.2 Kök och badrum
- 1.3 Blandare, avstängning av vatten och varmvattenmätning

2. EI

- 2.1 Elektricitet och jordfelsbrytare
- 2.2 TV, telefon och dator
- 2.3 Brandvarnare
- 2.4 Porttelefon och kodlås

3. Sprinkler

- 3.1 Sprinkler

4. Ventilation

- 4.1 Ventilation

5. Vitvaror

- 5.1 Spiskåpa/Spisfläkt
- 5.2 Spishäll och ugn
- 5.3 Kylskåp och frys
- 5.4 Diskmaskin
- 5.5 Mikrovågsugn
- 5.6 Tvättmaskin och torktumlare

6. Golv, väggar och tak

- 6.1 Kakel och klinker
- 6.2 Parkettgolv
- 6.3 Tapeter och målade ytor
- 6.4 Att sätta upp saker på väggen / i taket

7. Inredning

- 7.1 Köksinredning
- 7.2 Dörrar och garderober
- 7.3 Fönster och fönsterbänkar
- 7.4 Lås, nycklar och posthantering

8. Yttre miljö

- 8.1 Fasaden

9. Leverantörsregister

10. Felanmälan

- 10.1 Garantier och rutiner för felanmälan i din bostad
- 10.2 Felanmälan år 1-2

1. Värme och sanitet

1.1 Rumstemperatur i bostaden

Uppvärmning

Huset har en central frånluftsvärmepump. Frånluften från lägenheterna passerar genom en värmeväxlare som är ansluten till en värmepump. I systemet tas alltså husets varma frånluft tillvara och används för att värma vatten till radiatorkretsen och tappvarmvatten. Härifrån leds uppvärmt vatten ut till respektive lägenhet och husets radiatorkrets.

Alt. 1 När den återvunna värmen inte räcker till kompletteras systemet med fjärrvärme.

Alt. 2 När den återvunna värmen inte räcker till kompletteras systemet med el via en elpanna.

Radiatorerna har även en termostatventil som känner av rummets temperatur. Det är viktigt att den inte täcks över för att känselkroppen ska kunna känna av rätt temperatur. När temperaturen i rummet nått upp till den förinställda temperaturen stänger termostaten tillförseln av varmt radiatorvatten. När detta inträffar blir radiatorn varm upptill och kall nedtill, för att sedan övergå till helt kall, vilket är fullt normalt.

Kalla radiatorer

Är radiatorn kall, trots att termostatventilen är öppen och rummet fortfarande känns kallt, kan det bero på luft i radiatorkretsen. Vid uppvärmning av kallt vatten frigörs syre. Ibland måste man därför tömma radiatorerna på överflödigt luft så att inte vattencirkulationen i radiatorkretsen hindras. Det kallas att man luftar radiatorerna.

Luftning bör ske i samråd med föreningens fastighetsskötare så att denne kan svara för påfyllning av vatten i värmesystemet. När vatten fylls på tillförs återigen en mängd syresatt vatten, vilket i sin tur innebär att det efter ett tag är dags för en luftning igen. Om alla boende i ett flerbostadshus luftar sina radiatorer på samma gång kommer mängden vatten i systemet att minska kraftigt. Vattentrycket (främst i de översta lägenheterna) kan då sjunka ordentligt med kalla radiatorer och störande brusljud som följd.

Vanliga frågor som rör rumstemperaturen

Vistelsezon

Vistelsezonen i rummet begränsas av två horisontella plan, ett på 0,1 meter höjd över golvet ett annat på 2,0 meter höjd över golvet, samt vertikala plan 0,6 meter från yttervägg eller annan yttre begränsning, dock vid fönster och dörr 1,0 meter.

Hur varmt ska det vara i min bostad?

Den dimensionerade rumstemperaturen vintertid är 21°C i vistelsezonen. Varje grads ökning av inomhustemperaturen ger en ökning av energianvändningen med cirka fem procent. Temperaturhöjningen medför en ökad driftkostnad.

När sätts värmen igång?

Värmesystemet anpassar framledningstemperaturen till radiatorerna efter rådande utomhustemperatur. Er fastighetsskötare anpassar inställningen av framledningstemperaturen efter de lokala förutsättningarna för varje byggnad. Beroende på förutsättningarna sätts värmen igång när utomhustemperaturen går ner till emellan 15°C och 18°C.

Det har varit kallt ute länge varför är då inte radiatorn särskilt varm?

Framledningstemperaturen till radiatorerna håller olika temperaturer beroende på vad det är för utomhustemperatur. Är det exempelvis 10°C ute så är framledningstemperaturen 30°C. Då upplevs radiatorns yta som ljummen men den är tillräckligt varm för att lägenhetens rumstemperatur i vistelsezonen skall hålla 21°C.

Det är kallt ute men min radiator är ändå sval, varför då?

Radiatortermostaten känner av när rummet når rätt inomhustemperatur och stänger då automatiskt av radiatoren. Radiatorn kan därför upplevas som kall när det är 21°C i rummet.

Hur gör jag för att mäta inomhustemperaturen i min bostad?

Du mäter rumstemperaturen i lägenheten i mitten av rummet på en meters höjd över golvet. Att mäta vid en yttervägg eller vid en fönsterbänk ger ett felaktigt mätresultat.

Vad gör jag om inomhustemperaturen är lägre än 21°C och radiatoren trots det är kall?

Är den uppmätta inomhustemperaturen lägre än 21°C så kontrollera först hur det är möblerat vid radiatorerna. Det är viktigt att radiatortermostaten och radiatoren inte skyms av möbler eller täcks över med gardiner eller elementskydd. Möbler framför radiatoren hindrar värmen från att sprida sig i rummet, vilket gör att radiatortermostaten avläser en högre rumstemperatur än det är i rummet och radiatoren stängs av.

JMs rutin om fel uppstår i någon enskild radiator eller i värmesystemet

Din fastighetsskötare kommer och mäter inomhustemperaturen i lägenhetens vistelsezon. Skulle temperaturen vara lägre än 21°C kontrolleras det att tilluftsdonen vid fönstren är öppna och rätt monterade samt att inga möbler står framför radiatoren eller radiatortermostaten. Det kontrolleras även att det inte är luft i radiatoren eller att radiatortermostaten har hakat upp sig på grund av smuts. Skulle det fortfarande vara för låg rumstemperatur i lägenheten tittar man på eventuella åtgärder i de centrala delarna av värmesystemet för att komma tillrätta med problemet.

Exempel på radiatortermostat

Är radiatortermostaten fullt öppen ger det en temperatur på 21°C i rummet.
Önskas en lägre temperatur går det att sänka efter eget tycke.

1.2 Kök och badrum

Toalettstol, handfat och badkar

Toalettstol och handfat måste rengöras regelbundet. Använd toalettborste och rengöringsmedel när du rengör toalettstolen. För handfat och badkar används en mjuk borste, t ex en diskborste. Tänk på att starkare rengöringsmedel ofta är skadliga för miljön och polerande medel förstör ytskiktet på porslinet. Tänk på att endast toalettpapper kan spolas ner i wc-stolen, eftersom det löser upp sig vid kontakt med vatten. Om du spolar ner exempelvis pappershanddukar kan det bli stopp i systemet. Porslinet i handfat och wc-stol tål inte alltför höga temperaturer. Att tömma vatten varmare än 60°C i en wc-stol kan orsaka sprickor i porslinet. Smörj även alla rörliga delar på duschväggarnas gångjärn en till två gånger per år.

Avlopp och vattenlås

Avloppsrören i kök och badrum har ett vattenlås för att förhindra dålig lukt från avloppet. Vattenlås och golvbrunn rengörs enligt leverantörens anvisningar en gång i kvartalet. Var noga med att sätta tillbaka golvbrunnensinsatsen enligt anvisningarna för att undvika lukt. Om vattenlåsen torkar ut (t.ex. när du är bortrest) kan dålig lukt uppstå. Spola då rikligt med vatten i golvbrunn, wc, handfat och köksvask. Om lukten inte försvinner efter några timmar kan det vara något fel i systemet. Håll inte stekfett i köksavloppet eftersom avloppsrören då sätts igen. Stekfettet torkas upp med exempelvis hushållspapper och kastas i soporna.

Handdukstork

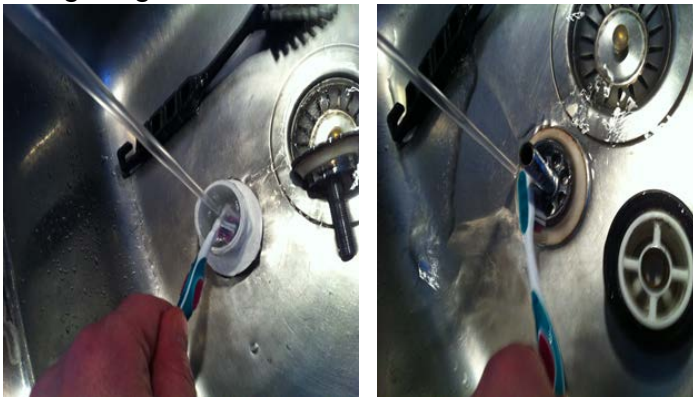
För att ta bort smuts, kalkfläckar och avlagringar från din handdukstork, räcker det för det mesta att torka med ett mildt rengöringsmedel som du sedan torkar bort med fuktig trasa. Torrtorka med trasa eller frottéhandduk. Tänk på att kromade eller färgade ytor samt ytor av metall lätt skadas av syra, stålull och rengöringsmedel med ammoniak eller slipmedel.

Mer utförliga skötselansvisningar för ditt kök och badrum finner du i leverantörernas anvisningar.

Skötsel av bräddavlopp samt bottenventil i tvättställ. Demontera bottenventilen.

Rengöring av bottenventil.

Rengör och återmontera.

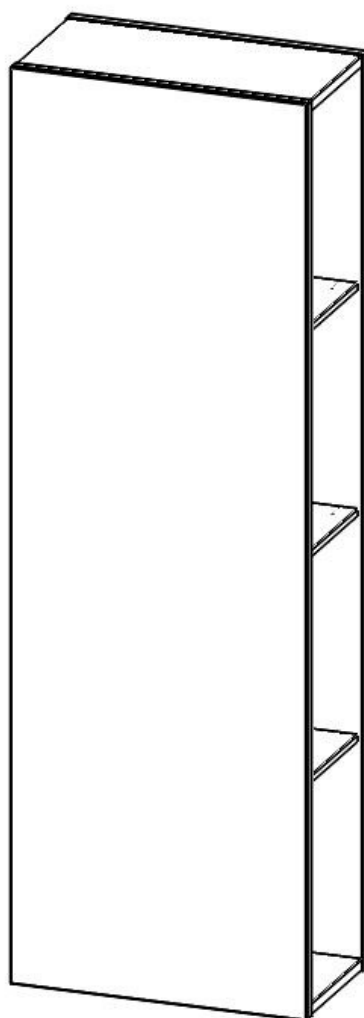
Spruta på rikligt med en blandning av ättikspit och citronsyra.

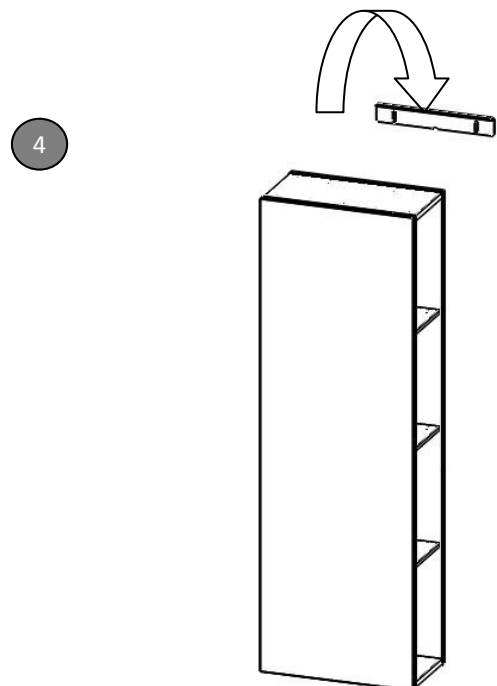
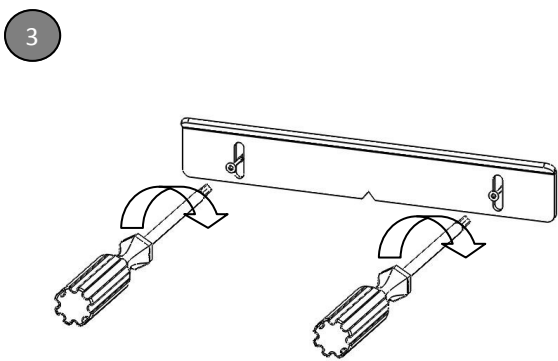
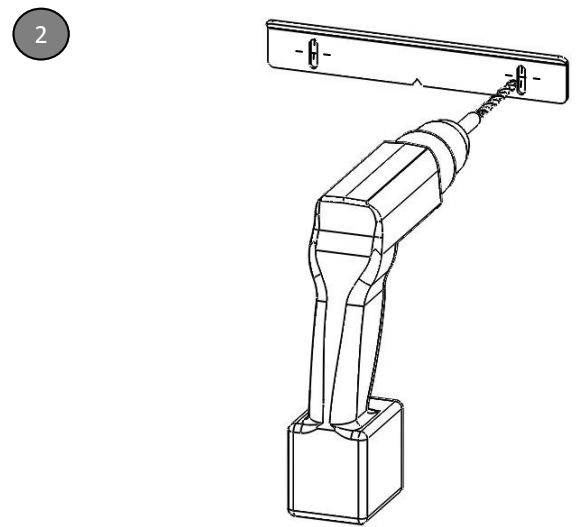
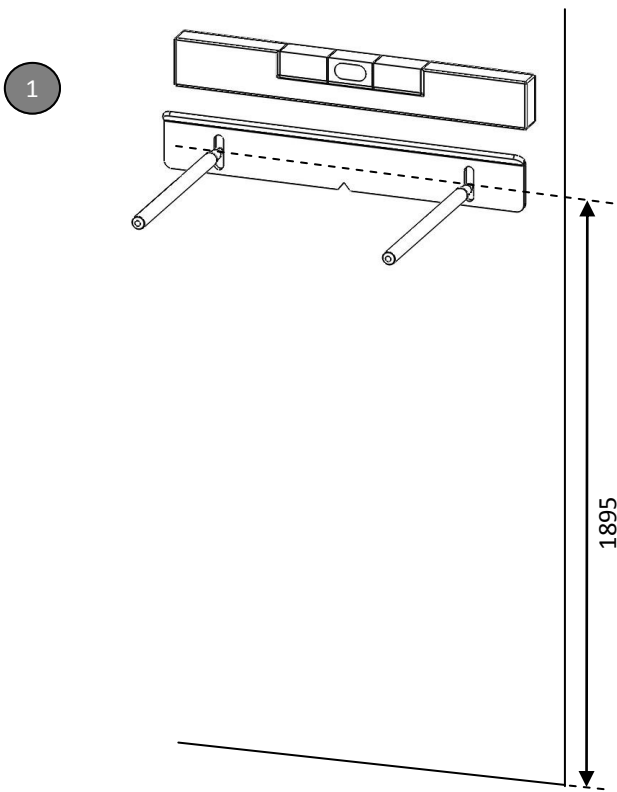
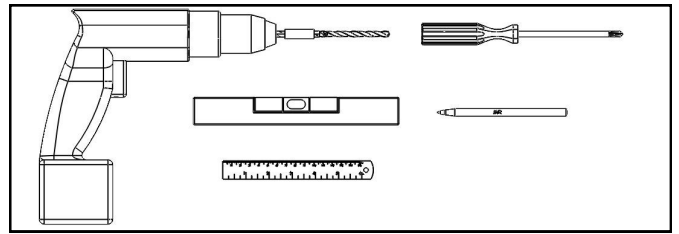
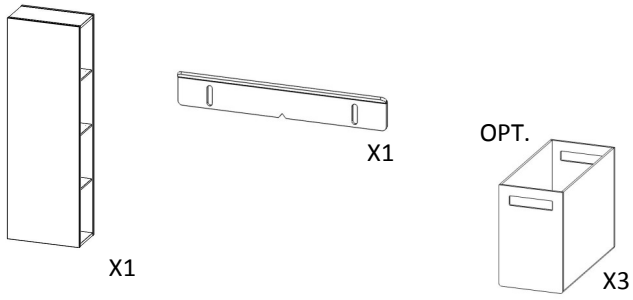
AVAN

ASPEN

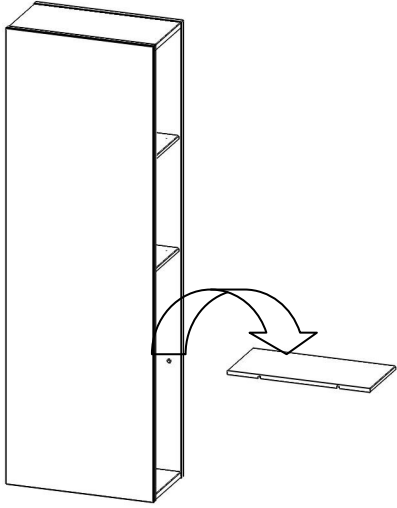
Spegel med förvaring, låg

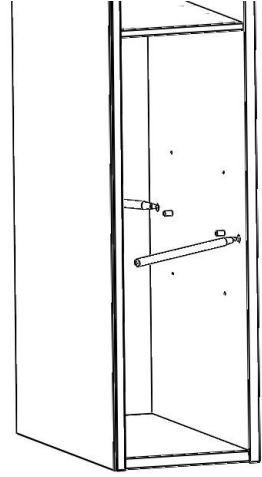
aspenbad.se
aspenbad.no
aspenbad.dk

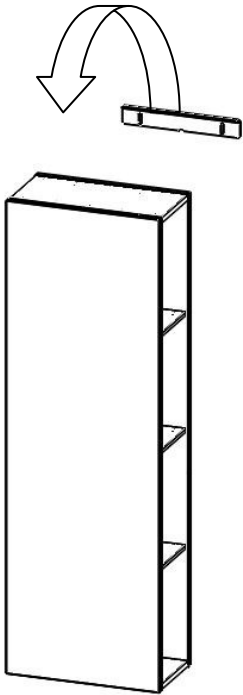
5

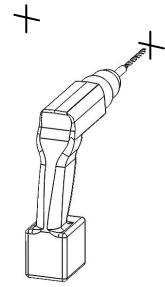
6

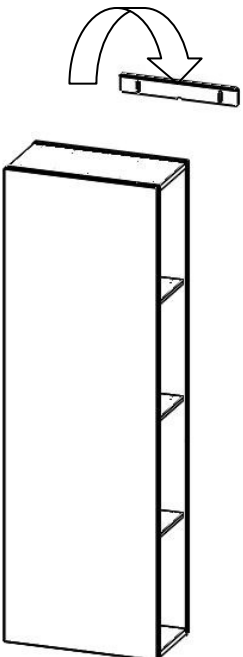
7

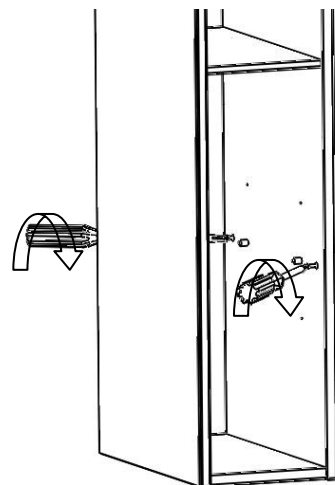
8

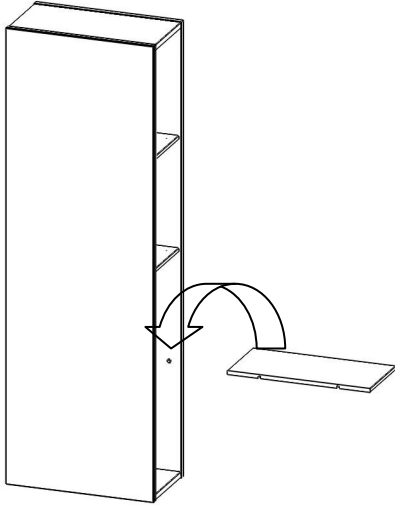
9

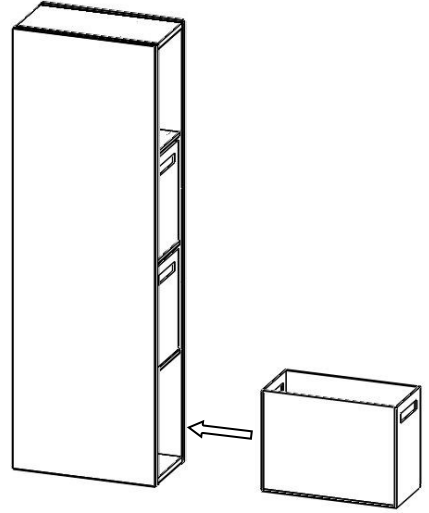
10

11

12 Opt.

SKÖTSEL OCH RENGÖRING

- Laminatytor bör rengöras med vatten och milda rengöringsmedel.
- Vid borttagning av ingrodda fläckar rekommenderas vätskor eller medel utan slipverkan.
- Bläck- och tuschmärken från kulspets- och filtpennor kan avlägsnas med ett lämpligt lösningsmedel (t.ex. alkoholer, aceton, etc.) på en ren trasa. Organiska lösningsmedel som lacknafta och cellulosaförtunning kan också användas för att ta bort färgfläckar eftersom de inte påverkar laminatytan.
- Syrahaltiga medel för keramikrengöring eller medel för borttagning av kalkavlagringar får inte användas eftersom de orsakar permanent missfärgning. Spill och stänk från sådana rengöringsmedel måste omedelbart tvättas bort från laminatytan.

Efter användning av rengöringsmedel bör ytan sköljas med rent vatten och torkas torr med en mjuk trasa.

Aspen AB

Hedenstorpsvägen 15
555 93 Jönköping

Tel: 036-31 16 50 | Fax: 036-15 02 06

info@aspenbad.se

FRESH

En tablett. Helt ny komfort!

Kompatibel med:

- Ifö Sign
- IDO Seven D

Kan det bli enklare?

Du ser själv. Ta upp en tablett ur förpackningen. Öppna locket i spolknappen. Släpp ner tablettens i hålet. Klart.

Tabletterna är inneslutna i ett skyddande cellofanhölje som ska sitta kvar. Efter några spolningar löser cellofanet upp sig och doseringen sköter sig sedan själv.

Vem som helst klarar av denna enkla procedur. Från och med nu behöver ingen heller känna sig obekvämt med att hålla WC-stolen fräsch och fin.

Att ladda WCn med Fresh WC blir istället lika självklart som att fylla spolarvätska på bilen.

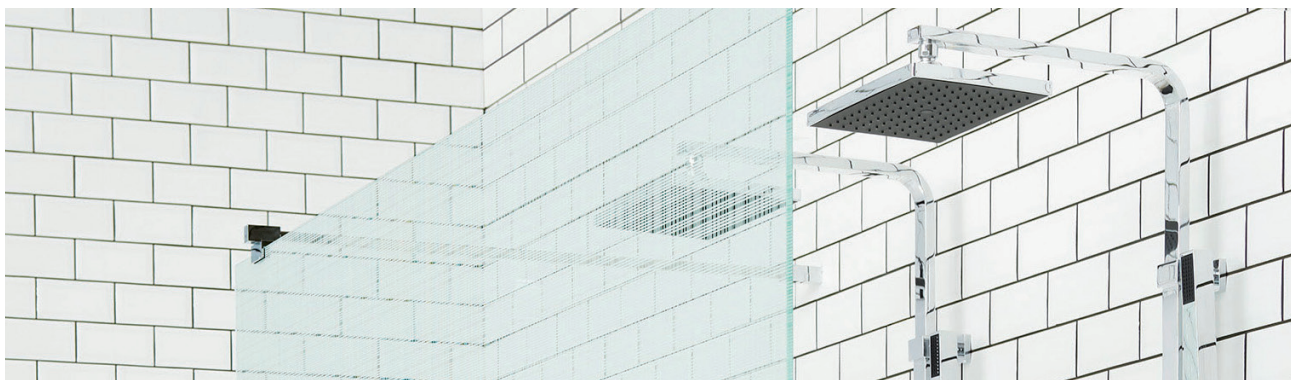
Och ganska säkert kommer alla grannar att förundras över din moderna WC-stol som alltid är så fräsch.

Goda dofter sprider sig snabbt.

Exempel på köpeställen:

BADHUSET Karlav 48 114 49 Stockholm Telefon: 08-6672405	Badrumsgruppen Norr tullsgatan 33 113 27 Stockholm Telefon: 08-32 80 20	Comfort Badrumsbutiken Södermannagatan 44-46 116 40 STOCKHOLM www.vvs-stockholm.se	ENERGI & VVS SERVICE VVS SHOPEN AB Karlbergsv. 57 113 35 Stockholm Telefon: 08-305190
---	---	--	---

Underhåll och rengöring av duschväggar och duschkabiner i glas med kromade beslag eller aluminiumprofiler

Vi rekommenderar att du vårdar din nya dusch för att se till att den håller sig fräsch riktigt länge. Glasytan, sedd i ett mikroskop, innehåller en massa små porer som kan samla på sig smuts, tvålrester och avlagringar med tiden, i synnerhet om du bor i ett område med hög kalkhalt i vattnet. Så vill du behålla den fina glansen i glaset, är det värt att vårda den då och då.

Rengöring av duschglas och profiler eller beslag

Det effektivaste och det mest miljövänliga sättet att hålla glaset rena och fina är att efter varje dusch dra med en gummiskrapa eller torka av med en mjuk trasa. Därmed undviker du onödiga kalkavlagringar.

Mot ingrodd smuts rekommenderas ättiksbaseade rengöringsmedel. Tänk på att svampar och rengöringspasta med slipmedel kan repa såväl glas som metall. Tänk också på att vara extra försiktig vid mönstrade eller frostade glas.

Tuffa kalkfläckar kan tas bort med 50 grader varm hushållsättika som gnids in, får verka 3-4 minuter och sedan sköljs av med vatten. Upprepa behandlingen om fläckarna är svåra. OBS! Låt inte blandningen komma i kontakt med profiler/beslag eftersom dessa kan missfärgas.

Du som vill för korta städningen ytterligare väljer med fördel en duschvägg med CristalGuard® som är en världsunik och patenterad teknik som förseglar porerna i glasytan permanent och gör det enklare för dig att hålla glasytan ren och behålla originalglansen. CristalGuard® är en yta som bränns in vid tillverkningen vilket innebär att du aldrig behöver förbättra eller bygga på ytskiktet.

Rengöring av duschkar i gjutmarmor

Gjutmarmorns jämna och porfria yta har en skyddshinna som kallas gel-coat. Så länge denna hinna är intakt har du ett vackert fint material. Rengör därför med fuktad trasa eller mycket mildt, flytande rengöringsmedel. Om du vill ha fin glans använd polermedel eller bilvax utan slipande verkan enligt anvisning på produkten. Om du gör detta regelbundet fås en mycket fin yta som håller sig i nyskick i flera år. Använd aldrig syror, ammoniak, starka rengöringsmedel, slipande medel, koncentrerad klorin eller kaustiksoda. Tänk på att vid bruk av vassa föremål i karet finns risk att ytskiktet kan skadas.

Övrigt underhåll

Tätningsslister ses som förbrukningsmaterial som inte omfattas av den normala produktgarantin. Behöver du med tiden byta ut en list så är det mycket enkelt. Hos din INR-återförsäljare finns anpassade ServiceKit och andra reservdelar. På duschväggar med lyftgångjärn från 2012 eller tidigare behöver de rörliga delarna smörjas med vattenfast fett ca 1 gång per år, som också finns att köpa hos din INR-återförsäljare.

Se separata skötselråd för blandare.

1.3 Blandare, avstängning av vatten och varmvattenmätning

I bostadens badrum och kök finns blandare där varm- och kallvatten blandas i en kran. Vattenflödet i blandarna är begränsat till maximalt 12 liter per minut för att undvika onödig vattenåtgång. I ett flerbostadshus kan det ibland bli långa ledningsdragningar, varför det kan dröja en stund innan vattnet uppnår önskad temperatur. Av säkerhetsskäl har varmvattnet en inställd maxtemperatur.

Rengöring

Förkromade ytor rengörs regelbundet och lättast med flytande rengöringsmedel eller tvållösning. Kalkfläckar kan avlägsnas med utspädd hushållsättika som torkas bort med en fuktig trasa. För att undvika repor på förkromade ytor, använd aldrig skurmedel, stålull eller rengöringsmedel med polerfunktion. Undvik även sura och alkoholhaltiga rengöringsmedel.

Skvallerrör

Från schakten finns ett "skvallerrör" som mynnar ut i badrum, wc eller klädkammare. Syftet med röret är att snabbt upptäcka eventuellt läckage i schakten och förhindra omfattande och dyra saneringsarbeten efter läckage. Om det kommer vatten ur skvallerröret måste vattnet i fastigheten omedelbart stängas av och felanmälan göras.

Avstängning av vatten

Om bostaden råkar ut för ett vattenläckage ska du omgående stänga av vattnet! Detsamma gäller när arbete utförs på blandare eller andra vattenanslutningar. Huvudavstängningsventiler för hela trapphuset finns på varm- och kallvattenrören i trapphuset / i källaren. I din bostad finns det även flera avstängningsventiler för vatten, placerade fördelningslådan i badrummet eller klädkammaren.

Individuell varmvattenmätning

I varje lägenhet är en varmvattenmätare monterad i rörschaktet. Vattenförbrukningen kan läsas av direkt på dess räkneverk. Vattenmätarna är dessutom utrustade för trådlös avläsning till ett i fastigheten uppbyggt mätvärdesinsamlingssystem. Det avlästa mätvärdet blir underlag för utdebitering av varje lägenhets varmvattenförbrukning och kostnad. Mätningen startar från det att man har flyttat in i sin lägenhet.

2. EI

2.1 Elektricitet och jordfelsbrytare

Varje lägenhet har ett elcentralskåp, där all el kommer in i bostaden. Från skåpet leds sedan elen ut i din lägenhet. Huvudsäkring för din lägenhet sitter i ditt elcentralskåp. Varje lägenhets elcentralskåp har ytterligare en huvudsäkring i husets centrala elrum. Detta innebär att huvudsäkring i husets elrum i vissa fall kan lösa ut före den enskilda lägenhetens huvudsäkring. För att åter få ström måste båda huvudsäkringarna vara tillslagna.

I bostadens elcentralskåp finns även automatsäkringar, grupperade efter funktion och placering. Observera att automatsäkringarna ersätter den äldre typen av säkringar som skruvades fast. När automatsäkring är tillslagen pekar brytaren uppåt, om säkringen löser ut pekar brytaren neråt. Säkringen behöver inte bytas utan återställs genom att trycka upp brytaren igen. Exakt var varje säkring är kopplad framgår av ett schema som finns på insidan av luckan till elcentralskåpet. Om en automatsäkring löser ut ska du ta reda på orsaken innan säkringen slås på igen.

Elmätare är placerade i husets el-rum alternativt i respektive våningsplans el-nisch. Kontakta ansvarig i föreningen om du vill läsa av din mätarställning eller få tillträde till husets huvudsäkringar. Din elleverantör fjärravläser din elförbrukning.

Eluttag och belysning

EI och belysning i din bostad installeras av en behörig elektriker. Alla rum tänds och släcks med en strömbrytare som sitter på väggen vid eller i rummet. Eluttagen är placerade enligt ritningen som gäller för din bostad. De armaturer som installerats finns angivna i armaturförteckningen i detta avsnitt. Belysningsarmaturer till badrum och klädkammare ingår i din bostad. I övriga rum finns uttag där du själv får sätta upp belysning. Om du har spotlights under skåp, tänk på att inte sätta in en lampa med högre effekt än 10 W eftersom lampan då blir för varm. Det finns flera typer av spotlights, vilka har olika lampor som byts på olika sätt.

Strömbrytare och eluttag bör regelbundet kontrolleras så att dessa är hela. En spräckt strömställare eller ett spräckt eluttag kan betyda direkt livsfara. Alla eluttag är jordade, använd därför alltid godkända jordade elkontakter. Dubbelisolerade apparater, exempelvis elvisp och hårtork, kan även anslutas till jordade uttag. Apparaterna är då märkta med en dubbelkvadrat, ett så kallat FI-märke.

De flesta eluttag har enfasanslutning. Till vissa apparater med hög effekt, exempelvis spisen, utnyttjas tre faser.

Elarbeten och säkerhet i hemmet

Elarbeten ska alltid utföras av en auktoriserad elektriker, både ur säkerhets- och försäkringssynpunkt. Tips om elsäkerhet i hemmet finns att hämta hos Elsäkerhetsverket (www.elsakerhetsverket.se). Belysning och övrig elektrisk utrustning som du installerat ansvarar du själv för.

Jordfelsbrytare

I elcentralskåpet finns en jordfelsbrytare som har till uppgift att bryta strömmen om det uppstår ett jordfel i någon elektrisk apparat. Samtliga eluttag, inklusive kyl och frys, är petsäkra och anslutna till jordfelsbrytaren för att öka säkerheten. Använd därför alltid godkända jordade el-kontakter i uttagen. Jordfelsbrytaren har en testknapp som används för att kontrollera om jordfelsbrytaren fungerar som den ska. När knappen trycks in ska jordfelsbrytaren lösa ut. Återställ jordfelsbrytaren igen efter kontrollen. Kontrollen bör göras med högst sex månaders intervall.

Följande åtgärder rekommenderas när jordfelsbrytaren löser ut:

1. Sätt jordfelsbrytaren i "till-läge". Om den inte löser ut igen tyder det på en tillfällig störning som var övergående.
2. Om jordfelsbrytaren löser ut direkt efter tillslaget finns det en felkälla någonstans i bostaden. Slå då av alla automatsäkringar i elcentralskåpet.
3. Sätt jordfelsbrytaren i "till-läge" igen. Om jordfelsbrytaren löser ut innan några automatsäkringar återställts finns felet i elcentralskåpet, kontakta JM Kundtjänst Bostad (under garantitiden) eller en behörig elektriker direkt (efter garantitidens utgång). Annars gå vidare till nästa punkt.
4. Återställ nu en automatsäkring i taget tills jordfelsbrytaren löser ut på nytt. Felet är nu lokaliserat till den säkringsgrupp som återställdes till nätet sist i ordningen.
5. Dra ut alla stickproppsanslutna apparater inklusive alla lampputtagsansluta apparater som hör till denna grupp. Sätt därefter jordfelsbrytaren i "till-läge" igen. Löser jordfelsbrytaren ut omedelbart så finns felet i den fasta elinstallationen. Kontakta JM Kundtjänst Bostad (under garantitiden) eller en behörig elektriker direkt (efter garantitidens utgång). Annars gå vidare till nästa punkt.
6. Anslut en apparat i sänder till uttagen tills jordfelsbrytaren på nytt löser ut. Det är sannolikt att den sist anslutna apparaten är felaktig. Låt nu en fackkunnig person undersöka och reparera apparaten.

På bilden till vänster ser du ett exempel på en jordfelsbrytare. Jordfelsbrytaren på bilden är ställd i läge "på" då brytaren pekar uppåt. I frånslaget läge pekar strömbrytaren nedåt.

2.2 TV, telefon och dator

Det finns ett avtal mellan din bostadsrättsförening och Telia om installation av bredband i din bostad. Bredbandsnätet består av en så kallad Triple Play-funktion som levererar Digital-tv, telefon och Internetanslutning.

Följande ingår:

- Bredbandstelefoni och telefonfördelare.
- Internetanslutning med en hastighet på 50/8-100/10 Mbit per sekund.
- TV-abonnemang "Lagom" ingår.
- 1 st Telia Digital-tv box, tillhör förening/fastighetsägare.
- 1 st Bredbandswitch som även stödjer trådlöst internet, tillhör förening/fastighetsägare.

Du som boende kan beställa högre hastigheter på internet, du kan beställa fler TV-kanaler/TV-paket samt tjänster på din bredbandstelefoni.

Se www.telia.se/fiber för aktuellt erbjudande och priser för privathushåll.

IT-skåp

I de flesta bostäderna är IT-skåpet placerat i klädkammaren eller i hallen bredvid el-centralen. I IT-skåpet finns en panel med numrerade uttag, en så kallad patchpanel. I din patchpanel bestämmer du själv vilken funktion nätverksuttagen i respektive rum ska ha.

När du flyttar in är vissa uttag i sovrum, vardagsrum och kök redan aktiverade enligt information på insidan av IT-skåpet, men du kan alltså flytta och ändra fritt till andra uttag.

Bredbandsswitchen (Gateway) kan även fungera som trådlös router. Eftersom anslutningen är trådlös påverkas signalstyrkan av omgivningen. Du kan uppleva att du ibland tappar din trådlösa anslutning, eller att du inte har någon av olika anledningar. När många i samma lägenhet/hushåll är anslutna samtidigt kan hastigheten försämrans när ni surfar eller laddar filer.

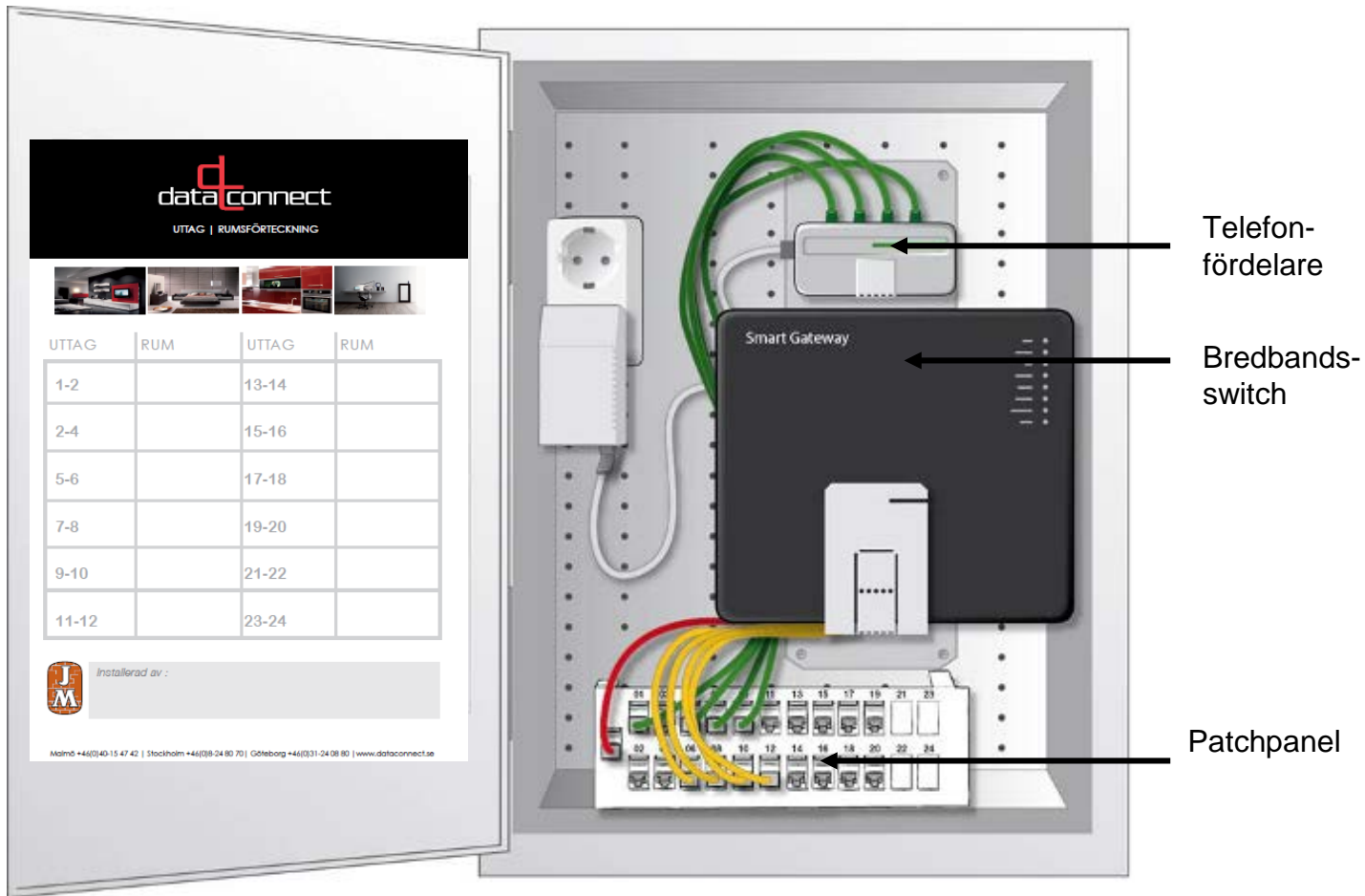
Den trådlösa uppkopplingen påverkas av yttre faktorer. Nedan finns några tips på hur du kan förbättra ditt trådlösa nätverk:

- Avståndet mellan router och dator. Ju längre avstånd desto svagare blir signalstyrkan, och därmed hastigheten.
- Betongväggar, sten eller metall kan försämma den trådlösa signalstyrkan. Testa att flytta utrustningen närmare routern och se om det sker förändring.
- Ha inte andra elektriska produkter såsom tv, radio och trådlösa telefoner i närheten av bredbandsswitchen/"routern", eftersom signalstyrkan för ditt trådlösa nätverk kan då påverkas
- Installera ytterligare en bredbandsswitch/"router" i ett rum närmare den plats där du vill ha trådlös anslutning, den fungerar som en förstärkare.

Du är välkommen att kontakta Telia Support 020-240 250 för hjälp med felsökning och support.

Se instruktion från Telia.

Exempel, IT-skåp

Följande färger gäller för kablarna i IT-skåpet:

Telefon:

Grönt uttag Bredbandsswitch

TV och dator:

Gult uttag Bredbandsswitch

Innkommande fiber:

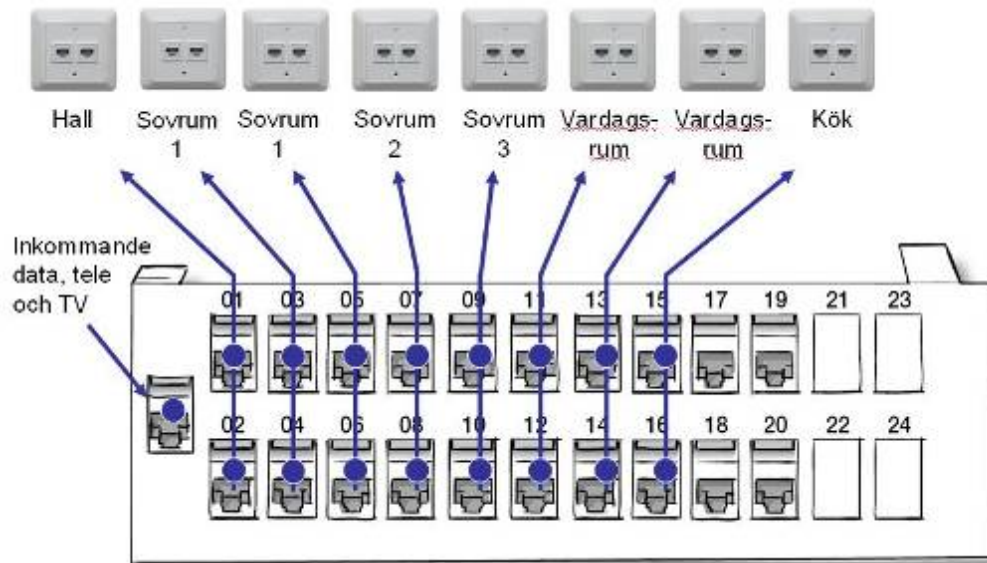
Rött uttag Bredbandsswitch (ska inte flyttas)

Begreppsförklaring IT-skåp

Cat5e-kabel	"Kategori 5e kabel" är en standardiserad kopparkabel för nätverksöverföring. Kabeln förmedlar exempelvis digital-TV-, bredbandstelefonti- och datasignaler i ett nätverk.
Digitalbox	Omvandlar den digitala TV-signalen till en analog signal. Digitalboxen behövs för att analoga TV-apparater ska kunna visa digitala signaler. Digitalboxen är tillverkad för Telias TV-tjänster. En digitalbox från andra leverantörer (exempelvis ComHem, Boxer, Viasat eller digitalbox inbyggd i TV) går ej att använda. Varje TV-apparat måste ha en egen digitalbox.
Media och Triple-play	Begreppet "media" innebär i detta sammanhang: TV, telefon och dator, vilket även kallas Triple-play.
Patchpanel (korskopplingspanel)	En kopplingspanel med RJ45-uttag för flexibel uppkoppling av olika media i olika uttag i respektive rum.
Nätverkskabel	En Cat5e-kabel med RJ45-kontakter i var sin ände. Kabeln används i patchpanelen för att förbinda inkommande media med önskat uttag. Samma typ av kabel används för att ansluta utrustningen för de tre tjänsterna i respektive rum.
RJ45-uttag	Ett mediauttag som används för anslutning av TV, telefon och Internet. Bilden nedan till vänster visar en uttagslock med 2 st RJ45-uttag. Bilden nedan till höger visar hur kontakten RJ45 på en Cat5e-kabel ser ut.
Telefonfördelare	En fördelare som möjliggör att du kan koppla in upp till fyra telefoner till samma telefonnummer samtidigt.
Bredbandsswitch	Fördelar inkommande signal till TV, telefon och dator. Bredbandsswitchen kan även fungera som en trådlös router. 4 utgångar, gula kablar, för TV eller data.

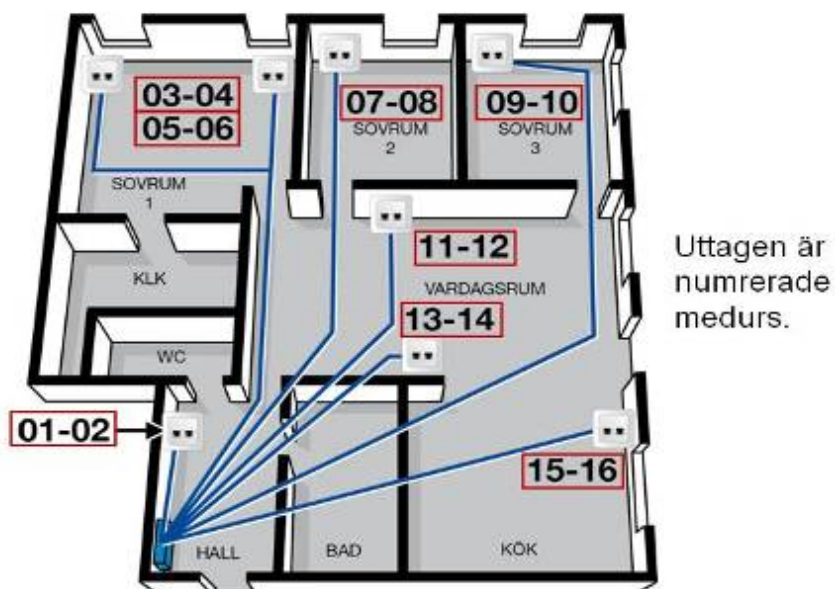
Patchpanelen

De numrerade uttagen på din patchpanel kan till exempel vara placerade enligt nedan.

Genom att exempelvis koppla in nätverkskabeln från det gula uttaget i Bredbandsswitchen till uttag 09 i patchpanelen får du TV eller internet i ditt multimediauttag med nummer 09 i sovrums 3.

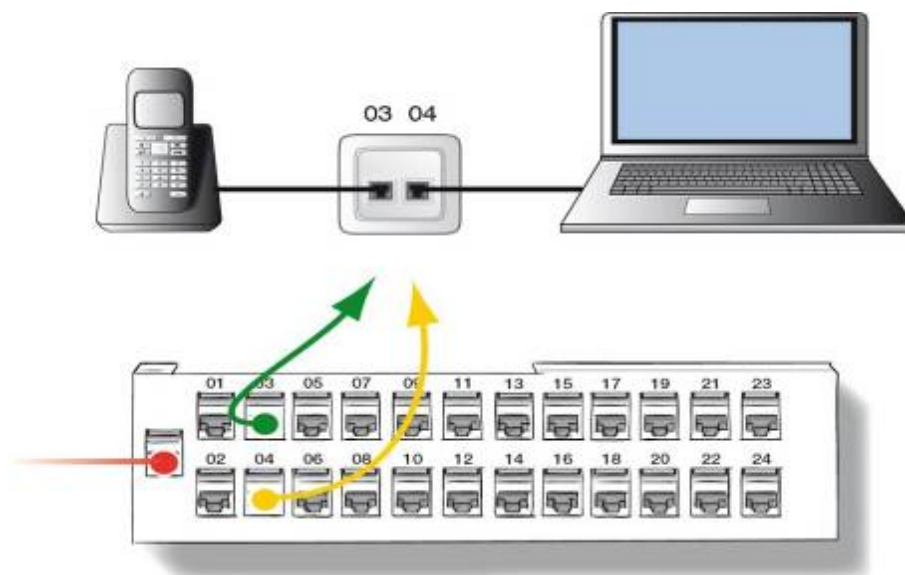
Exempel på numrering av uttag i lägenhet:

Funktionerna kan alltså flyttas ”hur som helst”

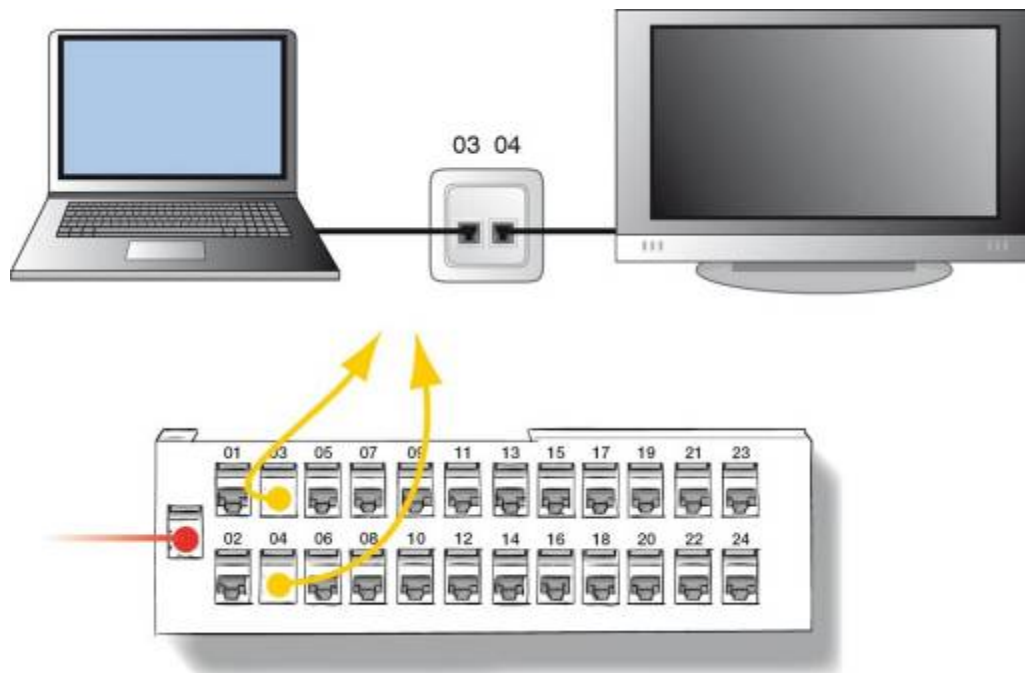

Telefon och en dator kopplat i sovrummets uttag:

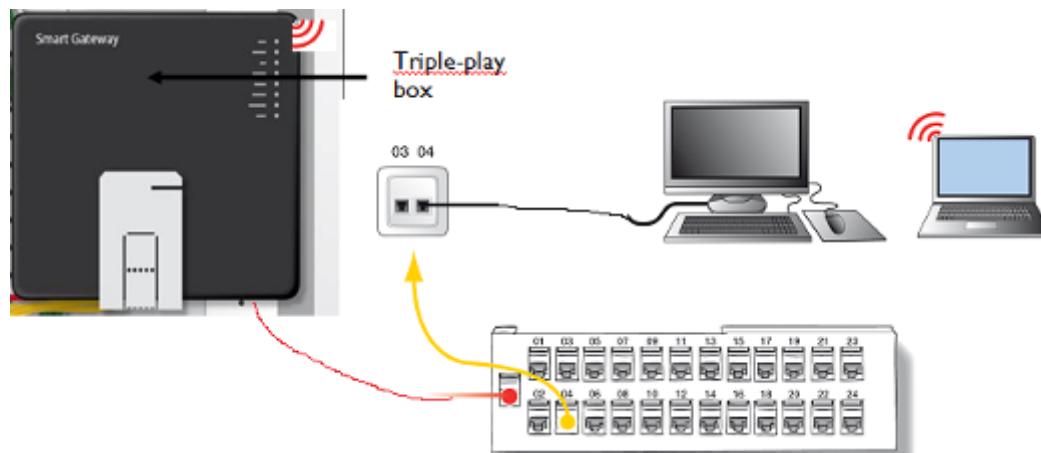
Kablarna kopplas i IT-skåpet från Bredbandsswitchen. Gult uttag för dator, TV eller grönt uttag för telefoni till patchpanelen för att välja funktion på uttagen i respektive rum.

Dator och TV kopplat till sovrummets uttag:

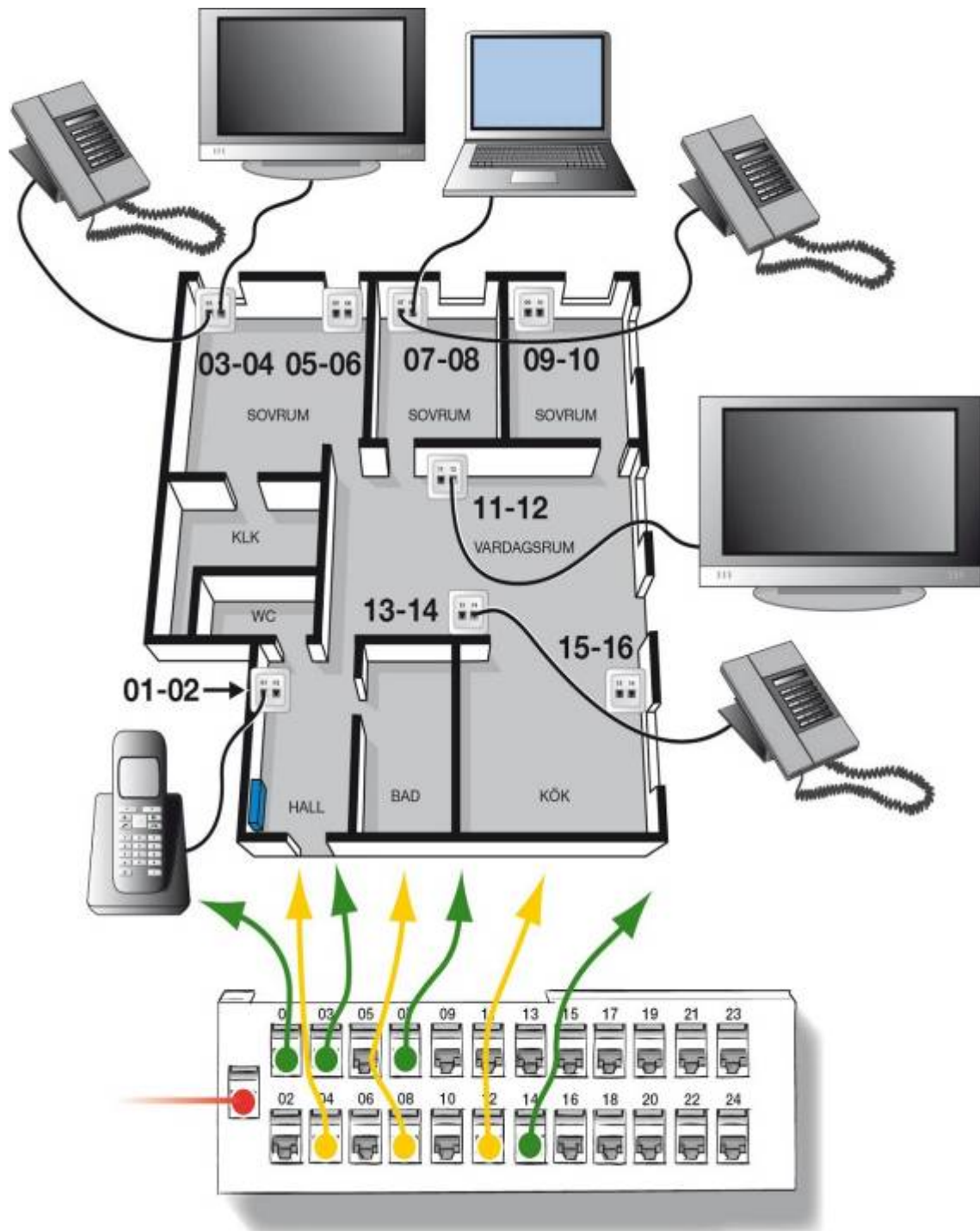

Kablarna kopplas i IT-skåpet från Bredbandsswitchen. Gult uttag för dator, Tv eller grönt uttag för telefoni till patchpanelen för att välja funktion på uttagen i respektive rum.

Inkoppling av en dator samt trådlöst internet:

Bostad med två TV-apparater, en dator och fyra telefoner:

Kablarna kopplas i IT-skåpet från bredbandsswitchen. Gult uttag för dator och TV. Grönt uttag för telefoni.

2.3 Brandvarnare

Din bostad är utrustad med brandvarnare. Brandvarnaren ger ifrån sig högfrekventa "pip" när det är dags att byta batteri. Testa några gånger per år att brandvarnaren fungerar genom att trycka på testknappen och rengör den med dammsugaren en gång per år.

2.4 Porttelefon och kodlås

Ditt hus är försett med porttelefon och kodlås. Hur porttelefonen och kodlåset fungerar finns det information om i leverantörens anvisningar på följande sidor.

Styrelsen ansvarar för koder samt eventuella tidsbergränsningar av dessa.

DELTRONIC**Batteridrivna Brandvarnare****X10 och X10i****X10 och X10i Produktöversikt**

Alla Deltronics brandvarnare är godkända enligt SS-EN 14604: 2005, den senaste och mest rigorösa Europeiska standarden för brandvarnare. Den unika X-profilen på den optiska detektionskammaren gör den särskilt känslig för långsamt pyrande bränder, som ofta uppstår t.ex. i vardagsrum och sovrum samtidigt som den är mycket effektivt att undvika oönskade larm.

Varnaren och det inbyggda batteriet har en garanterad livslängd på 10 år, medräknat funktions tester varje vecka. Däremot kan livslängden kortas avsevärt vid placering i ogynnsamma miljöer, felaktig placering och slarv med att regelbundet rengöra och underhålla varnaren enligt nedanstående instruktioner. Felaktig placering och brist på underhåll kan även ge upphov till oönskade larm, ha inverkan på varnarens funktion samt häva garantin.

Produktgenskaper

- Inbyggd 10-års litiumbatteri
- Godkänd enligt SS-EN 14604: 2005, för brandvarnare.
- Unik optisk detektionskammare med X-profil och insektskyddsät.
- Unik programvara som maximerar detekteringsförmåga och minimerar oönskade larm.
- Aktiveras automatiskt när brandvarnaren fästs i monteringsbrickan och deaktiveras automatisk vid nedplockning.
- Röd lysdiod blinkar ungefär en gång i minuten vilket bekräftar att brandvarnaren är strömförsörjd och redo att upptäcka rök.
- Varning för svagt batteri - Brandvarnaren ger ifrån sig ett pip i minuten. Livslängdvarning, dags att byta ut brandvarnaren!
- Tysta ned varning för svagt batteri - Varningssignalen för svagt batteri uppstår ofta på natten och kan därför tystas temporärt i tio timmar, för att brandvarnaren senare kan bytas ut vid ett lägligare tillfälle dagen efter.
- Extra stor och bekväm testknapp för enkel och fullständig funktionskontroll.
- Reagerar snabbt med kraftig signal (85 dB på 3 meter) - Signalen återställs automatiskt när röken lämnat brandvarnarens detektionskammare.
- Pausfunktion - Tysta uppkommet larm genom ett tryck på testknappen. Idealisk för icke nödsituationer när ett önskat larm utlöses. Röd lysdiod blinkar då vart 12:e sekund för att påminna dig om att brandvarnaren är i pausläge och kommer att återgå till normal operation efter 10 minuter.
- Godkänd för användning i husvagn och fritidsboende.

Specialfunktioner

Modell X10i är även sammankopplingsbar med upp till 15 andra (trådbundna) brandvarnare så att när en varnare larmar, larmar även de övriga sammankopplade varnarna i samma system.

Val av Detektionsmetod

Joniserande brandvarnare anses vara bäst när det gäller att detektera snabbt upplammande (eller explosionsartade) bränder med fullständig förbränning, dvs bränder med öppen låga och riklig syretillförsel. Denna typ av brand kan sprida sig fort, och producerar stora mängder av osynliga förbränningspartiklar. Exempel på denna brandtyp kan vara brand i en papperskorg, tv-apparat, eller fettbrand i köket.

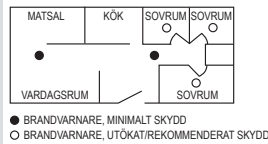
Optiska brandvarnare anses vara effektivast, när det gäller detektion av pyrande bränder. Bränder som kan glöda under flera timmar, innan de utvecklas till bränder med öppen låga. Exempel på denna typ av brand, kan vara en cigarett som ligger i en möbel, eller en elektrisk kabel som är överhettad.

Värmedetektorer kan ibland behöva användas där naturliga förbränningspartiklar kan uppkomma t.ex. i garage. Dessa reagerar endast på värmen, och inte på förbränningspartiklar, därför är användningsområdet mycket begränsat samt att de alltid skall vara sammankopplade med andra brandvarnare för att fylla någon funktion.

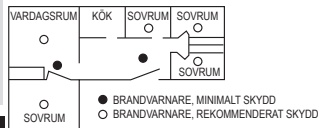
Placering av Brandvarnare

Brandvarnaren bör helst monteras mitt i taket utanför sovrummet, i trapphus och liknande i dess högsta punkt. Om sovrummet ligger i skilda delar av bostaden, bör man montera flera brandvarnare och i hus med flera våningar bör man ha minst en brandvarnare på varje våning.

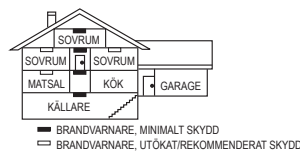
Rekommenderad placering i ett typiskt enplanshus med en sovvadning:

Rekommenderad placering i ett typiskt enplanshus med två sovvadningar:

Rekommenderad placering i ett typiskt flerplanshus:

Fler och framförallt sammankopplade brandvarnare ger ökad säkerhet. Kontrollera att brandvarnaren hörs tillräckligt i sovrummet. Avståndet mellan brandvarnare i en bostad bör normalt inte vara större än 12 m. Varje brandvarnare bör högst skydda 60 m².

Undvik att Placera Brandvarnare

Brandvarnarens livslängd kan förkortas avsevärt vid placering i ogynnsamma miljöer, felaktig placering och slarv med att regelbundet rengöra och underhålla varnaren enligt nedanstående instruktioner. Felaktig placering och brist på underhåll kan även ge upphov till oönskade larm, ha inverkan på varnarens funktion samt häva garantin.

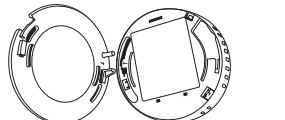
1. Placera inte brandvarnaren nära fläktar samt från- eller friskluftsventiler eftersom dessa kan hindra röken från att nå brandvarnaren.
2. I våta eller fuktiga utrymmen, t.ex. tvätt- och badrum eller i omedelbar närhet av dessa. Fukt kan förorsaka oönskade larm. Ej heller i sådana utrymmen där temperaturen kan sjunka under +5°C eller överstiga +30°C.
3. I bostäder med ryggstak eller sluttande tak skall brandvarnaren inte placeras närmre än 1 m från takets högsta punkt för att undvika en så kallad "död zon" (med stillastående luft). Placera heller inte brandvarnaren av samma anledning som ovan närmre än 30 cm från väggen vid placering i tak och närmre än 15 cm från taket vid placering på vägg (placering på vägg rekommenderas ej).
4. Undvik placering i kök eller garage, där matlagningssos och bilavgaser kan utlösa larmet.
5. Placera inte nära objekt som kan skymma och hindra röken från att nå brandvarnaren.
6. Närmre än 1,5 m från lysrör, halogentrafo, halogenbelysning eller någon trådlös utrustning. Detta för att undvika elektriska störningar och oönskade larm.
7. Brandvarnaren får ej målas.

Montering / Installation

Skilj brandvarnaren från monteringsplattan, produkten levereras med batterierna deaktiverade och monteringsbrickan lös.

Om brandvarnaren mot förmodan har aktiverats i förpackningen, tryck in låskilen på sidan enligt illustrationen nedan och vrid varnaren medsols.

Välj ut lämplig placering (läs avsnittet ovanför). Skruva fast monteringsbrickan i taket med medföljande skruv och plugg. Rätta in pilarna på baksidan av varnaren respektive framsidan av monteringsbrickan så att det pekar mot varandra och vänd ut brandvarnaren på plats.

FÖRTS. 1

Väl på plats över monteringsbrickan vrid brandvarnaren medsols för att låsa fast den i sitt rätta läge där ett klick skall höras. Det inbyggda batteriet aktiveras automatiskt och brandvarnaren är påslagen.

Test av brandvarnaren

Håll inne och släpp testknappen för att testa brandvarnaren. Varnaren skall avge tre korta pip och blinka rött för att därefter tysta.

Efter utförd test försäkra er om att brandvarnaren blinkar ungefär varje minut.

Testa varnaren en gång i veckan för att vara på den säkra sidan.

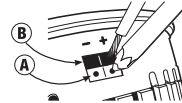
WARNING - Testa inte med öppen låga, detta kan skada brandvarnaren samt innebära fara för omgivningen. Vi rekommenderar inte test med rök eftersom detta kan vara missvisande om inte korrekt testutrustning används. Testknappen testas samtliga nödvändiga funktioner i brandvarnaren.

Sammankopplingsfunktion - (Endast X10i)

Vid sammankoppling av brandvarnarna, använd tvåtråd, ringledning eller liknande och (parallell-) koppla plus till plus och minus till minus. (Se illustrationen nedan)

Efter att ni har fäst brandvarnaren i taket, tryck in och håll nere den vita fliken märkt (A) nedan och för sedan in den skalade kabelns ände i fält (B). Släpp därefter fliken och dra försiktigt i kabeln för att försäkra er om att den sitter ordentligt fast.

För att testa sammankopplingen mellan brandvarnarna, håll inne och släpp testknappen på en brandvarnare och lyssna efter signal från de övriga brandvarnarna inom 10 sekunder. Det kan behövas tryckas upprepade gånger på testknappen för att erhålla larm överallt. Lysdioden på det lokalt testade enheten blinkar rött en gång i sekunden. Lysdioderna på de fjärrtösta enheterna blinkar en gång i minuten.

Användarinformation**Signalöversikt**

Fullt alarm rök detekterad	Upprepade serier av tre pip varje 4:e sekund med blinkande lysdiod	■■■■■■■■
Svagt batteri	Ett pip varje minut	■ ■ ■ ■
Testknappen har hängt sig	Ett pip varje 11:e sekund	■ ■ ■ ■
Tekniskt fel	Dubbelpip varje minut	■■ ■■ ■■

WARNING: Förvara inte brandvarnaren där temperaturen kan sjunka under +5°C eller överstiga +30°C eller i utrymmen med hög luftfuktighet; det kan leda till oönskade korta pip och oönskade larm direkt efter installation. De oönskade pipen brukar försvinna efter ett kort period i normal rumsluft. Längre perioder under beskrivna förhållanden leder till förkortad livslängd och häver garantin.

Detta kan du göra för att undvika brand

Se till att tändstickor förvaras utom räckhåll för barnen. Lämna aldrig levande ljus utan uppsikt. Töm aldrig askkoppar i papperskorg eller sopposa utan att allting är ordentligt släckt. Spola gärna vatten i askkoppen innan den töms - eller låt den stå över natten. Se till att kakelugnen eller öppna spisen är ordentligt släckt eller att eldhärden är avskärmd så att inga gnistor kan komma ut innan familjen går till sängs. Hantera och förvara brandfarliga vätskor på ett säkert sätt. Använd endast säkringar av rätt styrka i det elektriska systemet. Experimentera aldrig med hemmagjorda säkringar av något slag. Byt ut bristfälliga elektriska ledningar och kontakter. Använd endast godkända elektriska apparater i hushåll. Placera er brännbara föremål i närheten av elektriska uppvärmningsanordningar.

Var alltid beredd på brand

Om ditt hem börjar brinna, kan din familjs liv hänga på sekunder. Därför måste alla i huset vara väl förberedda för en sådan situation.

Gör upp en utrymningsplan

Välj ut de fönster som lämpar sig bäst för nödutrymning om den vanliga vägen skulle vara blockerad av rök eller eld. Ligger fönstret högt över mark, ordna en stege eller lina. Bestäm en plats utanför huset, där familjen samlas vid larm. Håll helst sovrumsdörren stängd under natten. En dörr kan hålla branden borta så pass länge att man hinner ta sig ut genom ett fönster. Om du har tillgång till brandsläckningsredskap, se till att de fungerar och att du kan sköta dem. Öva utrymning med familjen. Lägg upp det hela som en lek för att inte skrämra barnen.

Om det börjar brinna

Väck övriga personer och se till att de kommer ut ur huset. Föj den uppgjorda utrymningsplanen.

Stäng om möjligt dörrar och fönster för att begränsa branden. Larma räddningstjänsten (SOS 112) t.ex. från grannens telefon. Om branden är liten kan du försöka släcka den själv med en brandsläckare, vattenslang eller om branden är mycket liten med en filt eller matta. Se till att du har en reträttväg. Kan du inte släcka själv, så ta

dig ut ur huset så snabbt som möjligt. Gå inte tillbaka in i huset när du väl kommit ut. Speciellt om Brandskydd i lägenhet

• Om det börjar brinna i din lägenhet varna alla som finns i lägenheten och försök att släcka branden. Om inte detta går, stäng dörren till utrymnet där det brinner, och utrym lägenheten. Glöm inte stänga dörren till lägenheten när du lämnar den. Larma räddningstjänsten (SOS 112) och möt räddningstjänsten utanför huset.

• Om det brinner på en annan plats i huset, kan det vara bäst att stanna kvar i lägenheten och vänta på utrymningshjälp från räddningstjänsten. Gå aldrig ut i ett rökfyllt trapphus.

Du är säkrast i din egen lägenhet, stanna där och stäng dörrar och fönster; och vänta på Räddningstjänsten. Larma räddningstjänsten (SOS 112).

Skötsel & underhåll

Ett regelbundet underhåll av brandvarnaren håller brandvarnaren i god operationell förmåga.

- Testa brandvarnarna varje vecka och försäkra er om att samtliga sammankopplade enheter larmar inom 10 sekunder.
- Damsug brandvarnaren regelbundet med en mjuk borste samt torka av utvändigt med en lätt fuktad trasa.
- Brandvarnaren får ej målas.

En brandvarnare är en känslig livräddande produkt. Brandvarnarens livslängd kan förkortas avsevärt vid ogynnsamma miljöer, felaktig placering och slarv med att regelbundet rengöra och underhålla den enligt medföljande instruktioner. Felaktig placering och brist på underhåll kan även ge upphov till oönskade larm, ha inverkan på varnarens funktion samt häva garantin.

Felsökning

Batteriet håller 10 år och är inte utbytbar. När brandvarnarens livstid är förbrukad kommer varnaren att signalera detta med ett kort pip varje minut under minst en månads tid.

Batteriets livslängd kan förkortas betydligt om brandvarnaren förvarats eller har varit i bruk periodvis där temperaturen sjunkit under +5°C, överstigit +30°C eller i utrymmen med hög luftfuktighet. Batteritiden förkortas även vid frekventa oönskade larm orsakade av t.ex. cigarettretrök, vattenångor, areospray och kondens. Nämda orsaker häver batterigaranti gällande livslängden.

Om brandvarnaren varnar för svagt batteri mitt i natten kan varningen tystas temporärt i 10 timmar för att bytas ut vid senare tillfälle - snarast möjligt!

Problem kan yttra sig på fem olika vis:

1. Brandvarnaren piper två gånger (dubbelpip) varje minut detta indikerar tekniskt fel.
2. Brandvarnaren piper en gång varje minut vilket indikerar svagt batteri.
3. Brandvarnare larmar för fullt, tillsyns utan anledning. (En upprepande serie av tre pip samtidigt som lysdioden blinkar)
4. Varnaren reagerar inte vid tryck på testknappen.
5. Lysdioden lyser konstant eller inte alls (t.ex. blinkar inte en gång i minuten, eller normal drift).

Undersök enheten och leta efter uppenbara fel. Försäkra er om att brandvarnaren har installerats enligt instruktionerna. Vid upprepade oönskade larm, rengör brandvarnaren från damm, spindelnät och övrig nedsmutsning.

Om detta inte löser problemen, försök inte att reparera enheten på egen hand.

Garanti

På varnaren lämnas 10 års garanti från leveransdatum. Garantin gäller material- och tillverkningsfel, och garantiansvarigheten är begränsad till utbyte eller reparation av bristfälliga varor. Denna garanti gäller endast under förutsättning att skötselavsnitningarna följs. Felaktig brandvarnare returneras till inköpsstället eller generalagenten med uppgift om typ av fel.

DELTRONIC**Kontaktinformation för Deltronik**

För mer information eller om det är något ni undrar över är vi här ni välkomna att kontakta Deltronik på följande adress:

Deltronik Security AB
Lantvångsgatan 4
S-414 51 GÖTEBORG
E-post: info@deltronik.se
www.deltronik.se

Tel: +46 (0)31-14 08 00 Fax: +46 (0)31-12 88 21

SPARA BRUKSANVISNINGEN I SÄKERT FÖRVAR

3. Sprinkler

3.1 Sprinkler

Speciella brandregler gäller för höga hus. Därför är samtliga lägenheter i Kista Torn försedda med sprinkler.

En sprinkleranläggning består av ett rörsystem som ständigt har vatten ända fram till sprinklerhuvudena och står under ständigt tryck.

Varje sprinklerhuvud utlöses individuellt och det är enbart värme c:a 70°C som gör att sprinkler utlöses. Om ett sprinklerhuvud löser ut, vattenbegjuts det område som huvudet ska skydda. Vattenbegjutningen pågår till dess att berörd sprinklersektion stängs av manuellt. I samband med att ett sprinklerhuvud löser ut går det automatiskt brandlarm till Räddningstjänsten.

Som boende i bostad med sprinkler skall följande observeras:

* Inga föremål av vilket slag som helst, får hängas upp eller skymma sprinklerhuvudena.

* Sprinklerledningarna är förlagda ovan undertak i lägenhetens kommunikationsutrymmen och badrum, i gipsinkläder vid tak samt ingjutna i valvet. Håltagning i dessa byggdelar bör i möjligaste mån undvikas!

* Belysningsarmaturer, framförallt riktade spotlights eller andra värmealstrande utrustningar, får inte placeras närmare sprinklerhuvuden än 50 cm. Försiktighet skall iaktas vid städning så att sprinklerhuvuden inte skadas.

Vid oklarheter eller övriga frågor - kontakta fastighetsskötare för mera information.

4. Ventilation

4.1 Ventilation

Ventilationssystemet är ett mekaniskt till- och frånluftssystem, ett så kallat FTX-system, med värmeåtervinning av den varma frånluften.

En frånluftsfläkt suger ut luften från bostaden via frånluftsdon i badrum, wc, och kök. Frisk ersättningsluft tas in via tilluftsdon placerade i sovrum och vardagsrum. Dessa tilluftsdon är anslutna till en tilluftsfläkt. Värmen i frånluften tas tillvara i en värmeväxlare som tillsammans med ett centralt värmesystem värmer upp den kalla uteluften till önskad inblåsningstemperatur.

Samtliga don är injusterade för att erhålla rätt luftmängder. Det är viktigt att inte ändra inställningen på till- respektive frånluftsdonen, då det kan ge ökade uppvärmningskostnader, ljud- och dragproblem samt i värsta fall fuktskador i våtutrymmen.

Renande filter

I husets centrala ventilationsaggregat finns det två filter som renar luften. Ett löstagbart filter i klass F7 (EU 7) som renar tilluften till bostaden och ett filter i klass F5 (EU 5) som förhindrar smutsig luft från bostaden att komma in i ventilationsaggregatets frånluftssida och sätta igen värmeväxlaren. Filtren fångar upp medelstora och grövre partiklar från exempelvis pollen. Bostadsrättsföreningen ansvarar för att filtren regelbundet byts ut.

Rengöring av frånluftventil

Rengör frånluftventilen två gånger om året. Samtliga don är injusterade för att erhålla rätt luftmängder. *Det är viktigt att inte ändra inställningen på frånluftsdonet, då det kan ge ökade uppvärmningskostnader, ljud och dragproblem samt i värsta fall fuktskador i våtutrymmen.*

Bild 1

Torka av ventilen med en lättfuktad trasa. Det går även bra att använda en dammvippa eller dammsuga ventilen.

Bild 2

Det bästa är dock att ta ner hela ventilen från taket. Det gör man genom att ta tag runt ringen/ramen och dra ner.

Bild 3

När ventilen är nedtagen, syns två spännringar/metallringar på ventils baksida.

Det är dessa som ser till att ventilen spänns på plats mot rörkanalen.

Bild 4

Rengör efter behov.

Tops eller diskborste samt diskmedel som är fettlösande är bra hjälpmedel, speciellt för att komma åt emellan kon och ring.

Bild 5

När rengöringen är klar, fälls spännrådarna upp som på bilden.

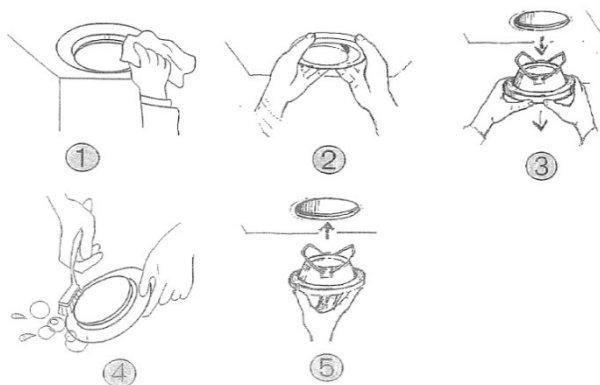
För upp ventilen mot rörkanalen och se till att spännena läger sig i första spåret inne i röret.

Tryck till så att ventilen sitter fast.

Om spännrådarna fästs ett spår längre in, kommer inte ventilen sitta kvar.

Rengör ventilerna minst en gång per halvår eller tätare vid behov.

Smutsiga frånluftsdon ger en försämrad ventilation och risk för visselljud.

5. Vitvaror

5.1 Spiskåpa/Spisfläkt

Diska spiskåpans filter för hand eller i diskmaskin en gång i månaden. Utförliga instruktioner och skötselanvisningar för din spiskåpa/spisfläkt finns i leverantörens anvisningar som ligger i en kökslåda när du flyttar in.

Matlagning och vädring

Spiskåpan/spisfläkten kan inte suga upp matoset om fönstret är öppet i köket eftersom luftcirkulationen runt kåpan störs. Öppna fönstret i ett sovrum och stäng sovrumsdörren. Det skapar ett undertryck i köket och ventilationsspringan som finns under dörren räcker för att den friska luften ska komma in.

Öppna inte köksfönstret vid matlagning. Sker detta sprids matoset i hela lägenheten. Luften som kommer in genom fönstret gör att det bildas ett övertryck i köket vilket medför att luft och matos drivs ut i resten av lägenheten.

5.2 Spishäll och ugn

Bostaden är utrustad med en plan glaskeramikhäll av induktionstyp och en energieffektiv ugn. Utförliga skötsel- och användningsanvisningar finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

Rengöring av häll

Hällen rengörs med ett speciellt rengöringsmedel anpassat för glaskeramik. Det anpassade medlet lägger en skinande, smutsavvisande hinna över hällen som förenklar fortsatt rengöring. Vattenfläckar tas bort med hjälp av citron eller ättika. Var noga med att rengöra hällen efter varje gång den är använd, på så sätt bränns inte maten fast. Mat som kokar över och fastnar samt kraftig smuts på hällen tas enkelt bort med en speciell skrapa anpassad för glaskeramikhällar. Använd endast skrapbladet till detta, de andra delarna av skrapan kan göra repor i glaskeramik. Bladet är mycket vasst, tryck därför in bladet i skrapan igen efter att glasskrapan använts. Skadat skrapblad ska bytas ut för att inte orsaka skador på keramiken.

Skador på hällen

Salt, socker och sand kan orsaka repor i glaskeramik. Använd därför inte spishällen som avlastnings- eller arbetsyta.

Varma plattor

Överhettad olja och fett antänder lätt. Undvik detta genom att alltid hålla uppvärmningen under uppsikt. Skulle oljan eller fettets ändå antändas, släcks det genom att omedelbart sätta på locket eller lägga på en tallrik. Häll aldrig vatten över brinnande olja eftersom det får elden att flamma upp. Spishällen kan vara varm en stund efter användandet, placera därför inte något på hällen. Restvärmeindikatorn på ovansidan varnar om att hällen fortfarande är varm. Håll uppsikt över barn som vistas vid hällen.

Rengöring av ugn

Ugnens utsida torkas av med vatten och lite diskmedel, eftertorka med en mjuk trasa. Använd inga starka rengöringsmedel. Insidan rengörs med ett speciellt rengöringsmedel anpassat för ugn på dess emaljerade ytor. För att underlätta rengöring kan man tända lampan och hänga av ugnsluckan. Om ugnen är försedd med katalytisk emalj (självrengörande emalj) ska inte ugnsrengöring användas, se leverantörens anvisningar för mer utförlig information.

Ugn med front i rostfritt stål

Avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitfläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

5.3 Kylskåp och frys

Utförliga skötselanvisningar för dina vitvaror finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

Rengöring kylskåp

Kylskåpet rengörs invändigt vid behov med ett mildt diskmedel och mjuk trasa. Rengöring under och på baksidan av kylskåpet samt runt kompressorn förlänger livslängden. En dammig baksida medför även risk för brand.

Rengöring och avfrostning av frys

Frys bör frostas av och rengöras regelbundet för att få jämn temperatur och låg elförbrukning. Observera att vissa frysmodeller har automatisk avfrostning. Liksom för kylskåpet måste under- och baksidan av frysen rengöras regelbundet.

Manuell avfrostning:

1. Ställ termostaten på noll och tag ut varorna. Du kan påskynda avfrostningen genom att ställa in kärl med hett vatten (ej kokande) i frysen.
2. Rengör skåpen med ljummet vatten och mildt diskmedel.
3. Torka skåpet ordentligt torrt. Det är fukten som ger frostbildning.

Kylskåp och frys är placerade på plastlådor för att eventuell kondens ska samlas upp och inte skada golvet. Kontrollera fuktskyddet regelbundet och torka upp fukt vid behov. När du flyttar ut kylskåp och frys för att städa bakom och under, tänk på att sätta tillbaka fuktskyddet.

Har du kyl och frys i rostfritt stål så avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

5.4 Diskmaskin

Skötselanvisningar för din diskmaskin finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning. Diskmaskinen är liksom kylskåp och frys placerad på en plastlåda för att eventuell kondens och vattenläckage ska samlas upp och inte skada golvet. Kontrollera fuktskyddet regelbundet och torka upp fukt vid behov. Rengör även spolarm och sil vid behov.

Avstängningsventilen för diskmaskinen är placerad framtill på diskbänksblandaren och den ska vara avstängd när du inte använder diskmaskinen.

5.5 Mikrovågsugn

Skötselanvisningar för din mikrovågsugn finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning. Har mikrovågsugn i rostfritt stål så avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

5.6 Tvättmaskin och torktumlare

Rengör tvättmedelsfack och rensningssilen efter användning av tvättmaskinen och även tvättmaskinens vattenlås vid behov. Rengör luddfiltret på torktumlaren efter användning. Har du en kondensumlare rengörs även kondensatorn vid behov. Skötselanvisningar för din tvättmaskin och torktumlare finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

6. Golv, väggar och tak

6.1 Kakel och klinker

Våtrumsväggar och golv

Badrummet har ett tätskikt som säkerställer att fukt inte kan tränga in i väggen eller ner i golvet. Undvik därför att göra hål i en kakelklädd vägg, särskilt vid duschplats och kring badkar. Om du ändå måste göra hål är det viktigt att du tätar hålet kring skruven med våtrumssilikon. Material hittar du hos väl sorterade fackhandlare. Anlita en hantverkare/plattsättare om du känner dig minsta tveksam. Punkteras tätskiktet utan erforderlig tätning kan fuktskador uppstå.

Rengöring

Väggar och golv beklädda med kakelplattor eller glaserade klinkerplattor rengörs i första hand med vatten och eventuellt rengöringsmedel (exempelvis diskmedel eller allrengöringsmedel). Vid kraftig nedsmutsning används skursvamp eller skurborste med alkaliskt allrengöringsmedel. Tänk på att fogarna är porösa och lätt smutsas ned. Eventuella mjuka fogar bör torkas rena så att smuts inte fastnar i fogmaterialet.

Kalkavlagringar som bildats av kalkhaltigt vatten avlägsnas enklast med ett svagt, surt rengöringsmedel. Utspädd hushållsättika fungerar utmärkt. Kom ihåg att vattenmätta fogarna före tvättning. Vissa kakelplattor har glasyrer eller speciella dekorer som kan vara känsliga för starkt sura rengöringsmedel, kontrollera därför leverantörens anvisningar. Avsluta rengöringen med rent vatten och mjuk svamp, avsluta alltid med att torka ytorna med torr trasa.

Oglaserade plattor

För att få bort smuts som fastnat i beläggningsens yta används vatten och återfettande rengöringsmedel eller såplösning. Behandling med såplösning ger på sikt en effekt som liknar den man uppnår genom efterbehandling med klinkerolja. Om plattorna är kraftigt nedsmutsade rengörs de med vatten och alkaliskt allrengöringsmedel eller grovrengöringsmedel. Torka med rent vatten efteråt.

Glaserade plattor, mosaik och ”granitkeramik”

För att få bort smuts som fastnat i beläggningsens yta används vatten och svagt alkaliskt allrengöringsmedel. Såplösning skall inte användas. Den ger en tunn beläggning på plattornas täta yta där smutsen lätt får fäste. Om plattorna är kraftigt nedsmutsade används vatten och alkaliskt allrengöringsmedel eller grovrengöringsmedel. Torka med rent vatten efteråt.

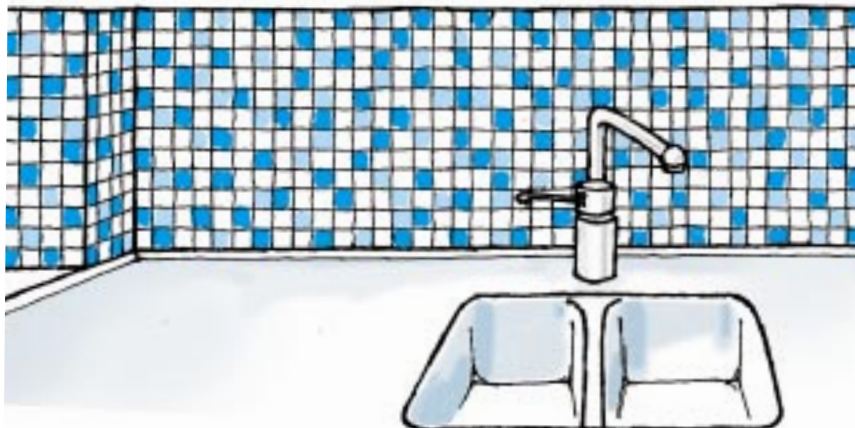
SKÖTSEL- ANVISNINGAR

FÖR
VÄGGBEKLÄDNADER
OCH GOLVBELÄGGNINGAR
AV KERAMISKA PLATTOR

Byggkeramik
Rådet

Högbergsgatan 27, 116 20 Stockholm
Telefon 08-641 21 25. Fax 08-702 20 15

Beklädnader och beläggningar av keramiska plattor har mycket lång livslängd, i de flesta fall längre än byggnadens egen. Väggar och golv med keramiska plattor är underhållsfria. Normalt krävs endast regelbunden städning anpassad till aktuell nedsmutsning och avtorkning vid spill och liknande.

I denna skrift redovisas förslag och rekommendationer på hur väggar och golv med keramiska plattor kan skötas på bästa sätt. Anvisningarna är utarbetade av Byggkeramikrådets Tekniska Kommitté och är en generell vägledning. Se även rekommendationer som respektive tillverkare lämnar för sina produkter.

Materialfakta

Keramiska beklädnader och beläggningar består av keramiska plattor, monterade på underlaget med fästmassa eller bruk, samt fogar mellan plattorna fyllda med fogmassa.

Plattorna tillverkas av lera som formas, torkas och bränns. Det finns både glaserade och oglaserade plattor. Produkterna klassificeras genom svensk och europeisk standard efter formningsmetod och plattornas vattenabsorption, som är ett mått på det keramiska godsets porositet. Många andra egenskaper hos materialet sammanhänger med porositeten.

Vanligt förekommande benämningar på olika typer av keramiska plattor är kakel, klinker, mosaik, granitkeramik och cottoplattor ("terracottaplattor").

Kakelplattor: Tillverkas av leror som ger relativt poröst gods. Vattenabsorptionen är 10 – 20 %. Kakelplattor är alltid glaserade. De är i huvudsak avsedda för väggbeklädnader inomhus.

Klinkerplattor: Tillverkas av tätsintrande leror som ger lägre vattenabsorption än ca 10 %, vanligtvis mellan 0 och 6 %. Klinkerplattor förekommer både glaserade och oglaserade. De används som väggbeklädnader, vanligtvis glaserade och som golvbeläggningar, både glaserade och oglaserade.

Mosaik: Glaserade eller oglaserade klinkerplattor i små format, som vid tillverkningen monterats på nät eller papper i form av ark.

”Granitkeramik”: Tätsintrade klinkerplattor som med hjälp av avancerad tillverkningsteknik får extremt låg porositet. Vattenabsorptionen är ofta under 0,5 %. Plattorna är vanligtvis oglaserade men förekommer även glaserade och polerade. De kan tillverkas i stora format med mycket god måttnoggrannhet.

Cottoplattor, ”terracottaplattor”: En speciell typ av plattor som ofta har mycket hög porositet. Vattenabsorptionen är vanligtvis 6 – 10 %, men kan även vara upp till 20 %. Cottoplattor är oglaserade. De har en rustik karaktär med relativt låg måttnoggrannhet.

Fogmassor utgörs vanligtvis av cementbundna finkorniga massor som efter blandning med vatten breddas ut över beklädnaden/beläggningen med gummispackel så att fogarna fylls. Överskottsmassa skrapas av och fogarna bearbetas med vatten och svamp så att fogytorna får en jämn och slät yta. Den cementbundna massan får efter härdningen en viss porositet som medför att vätska kan sugas upp i fogen.

Andra typer av fogmassor är baserade på bindemedel av hårdplaster, till exempel epoxi. De appliceras huvudsakligen på samma sätt som cementbundna massor men ger nästan helt täta fogar med mycket låg porositet och hög motståndskraft mot kemikalier.

För rörelsefogar används mjukfogmassor. I våtutrymmen används vanligen silikonbaserade massor med egenskaper som medför viss risk för påväxt av mögelsporer och andra mikroorganismer.

Materialval

För golvytor som kommer att utsättas för hög smutsbelastning bör oglaserade klinkerplattor med låg vattenabsorption, under 3 %, väljas. Oglaserade plattor med hög porositet bör undvikas. Undersök därför plattornas lämplighet för aktuell smutsbelastning. Alternativt kan glaserade plattor väljas med hänsyn tagen till eventuell halkrisk och förekommande trafikbelastning.

Rengöring och efterbehandling i byggskedet

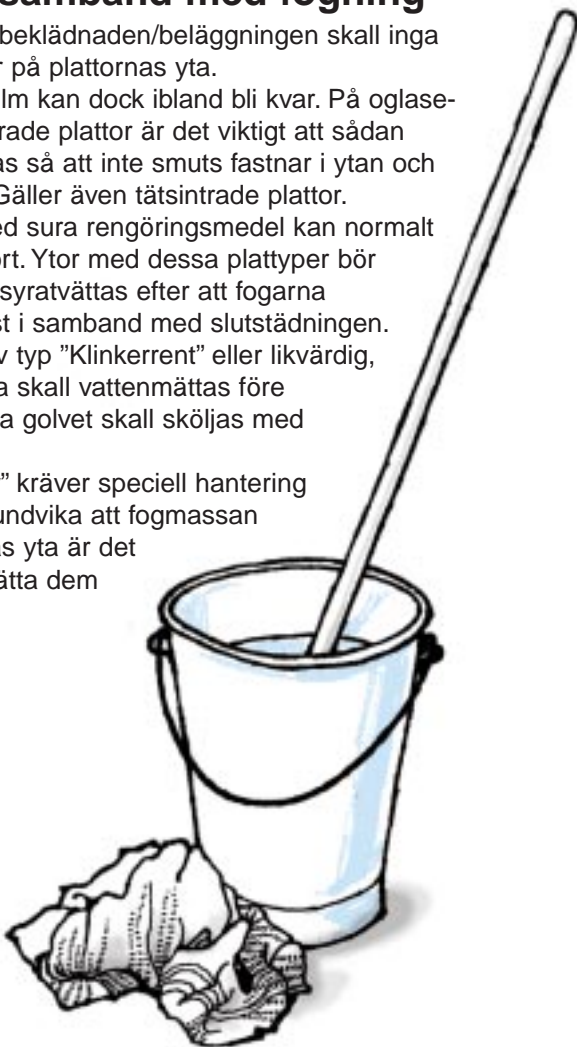
Rengöring i samband med fogning

Efter avtvättning av beklädnaden/beläggningen skall inga fogrester finnas kvar på plattornas yta.

En tunn cementfilm kan dock ibland bli kvar. På oglaserade eller mattglaserade plattor är det viktigt att sådan cementfilm avlägsnas så att inte smuts fastnar i ytan och skötseln försvåras. Gäller även tätsintrade plattor.

Genom tvättning med sura rengöringsmedel kan normalt cementfilmen tas bort. Ytor med dessa plattor bör därför i normalfallet syratvättas efter att fogarna hårdnat, dock senast i samband med slutstädningen. Använd produkter av typ "Klinkerrent" eller likvärdig, sur produkt. Fogarna skall vattenmättas före rengöringen och hela golvet skall sköljas med rent vatten efteråt.

"Terracottaplattor" kräver speciell hantering vid fogning. För att undvika att fogmassan tränger in i plattornas yta är det lämpligt att vattenmätta dem före fogningen.

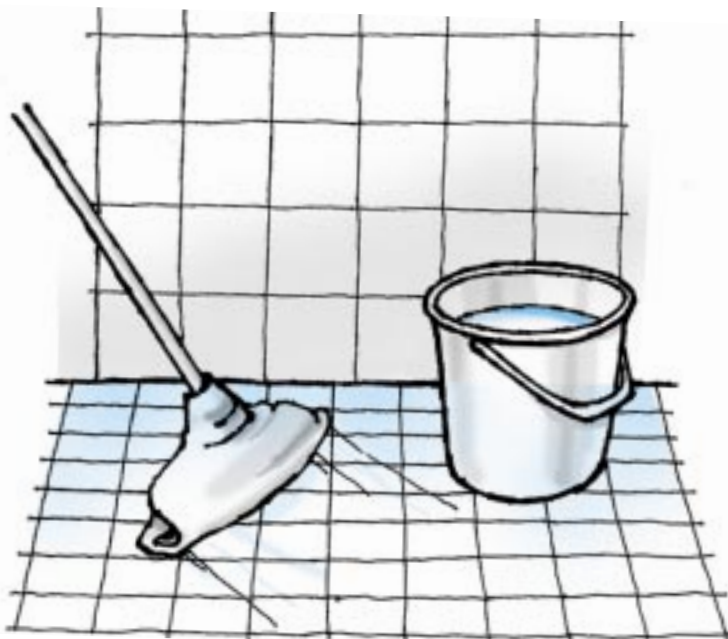

Efterbehandling av golvbeläggningar

Beläggningar med oglaserade, ej tätsintrade keramiska plattor i torra utrymmen kan efterbehandlas med klinkerolja. Oljan ger ett visst skydd mot att vatten och smuts tränger in i ytan, vilket underlättar städning och rengöring senare i bruksskedet. Behandlingen medför att plattorna får en djupare lyster och något mörkare färgton. Tätsintrade eller glaserade plattor skall inte efterbehandlas.

Terracottaplattor skall i regel efterbehandlas. Följ tillverkarens anvisningar som ofta innebär impregnering och därefter behandling med flytande vaxprodukt. Observera att plattor som har vattenmätats inför fogningen behöver torka 1 – 2 dagar innan efterbehandlingen kan göras.

Bonvaxer eller andra produkter som inte är uttalat avsedda för keramiska plattor skall inte i något skede användas vid behandling av keramiska golv.

Efterbehandling av väggbeklädnader

Tätsintrade eller glaserade plattor skall inte efterbehandlas. Oglaserade plattor på utsatta väggytor i t.ex. kök kan efterbehandlas med klinkerolja.

Rengöring av keramiska väggar och golv

Väggar

Beklädnader med kakelplattor eller glaserade klinkerplattor rengörs i första hand med vatten, eventuellt med neutralt eller svagt alkaliskt rengöringsmedel – diskmedel eller "Allrengöring". Vid kraftig nedsmutsning används i första hand mekanisk bearbetning med skur-svamp eller skurborste kompletterat med alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring". Speciell uppmärksamhet bör ägnas åt fogarna som smutsas lättast beroende på porositeten. Eventuella mjukfogar bör torkas rena så att smuts inte fastnar i fogmaterialet.

Kalkavlagringar, som bildats på grund av kalkhaltigt vatten avlägsnas enklast med svagt surt rengöringsmedel, t.ex. ättiksyra (ättiksprit). Fogarna vattenmättas före tvättningen.

Observera att vissa kakelplattor kan ha glasyrer eller speciella dekorer som inte tål mekanisk bearbetning och kan vara känsliga för starkt sura rengöringsmedel. Kontrollera med leverantören före rengöring.

Avsluta all rengöring med att noga skölja med rent vatten och mjuk svamp. Torka med torr trasa.

Golv – torra utrymmen

Rengöringen av keramiska golv anpassas till ytornas smutsbelastning.

Den dagliga rengöringen kan normalt bestå av torr mopning som avlägsnar partiklar och damm.

Oglaserade, ej tätsintrade plattor

För att få bort smuts som fastnat i belägningens yta görs våtrengöring med vatten och återfettande rengöringsmedel/såplösning, normalt en gång per vecka. Behandling med såplösning ger på sikt effekt som liknar den man uppnår genom efterbehandling med klinkerolja.

Efter längre tids användning av golvet utan städning, eller efter särskilt kraftig nedsmutsning, görs våtrengöring med vatten och alkaliskt rengöringsmedel – ”Allrengöring”/”Grovrengöring”. Skölj med rent vatten efteråt.

Glaserade plattor, mosaik och tätsintrade plattor ”granitkeramik”

För att få bort smuts som fastnat i belägningens yta görs en våtrengöring med vatten och svagt alkaliskt rengöringsmedel – ”Allrengöring”. Såplösning skall inte användas. Den ger en tunn beläggning på plattornas täta yta där smutsen lätt får fäste.

Efter längre tids användning av golvet utan städning, eller efter särskilt kraftig nedsmutsning, görs våtrengöring med vatten och alkaliskt rengöringsmedel – ”Allrengöring”/”Grovrengöring”. Skölj med rent vatten efteråt.

Golv – våta utrymmen

(Badanläggningar, storkök, livsmedelsindustrier etc.)

Samtliga nämnda platttyper för golv i torra utrymmen kan också förekomma i våta miljöer. Plattor avsedda för våta golv har ofta en strukturerad yta som ger ett visst halkskydd.

Ett effektivt sätt att rengöra sådana plattor är behandling med högtrycksspruta. Trycket i sprutan bör inte överstiga 5 MPa (50 bar). Vid högre tryck finns risk att fogarna skadas. Munstycket skall vinklas ca 45 grader och hållas ungefär 20 cm från golvytan. Om alkaliskt rengöringsmedel används bör detta påföras golvet i torrt tillstånd. Sura rengöringsmedel måste däremot spridas ut på redan fuktiga ytor, annars finns det risk att cementbunden fogmassa skadas.

Cementbundna fogar har en viss porositet och kan ibland, på fuktiga golvytor, vara grogrund för mögeltillväxt. Detta motverkas bäst genom återkommande rengöring med alkaliskt rengöringsmedel och god ventilation av utrymmet.

Fläckborttagning

Spill och läckage skall alltid torkas upp med trasa eller mjuk svamp så snart som möjligt. Vid rengöring med starka kemikalier är det lämpligt att alltid börja med väl utspädd lösning och vid behov öka koncentrationen. Prova rengöringseffekten på liten och helst undanskymd yta. Kontrollera att rengöringsmetoden inte skadar den keramiska beläggningen/beklädnaden.

Här följer några vanligen förekommande föroreningar och förslag på lämplig typ av rengöringsmedel:

- Livsmedelsfett, öl, vin, glass, hudfett, oljefilm, smörjfet, metallskrap av aluminium
Alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring" eller "Grovrengöring", soda eller kaustiksodalösningar.
Observera att alkaliska rengöringsmedel är avfettande och därmed uttorkande för huden. Skydda ögon, slemhinnor och hud.
- Kalkutfällningar, cement och bruk, rostfläckar, metallskrap av stål
Sura rengöringsmedel – "Klinkerrent", ättiksyra/ättiksprit, "Murtvätt".
- Färgspill av oljefärg/alkydfärg, motorolja, asfaltfläckar
Lösningsmedel – lacknafta, T-grön
- Gummi, stearin, parafin
Lösningsmedel – acetone, sprit, T-röd, rengöringsbensin
- Färgspill akrylatfärg
Vatten – utspädning av färgen med mycket vatten och upptorkning
- Färgfläckar som torkat
Mekanisk rengöring – skrapning med rakblad
Färgborttagningsmedel
- Kraftigt färgande vätskor, t.ex. rödvin och rödbetsspad
Alkaliskt och blekande rengöringsmedel – "Klorin" i spädning efter tillverkarens rekommendation för fläckborttagning

Byggkeramik
Rådet

Högbergsgatan 27, 116 20 Stockholm
Telefon 08-641 21 25. Fax 08-702 20 15
E-post: info@bkr.se
Hemsida: www.bkr.se

6.2 Parkettgolv

Parkettgolv är ett levande material som förändras med tiden och ett välskött parkettgolv håller i många år. Vid mycket torrt inomhusklimat vintertid kan sprickor uppstå i golvet, som sedan försvinner när luftfuktigheten höjs igen. Där solen ligger på kan golven påverkas av UV-ljus .

Vid daglig rengöring behövs normalt endast torra städmetoder såsom torrmoppning eller dammsugning. Vid grundligare rengöring, fuktorka golvet med väl urvriden trasa. Tillsätt eventuellt mildt rengöringsmedel utan ammoniak i vattnet. Använd inte svabbgarn eftersom det lämnar mycket vatten efter sig. Underhåll gärna golvet med specialmedel för parkettgolv för att få ett extra skydd. Det rekommenderas i hemmiljö två gånger per år.

Genom att sätta möbeltassar av filt under benen på stolar, bord och övriga möbler undviker du att repa ditt parkettgolv. När du ska flytta pianot, den tunga hyllan eller soffan kan du ställa möbelen på en filt eller matta och försiktigt skjuta till önskad plats. Ställ inte blomkrukor direkt på golvet.

SKÖTSELRÅD LACKERADE TRÄGOLV FÖR BOSTÄDER

Utgivna av Golvbranschen, GBR

Fäst den här skötselansvisningen på insidan av stadskaåpet.

ALLMÄNNA RÅD

Stoppa smutsen redan i entrén! Ha därför alltid en ordentlig avtorkningsmatta innanför ytterdörren och om möjligt även utanför. Skydda trägolvet mot alla former av vatten, torka upp eventuellt spill omedelbart. Möbler skall vara försedda med möbeltassar av plast eller filit (ej metall) för att undvika repor och märken från möbelben. Tassarna ska hållas rena.

RÄTT TEMPERATUR OCH LUFTFUKTIGHET

Trä är ett naturmaterial som rör sig i takt med natur-liga skiftningar av den relativa fuktigheten. På sommaren sväller det och på vintern krymper det. Brädorna kan kupa eller skåla sig, där upp till 0,4 mm inte är ovanligt. Det finns toleranser som tillåter upp till 0,2% av brädans bredd. När träet krymper, syns detta som springor mellan bräderna. För att motverka alltför stora rörelser och därmed skador på golvet skall rumstemperaturen hållas inom **15-25°C** och den relativ fuktigheten mellan **30-60%**. Vissa träslag som bok och lönn kan vara känsligare för klimat-variationer än andra. Tänk på att golvvärme torkar ut trägolvet mer än t ex element. Vid golvvärme får golvet yttemperatur aldrig överstiga **27°C**. Relativ luftfuktighet i inomhusluften ökar då människor vistas i rummet och utför vardaglig aktivitet såsom matlagning, duschning etc. Gröna växter och t ex akvarium ger dessutom ett fuktillskott till luften. Den relativa luftfuktigheten kan också höjas med hjälp av luftfuktare.

STÄDNING

Gör till daglig rutin att avlägsna synlig smuts såsom smulor, sandkorn och dylikt. Dammsugning med fast borstmunstycke avlägsnar de flesta torra partiklar. Fuktutdunstning med en hårt urvriden microfiberduk (mopp) utföres vid behov. I vattnet kan tillsättas några droppar mildt syntetiskt rengöringsmedel, typ handdiskmedel utan ammoniak.

Använd aldrig våta rengöringsmetoder på ett trägolv!

RENOVERING

Det flesta trägolv kan renoveras upprepade gånger så länge som det finns en tillräckligt tjock slitytta. I regel slipas hela golvet till rent trä för att omlackeras. På så sätt erhålls samma nyans och glans på golvet. För ett bra resultat förutsätts att golvet underlag är stabilt och att slitskiktets stavar sitter väl förankrat i underlaget.

Begränsade skador kan punktlagas, men kan ge en synlig övergång mellan det gamla golvet och lagningen. Slitskador som smårepor kan slipas med fint slippapper och överlackeras. Vid enstaka djupa repor/intryck kan en slitstestav eller lamellbräda bytas ut.

För att förlänga lackytans livslängd kan underhåll göras med en underhållslack/refresh. Detta ger extra skydd och lyster. Riktvärde för golv i hemmiljö är 1-2 gånger per år, eller efter behov. Underhållslack har en halkhämmande effekt och innehåller inget vax vilket möjliggör för en framtida överlackning. Om trägolvet behandlats med vax eller polish måste golvet slipas till trärent före omlackeringen.

FLÄCKBORTTAGNING

Avlägsna fläckar innan de hunnit torka in i lacken och eftertorka om nödvändigt med rent vatten. Använd en väl urvriden trasa.

Ett lackerat trägolv skadas av mycket och hett vatten, starka rengöringsmedel som t ex Perkloretylen, thinner, aceton och T-sprit. Använd därför dessa fläckborttagningsmedel med stor försiktighet. OBS! Slipning med stålull och skurnylon kan repa lacken.

FLÄCKNYCKEL

Fläck av:	Tas bort med:
Choklad, fett, frukt, glass, grädde, juice, kaffe, läsk, saft, te, vin, ägg, öl, exkrement, kräkningar, urin	Neutralt eller svagt alkaliskt rengöringsmedel utan ammoniak utspätt i ljummet vatten
Asfalt, gummi, olja, skokräm, sot, svårare fläckar av choklad och fett	Tvättnafta, lacknafta
Färgkriter, läppstift, tusch	T-sprit 50%
Stearin, tuggummi	Kylspraya eller lägg en plast påse med isbitar på fläcken. Skrapa sedan försiktigt.
Blod	Kallt vatten

GBR:s skötselråd reviderade 2010. © Copyright GBR, EO 2010

Skötselanvisningar

Rengöring och underhåll av Esta Parket

Rengöring

Vänligen använd mattor där så behövs (exempelvis hall) för att undvika att lera och vatten trampas ner i ytan. Golvytan bör sopas eller dammsugas så ofta som möjligt. Om ytterligare rengöring behövs, använd en fuktig (inte våt) golvmopp.

Milt rengöringsmedel kan blandas i vattnet.

Använd ALDRIG mycket vatten vid rengöring av trägolv.

Rengöringsprodukter som är rekommenderade för trägolv kan enkelt köpas i de flesta välsorterade butiker.

Vi rekommenderar att inte använda vax för att bevara UV-lackade trägolv.

Skydd mot skador

Använd möbeltassar. Ta bort sand, jord och vätskor på golvet så snabbt som möjlig. Kom också ihåg att stilettklackar på skor kan skada ditt golv.

Fläckborttagning

Olyckor händer, men kom ihåg att en ny fläck är mycket lättare att ta bort än en fläck som suttit där ett tag.

Som tips föreslår vi följande:

Bär, juice, mjölk, grädde, öl, vin, kaffe, te	Milt rengöringsmedel
Choklad, fett, smör, skokräm, tjära, sot	Terpentin / ren sprit
Bläck, pennstreck, läppstift	Metanol / träsprit
Blod	Kallt vatten

6.3 Tapeter och målade ytor

Tapeter

Var varsam vid rengöring av dina tapeter, följ leverantörens anvisningar för just din tapet noga. Tänk på att tapeterna i de olika rummen kan vara gjorda i olika material även om de är från samma leverantör och därför vara olika känsliga.

Målade ytor

Var försiktig med nymålade ytor, färgens goda egenskaper uppnås först efter några veckor. Efter att färgen har härdat används handdiskmedel alternativt allrengöringsmedel som inte innehåller lösningsmedel. Missfärgningar som uppkommit då metall gnidits mot ytan försvinner lätt med ett suddgummi.

Tak

Målade ytor torkas av med en väl urvriden trasa efter rengöring. Matta ytor kan bli flammiga vid kraftig tvättning. Var extra varsam om ditt tak är grängat (dvs taket har en knottrig ytstruktur), då är det känsligt för fukt och får inte torkas med fuktig trasa.

Halvmatta och halvblanka färger

Gör ren ytan med diskmedel alternativt allrengöringsmedel nerifrån och upp. Torka med vatten och vädra för att minska luftfuktigheten.

Listverk

Golvsocklar är tillverkade i furu i kulör NCS 0502-Y. Dörrfoder är tillverkade i furu i kulör NCS 0502-Y.

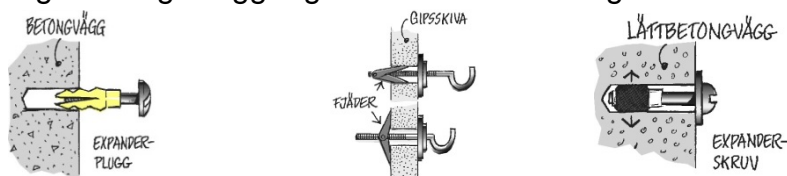
Information om de tapeter och färger som är valda i din bostad finns i specifikationen över dina inredningsval.

6.4 Att sätta upp saker på väggen / i taket

Väggarna sätter den personliga prägeln på ditt hem, var noggrann när du sätter upp tavlor, krokar och liknande för att undvika onödiga hål i väggarna. Olika väggmaterial kräver olika metoder för uppfästning, ta kontakt med kunnig person om du är osäker. Om du har skjuddörrar i din bostad, tänk på att spiken eller skruven som du använder för att hänga upp din tavla med kan skada eller låsa skjuddörren. Viktigt att tänka på när du skall fästa lampor, krokar m.m. i taket i din nya lägenhet är att du inte får borra djupare än 50 mm. Detta beror på de installationer som ligger över detta djup. Risken finns att du träffar vattenledningar eller el-installationer om du borrar djupare än 50 mm.

- Hårda väggar

I betong- och tegelväggar gör du hål med en slagbormaskin.

- Porösa vägar

Till gipsskivor och lättbetongväggar använder du drillborr, borrarväng eller bormaskin. Alla hål måste pluggas. Din järnaffär kan ge dig råd om vilka skruvar och krokar du bör använda för respektive väggmaterial. Undvik självhäftande krokar, de lossnar lätt och lämnar fula limmärken efter sig.

- I våtrum

Undvik att göra hål i en kakelklädd vägg, särskilt vid duschplats och kring badkar. Läs mer under avsnitt "Kakel och klinker"

- Väg-TV

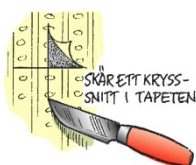
Det är förberett för vägg-TV på en vägg i vardagsrum och största sovrum, placeringen är markerad på din ritning. Observera att förstärkningen är plywood och är anpassad för att TV monteras mot vägg. Om du väljer en mycket stor TV eller om du sätter din TV på en "arm", tänk på att det medför mycket stora belastningar som kräver ytterligare förstärkningar innan montering.

- Idolaffischen

Sätt gärna upp affischen på barnens stora idol, världskartan eller almanackan. Men använd häftstift eller nålar. Tejp och fästlora ger fula märken på tapeten.

- Så här gör du "osynliga" hål

Vid upphängning av exempelvis större tavlor eller hyllor då du behöver borra i väggen kan du enkelt gömma borrhålen. Börja med att göra två snitt i ett kryss i tapeten med en skarp kniv där du vill borra. Lyft undan tapetflikarna och borra. När du inte ska använda hålet längre tar du ut

skruven, viker tillbaka tapetflikarna och hålet "försvinner".

7. Inredning

7.1 Köksinredning

Ditt kök håller hög standard och är byggt för att användas varje dag under lång tid. Genom att ta hand om dess inredning får du ett kök som kan användas varje dag i många år. Om du har bänkytor av trä är det extra viktigt att du följer leverantörens anvisningar för att bevara dess egenskaper. På följande sidor får du skötselanvisningar från din köksleverantör. Torka skåpluckor torra efter tvätt och använd mildt diskmedel med max 1% tvål.

7.2 Dörrar och garderober

Dörrarna i och till din bostad är utformade för att vara funktionella och hållbara. På följande sidor finns anvisningar för hur du rengör dina dörrar och smörjer gångjärnen vilket ska göras en gång om året. Garderobernas dörrar kan justeras vid behov genom att skruva vid gångjärnen. Följ din leverantörs anvisningar.

SKÖTSELRÅD FÖR DITT VEDUM KÖK

VÄLKOMMEN TILL DITT NYA VEDUM KÖK!

Genom att sköta ditt nya kök på rätt sätt håller du det nytt och fräscht längre. Ytorna har olika beläggning och reagerar olika i kontakt med rengöringsmedel och kemikalier. Här är några råd som ditt nya Vedumkök mår bra av.

SKÅPSTOMMAR

Skåpstommarna är i allmänhet uppbyggda av melaminbelagd spånskiva. Melaminskiktet är hårt och mycket lätt att rengöra. Det är dessutom mycket resistent mot olika kemikalier. För rengöring rekommenderas att:

- Torka med en fuktig trasa och diskmedelslösning. Koncentrerat handdiskmedel kan också användas.
- Om ytan är mycket smutsig kan en blandning av 1 del aceton och 3 delar T-sprit användas.
- Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt.
- Eftertvätta alltid med rent vatten och torka torrt så att vatten inte blir stående och tränger in i befintliga skarvar, speciellt gäller detta i luckornas kanter.
- OBS! Placera inte kaffebryggare eller vattenkokare så att ångan strömmar upp mot ljusrampplisten eller underkant på skåp och luckor.

MÅLADE, FOLIERADE OCH MELAMINBELAGDA YTOR

Rengörs med milda och i hushåll vanligt förekommande rengöringsmedel. Använd en fuktig trasa med rengöringsmedel. Eftertorka med enbart vattenfuktad trasa så att rengöringsmedlet avlägsnas. Torka sedan med torr trasa. Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt. Lacknaffa eller bensin kan användas för borttagning av svåra fläckar. Tänk på att alltid torka av under diskbänkskåp och luckornas kanter. De är inte avsedda att klara vatten som blir stående. Torka även av luckorna på var sida om diskmaskinen och även den eventuella integrerade luckan på diskmaskinen. Bättringsmålslagmärken/skador omgående på målade luckor för att slippa fuktskador. Tänk på att fläckar och repor upplevs mer synliga på svarta och mörka kulörer.

LACKERADE OCH LASERADE FANERYTOR

Rengör fördelaktigast med endast fuktig trasa. Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt. Thinner får ej användas.

TÄNKVÄRT

VARFÖR SER INTE MITT KÖK UT SOM I UTSTÄLLNINGEN/ KATALOGEN?

Tänk på att trä är ett levande material som inte har samma struktur/ utseende genom hela trädet. Detta kan även påverka kulörer som påföres så de inte blir identiska alla gånger. Ljusinfall och ljussättning kan påverka synintrycket, färger kan få olika nyanser beroende på lampotyp och mängden "naturligt" ljus. Men charmen med ett träkök är just att alla delar inte är identiska utan man kan se vissa variationer och detta berättigar därför normalt inte till reklamationer.

VARFÖR ÄR DET FÄRGSKILLNAD MELLAN MASSIVA OCH FANERADE DETALJER ELLER DETALJER I LAMINAT?

Detta är ett faktum då vissa material ej är lämpliga till vissa detaljer. T.ex. har en fanerad sockel överlägsna egenskaper gentemot en homogen sockel vad gäller formbeständighet. Homogent trä har en förmåga att "slå" och "vrída" sig, och det vill man inte.

VARFÖR SER KÖKET "BROKIGT" UT?

Trä är som ett levande material och mognar en tid efter montering. Vissa träslag har en mognadstid på över 6 månader. Detta skall finnas i åtanke när man köper träluckor att de måste tillåtas mogna, detta berättigar normalt inte till reklamationer.

VARFÖR "GULNAR" MINA LUCKOR?

Ljusa målade luckor har viss benägenhet att "åldersgulna" beroende på bland annat ljuspåverkan. Kraftig rökning och vitmålade kök hör inte ihop. Nikotinet gör att luckorna gulnar, ingen vit färg motstår detta.

VARFÖR "SLÅR" SIG MIN LUCKA?

Ett nybyggt hus som ej är fullt uttorkat innehåller en mängd fukt. Även i ett gammalt hus kan fuktigheten variera kraftigt mellan årstiderna. Och detta kan leda till att framför allt "större" luckor i trä kan bli skeva, då de torkar mer från en sida än den andra. Ibland kan detta avhjälpas med magneter på lucka och i stomme. Detta fenomen kan inträffa i skafferiskåp där man har en ventil med friskluft. Den luften är normalt fuktigare än inomhusluften. Massiva träluckor är alltid ett levande material och utsätts hela tiden för olika fuktighetskvoter i luften vilket gör att luckorna alltid kommer röra sig lite. Detta berättigar normalt inte till några reklamationer.

VARFÖR GÅR INTE LUCKORNA ATT JUSTERA?

Det beror sannolikt på att skåpen inte är monterade korrekt. Kontrollera med vattenpass att de sitter rätt, både lodrätt och vågrätt. Om väggarna inte är jämna, lägg något mellan skåpet och väggen så att skåpet inte dras ur vinkel när det skruvas fast i väggen.

SKÖTSELRÅD FÖR BÄNKSKIVOR

LAMINATBÄNKSKIVOR

MATERIALET

Stommen i bänkskivan består av högvärdig snickeri-spånskiva. Tillverkningen kontrolleras regelbundet så att avgången av fri formaldehyd håller sig väl under fastställda gränsvärden. Laminatet på ovasidan är ett högtryckslaminat, som till mer än 65% består av kraftpapper, impregnerat med fenolharts. Över detta ligger ett tryckt mönsterpapper, täckt med melamin. Undersidan är klädd med laminatbalans med inbyggd fuktspärr av Polyeten.

Avsågningar och spån som uppkommer under monteringen kan deponeras, komposteras eller förbrännas i godkänd anläggning för industriell förbränning.

RENGÖRING

Rengör laminatyten regelbundet med vatten och handdiskmedel. En mjuk nylonborste kan användas på svårare fläckar på en laminatyta med struktur. Vid rengöring använd aldrig några slipande rengöringsmedel på laminatyten som t ex skurpulver, stålull, nylonsvamp eller liknande. Detta kan repa ytan. Vid envisa fläckar går det bra att använda medel som T-sprit, laminatcleaner eller acetone. Undvik att koncentrerade mineralsyror och starkt färgande ämnen såsom jod, vätesuperoxid och bläck kommer i beröring med plastlaminatyten. Dessa ämnen förorsakar frätskador eller missfärgningar. Viktigt att vatten inte blir stående mellan bänkskiva och spis eller bänkskiva mot diskbänk. Sådana skarvar skall vara silikonbehandlade så att fukt inte kan tränga in och bli stående i skarvarna.

Laminatbänkskivor tål värme upp till max 180°. Kastruller och stekpannor som tas direkt från spisen kan ha en temperatur ända upp till 350°, keramikhällar ger ännu högre värme. Använd därför alltid underlägg när du ställer kastruller och stekpannor på bänkskivan. Om du har en spishäll som är infälld i skivan, måste du tänka på att kokkärl alltid står helt på hällen och inte delvis över laminatyten.

Laminat är hårt, men mörka och/eller blanka ytor är känsliga för repor. Vanliga köksredskap åstadkommer normalt ingen skada, men ytan kan repas av keramiska kärl och vassa verktyg. Skär aldrig direkt mot bänkskivan, utan använd alltid skärbräda. Om bänkskivan har 1 mm eller 4 mm tråkantslist från Vedum, skall denna oljas in en till två gånger per år.

Öppna inte diskmaskinen innan den är klar. Om man måste öppna innan torkningen är klar så öppna luckan helt. Torka sedan av vattnet som bildas på bänkskivans underkant när varm ånga släpps ur maskinen. Glöm ej att torka av luckorna på var sida om diskmaskinen och även den eventuella integrerade luckan på diskmaskinen.

TRÄBÄNKSKIVOR

MATERIALET

De flesta massiva träskivor tillverkas av trä från norra halvklotet. Vissa träslag kommer från odlingar eller skogar på södra halvklotet. Överallt där så är möjligt används skogsråvara som uppfyller kraven enligt FSC, Forest Stewardship Council.

För att skapa en massiv träskiva sågas träet upp i stavar som sedan limmas ihop igen. Genom att först dela upp träet i mindre bitar och sedan limma ihop det igen, stabiliseras träet. Limmet som använts för att sammanfoga stavarna är en vattendispersion av PolyVinylAcetat (Vilim). Vissa träslag kan vara behandlade med ett vax, som består av vegetabiliska oljor och naturliga vaxer. Avsågningar och spån som uppkommer under monteringen kan deponeras, komposteras eller förbrännas.

RENGÖRING/UNDERHÅLL OLJADE SKIVOR

Massiva bänkskivornas fibrer skall mättas med olja för att bänkskivan skall bli formstabil samt stå emot fukt och smuts. Därför skall bänkskivan oljas in både på undersidan innan montering, annars finns risk för att bänkskivan bögnar. Efter montering skall bänkskivorna omedelbart oljas på samtliga sidor och kanter med rustik träolja. Lägg på ordentligt med olja och låt den suga in i en halvtimme, fördela och arbeta under tiden in överskottet av oljan med en trasa. För extra len ytan använder ni Scotch-Brite eller motsvarande, alternativt mjuk slipkloss (extra fin).

Arbeta i träets längdriktning. Gnugga sedan ytorna torra med en luddfri trasa. Om inte ytan torkas helt torr efter en halvtimme så kan den torka till en seg och kladdig yta som är svår att få bort. Var försiktig så att oljan inte kommer i kontakt med annat än bänkskivan, särskilt luckorna. Upprepa behandlingen minst en gång första veckan, därefter en gång i veckan i tre veckor. Upprepa efter en månad, tre månader och sex månader. Behandla därefter bänkskivan en eller två gånger om året.

Observera att all behandling och underhåll skall utföras på torra skivor. Låt aldrig vatten bli stående på bänkskivan. Det finns då en risk att bänkskivan kan svälla och i värsta fall spricka. Torka därför torrt direkt och särskilt viktigt är det runt diskbänken.

Varning! De trasor och svampar du använt kan självantända då oljan oxiderar! Blöt med vatten och slå in i lufttätt eller elda under kontrollerade former!

RENGÖRING/UNDERHÅLL HÅRDVAXOLJADE SKIVOR

Bänkskivorna är vid leverans behandlade med en speciell olje- och vaxkombination som ger ett mycket slitstarkt yttskikt och ett bra skydd. De behöver inte behandlas före eller direkt efter montering om inte ytan skadats. För att bänkskivorna skall hålla sig vackra och ha ett fullgott yttskikt bör ni under första året kontrollera om era bänkskivor behöver underhållas så att ytan inte blir sliten eller skadad. Extra viktigt är kontrollen så att ändträet och kanterna har ett fullgott skydd, särskilt om ni har en underlimmad diskho där fukt kan tränga upp.

För dagligt underhåll, eller vid behov, används en lätt fuktad trasa med ljummet vatten. Den avtorkade ytan skall vara torr inom 1 – 2 minuter.

BÄTTRINGSBEHANDLING FÖR BÄNKSKIVOR MED NATUR HÅRDVAXOLJA

Ytan måste vara ren och torr. Vedum använder Osmo hårdvaxolja 3032 ofärgad sidenmatt (med artikelnummer 37005) som är färdig att använda, spådes ej men skakas/röres noga. Lägg på hårdvaxoljan tunt i fiberriktningen med en luddfri trasa (ingår ej i Vedums leverans). Lägg endast på en gång i ett tunt lager. Var noga med att inte lämna något överskott. Undvik att göra arbetet i direkt solljus. Var försiktig så att hårdvaxoljan inte kommer i kontakt med annat än bänkskivan, särskilt luckorna, då den är mycket svår att ta bort. Låt torka 8 – 12 timmar, i normala klimathållanden vid temperaturen ca +18-22° och relativ fuktighet på 40-60%, och sörg för god ventilation.

BÄTTRINGSBEHANDLING FÖR BÄNKSKIVOR MED VIT- ELLER SVARTPIGMENTERAD HÅRDVAXOLJA

Till normalt underhåll eller vid behov används Osmo hårdvaxolja 3032 ofärgad sidenmatt med artikelnummer 37005 till svartpigmenterad bänkskiva och Osmo Top-oil 3068 Natural med artikelnummer 37008 till vitpigmenterad bänkskiva. Om bänkskivan skadas eller ytan slipas ner så mycket att tråets naturliga färg kommer fram så används den vitpigmenterade hårdvaxoljan 3188 Snö med artikelnummer 37006 eller den svartpigmenterade hårdvaxoljan 5290 Pitch Black med artikelnummer 37007 som grundbehandling på det skadade stället. Slipa den skadade delen trären med slippapper korn 180-240. Därefter görs ytan fri från damm innan behandling påbörjas.

Lägg på den pigmenterade hårdvaxoljan på samma sätt som den ofärgade. Låt torka 24 timmar, i normala klimathållanden vid temperaturen ca +18-22° och relativ fuktighet på 40-60%, och sörg för god ventilation.

Ovanpå grundbehandlingen läggs sedan hårdvaxolja 3032 ofärgad sidenmatt med artikelnummer 37005 på den svartpigmenterade bänkskivan och 3068 Natural med artikelnummer 37008 på den vitpigmenterade bänkskivan enligt tidigare instruktion. Låt torka 8 – 12 timmar, i normala klimathållanden vid temperaturen ca +18-22° och relativ fuktighet på 40-60%, och sörg för god ventilation.

Varning! Hårdvaxoljan innehåller oxiderande oljor vilka kan orsaka självantändning av organiskt material. Lägg därför alltid trasor och andra textilier som varit i kontakt med produkten i vatten – omgående efter avslutad användning alternativt blöt med vatten och slå in vattentätt eller elda under kontrollerade former! Osmo hårdvaxolja är i torrt tillstånd helt gifrfri och godkänd enligt EN71.3 och DIN 53160.

OM OLYCKAN ÄR FRAMME

Om ytan på din massiva träskiva har skadats eller missfärgats kan du alltid slipa bänkskivan. Det är ju just det som är fördelen med massivträ. Men efter en sådan slipning måste en vaxad skiva behandlas med primer och vax som om den var obehandlad. Det material du behöver hittar du hos din byggmaterialhandlare eller färghandlare.

Slagmärken och repor kan många gånger repareras med varmt vatten, som får träet att svälla och återta sin form. Detta är lättast med trä som behandlats med rå linolja och svårast med en vaxad yta, men det kan alltid vara värt ett försök. Har du slipat ytan, kan du alltid byta från olja till vax eller tvärtom, men ytan måste behandlas som om den var obehandlad. Väljer du olja, behandlar du enligt det schema som beskrivits tidigare. Väljer du vax, följer du fabrikantens anvisningar. Massivt trä är ett levande material, och därför rör det sig med årstidernas växlingar. Upp till ± 2,5mm i djupled.

SKÄRBRÄDOR

Skärbrädorna är gjorda av en fuktrög spånskiva som är fanerad. Kantlisterna är av ABS-plast för att fukt inte skall tränga in i kanterna. Vid rengöring använd fuktig trasa. Använd vid behov diskmedel. Diska den aldrig i diskmaskin. Torka av skärbrädan efter rengöring. Låt den EJ droptorka i torkställ. Skärbrädorna är behandlade på samma sätt på båda sidorna. Vänd på den då och då för att få ett jämnt slitage.

STENBÄNKSKIVOR

BÄNKSKIVA AV GRANIT

Granit är ett naturmaterial som skiftar i utseende från gång till gång. De flesta sorter skiftar dock inte nämnvärt i utseende. När det gäller vissa granitsorter så förekommer det stick (sprickor). Detta är naturligt för vissa sorter och försämrar ej kvaliteten. I alla granitsorter finns det porer (hål) i ytan. I en del graniter finns det mer och i en del knappt alls. Detta försämrar dock ej kvaliteten. Porer är mer vanligt än ovanligt hos graniter. Granit är till skillnad från marmor och kalksten ett mycket tät material, men man bör ej låta fettfläckar ligga någon längre tid på stenen, då dessa kan tränga ner i skivan. Till skillnad från vatten som förångas kan fettfläckar bli permanenta. En fettfläck måste alltid blötas bort för att gå ur granitskivan.

Granitskivorna är impregnerade vid leverans och behöver ingen speciell skötsel utan rengör vid behov med vanligt såpavatten. Blanda natursåpa eller stensåpa med 70-80% vatten i en duschflaska. Duscha bänkskivan med såpavatten och låt dra i cirka tre minuter och torka bort. På så sätt underhåller man också bänkskivorna från fläckar och smuts. Granitskivorna skall vara så pass insåpade att vatten pärlar sig på ytan. Om granitskivan suger in vatten behövs mer underhåll. Får man en grå hinna på ytan som inte går bort med såpavatten, betyder det att ytan är för fet eller övermättad. Normalt sett går detta bort med fönsterputs.

BÄNKSKIVA AV KALKSTEN ELLER MARMOR

Marmor och kalksten har karbonatmineral (kalcit) som huvudmineral och båda stensorterna har likartade tekniska egenskaper. Marmor och kalksten är båda känsliga för syror som kan etsa och ge märken i stenen. Syror finns till exempel i sura rengöringsvätskor, vin, ättika, kolsyra, fruktjuicer etc. Sten har en viss absorptionsförmåga. Den bör därför inte utsättas för färgade vätskor som kan tränga ner i stenen. Om man spiller bör detta torkas bort direkt. Vid daglig rengöring räcker det i allmänhet med en fuktig trasa. Vid behov av rengöringsmedel, använd såpa, mildt diskmedel eller de specialmedel som finns för marmor och kalksten.

BÄNKSKIVA AV KOMPOSITSTEN

Det är ett material som till stor del liknar granit, men med en helt tät ytstruktur. Trots att kompositen är värmetålig bör den inte utsättas för värmechocker. Man bör därför vara försiktig med att ställa varma grytor och kastruller direkt på stenen. Att skära direkt på stenen avråds. För den dagliga skötseln används en vanlig disktrasa med lite diskmedel på.

DISKBÄNK I ROSTFRITT STÅL

Diskbänkarna är gjorda av ett material som varken tar åt sig lukt eller smak. Det är inga problem att behålla sin diskbänk fräsch i flera år, om man bara tänker på att skölja och torka av diskbänken efter användning. Låt inte klorhaltiga vätskor stå i diskhon flera timmar, klor kan skada diskbänken. Rostfria ytor bör torkas av efter varje användning.

Låt inte vatten eller andra vätskor själtorka på ytan. Använd svamp eller disktrasa och vid behov mild såpa/diskmedel och vatten. Fläckar som ej försvinner vid normal avtorkning kan avlägsnas med mjuk borste eller flytande rengöringsmedel för rostfritt stål.

Använd ej rengöringsmedel med slipmedel eller som innehåller klor, jod, fluor eller kemiska lösningar som påverkar rostfritt stål. Använd ej hårda eller vassa föremål, syror, stålull eller liknande.

Missfärgning av den rostfria ytan kan även uppstå om ämnen med järninnehåll får ligga på den fuktiga ytan. Även vatten i vissa kommuner kan ge upphov till missfärgning. Missfärgningen kommer inte från det rostfria materialet. Matta partier får tillbaka sin lyster om man strör lite krita och gnuggar med mjuk trasa. Efter all rengöring skall diskbänken sköljas med vatten och torkas av. OBS! Det är viktigt att torka och gnugga i diskbänkens längdriktning.

SKÖTSELANVISNING

SKJUTDÖRRAR & INREDNING

RENGÖRINGSTIPS FÖR SPEGEL

Om du får smuts eller fläckar på spegelytan använd först fönsterputs. Om detta inte hjälper kan du använda ett **rakblad** eller **stålull** av typ "Svinto". (Obs! Endast stålull **ej** Scotch brite eller liknande.) Glaset **blir inte repat** varken av rakblad eller av stålull.

RENGÖRINGSTIPS FÖR MÅLADE YTOR

Rengöres med milda och i hushållet vanliga förekommande rengöringsmedel. Använd **ALDRIG** skurmedel, stålull eller liknande preparat, som innehåller slipmedel eller medel med ammoniak.

RENGÖRINGSTIPS FÖR LACKERADE TRÄYTOR

Fanerade och massiva träytor är mer eller mindre poriga. Var därför sparsam med vatten vid rengöring. Använd lätt fuktad trasa och torka efter med väl urvriden trasa. Lämpliga rengöringsmedel är samma som målade ytor. Använd aldrig thinner för fläckborttagning.

RENGÖRINGSTIPS FÖR LAMINAT- OCH MELAMINBELAGDA YTOR

Rengöres med i hushållet förekommande rengöringsmedel, i likhet med målade och lackerade ytor. Ämnen som kan förorsaka missfärgningar eller frätskador (jod, vätesuperoxid, bläck, mineralsyror etc.) skall givetvis undvikas.

RENGÖRINGSTIPS FÖR BACKAR OCH INREDNINGSDETALJER

Efter rengöring med lämpligt syntetiskt rengöringsmedel eftertorkas med fuktig trasa för att undvika statisk elektricitet. Kristallolja, aceton och liknande medel får **ej** användas, då dessa medel kan skada plastdetaljer.

RENGÖRINGSTIPS FÖR OLJADE YTOR

Oljade ytor ska inte underhållsbehandlas med olja. Rengöring görs med en fuktad trasa, ev. med lite mild tvållösning, varefter ytorna torkas väl.

RENGÖRINGSTIPS FÖR PROFILER & SKENOR

Torka vid behov av profilerna och fronten med en fuktig trasa. Golvskenan dammsugs med jämna mellanrum för bästa möjliga gång.

FÖRVALTNING, DRIFT & UNDERHÅLL

OKTOBER 2014

SWEDOOR

DOKUMENTATION

SWEDOOR MASSIVDÖRRAR/TAMBURDÖRRAR/
INBROTTSSKYDDANDE DÖRRAR

SWEDOOR INNERDÖRRAR/SPEGELDÖRRAR

SWEDOOR YTTERDÖRRAR

SWEDOOR VARM - OCH KALLFÖRRÅDSDÖRRAR

11:20

Fdu-dokumentation för dörrar producerade av Swedoor

Projektnamn: _____

Bilagor: **Produktfakta och underhållsinstruktioner för**

Swedoor Massivdörrar/Tamburdörrar/

Inbrottsskyddande dörrar: _____

Swedoor Innerdörrar /spegeldörrar: _____

Swedoor Ytterdörrar: _____

Swedoor Varm- och Kallförrådsdörrar: _____

Miljödeklarationer för

Swedoor Massivdörrar/Tamburdörrar/

Inbrottsskyddande dörrar: _____

Swedoor Innerdörrar /spegeldörrar: _____

Swedoor Ytterdörrar: _____

Swedoor Varm- och Kallförrådsdörrar: _____

Broschyrmaterial som visar

Swedoor Massivdörrar/Tamburdörrar/

Inbrottsskyddande dörrar: _____

Swedoor Innerdörrar /spegeldörrar: _____

Swedoor Ytterdörrar: _____

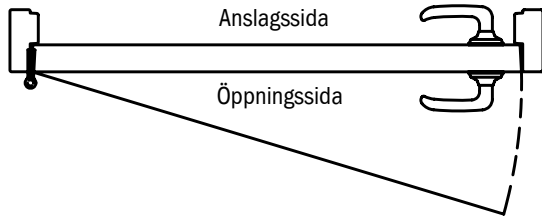
Swedoor Varm- och Kallförrådsdörrar: _____

Övrigt: _____

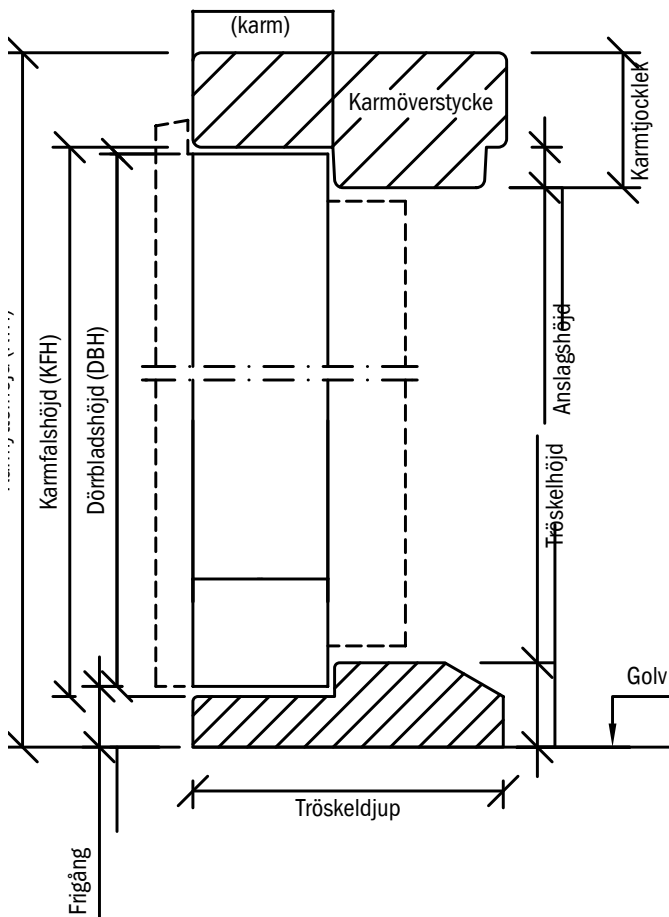
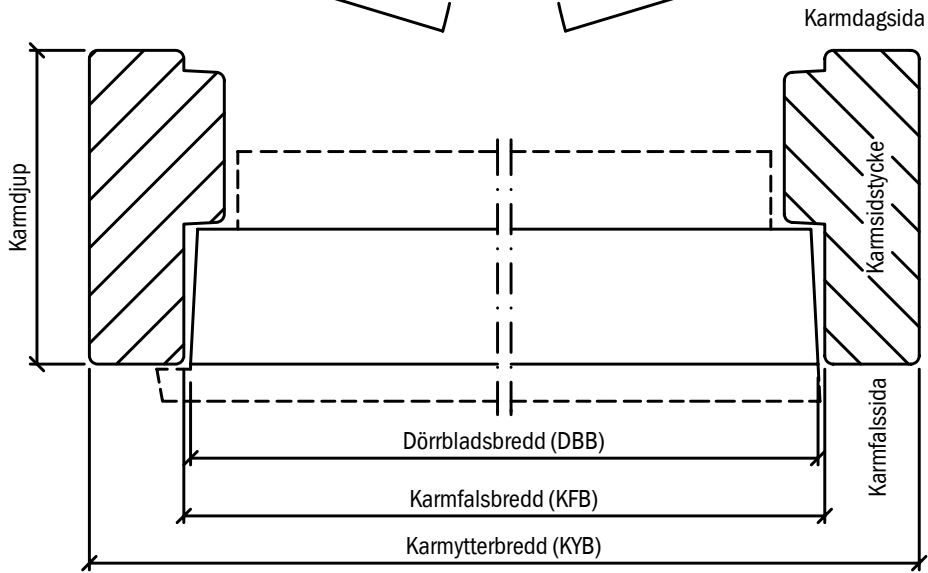
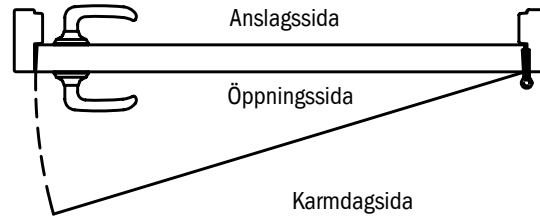
Datum: _____

Signatur: _____

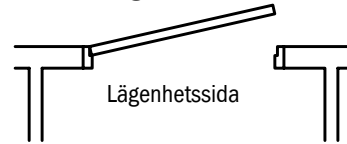
Vänsterhängd dörr

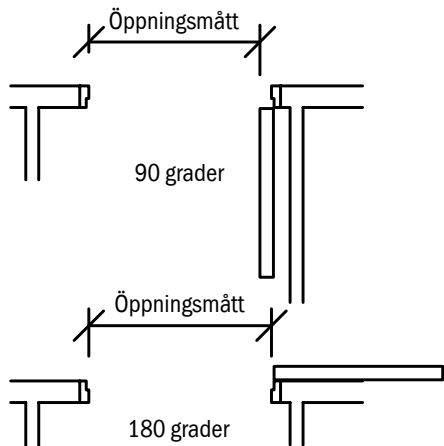
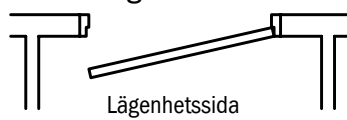
Högerhängd dörr

Utåtgående dörr

Inåtgående dörr

11:2

Leveransmottagning

Kontrollera godset noga så inga fraktskador förekommer och att leveransen innehåller angivet antal kolti.

För reklamation gäller:

- Synliga fraktskador skall noteras på fraktsedeln före påskrift.
- Saknas gods vid leveransmottagningen skall detta noteras på fraktsedeln före påskrift.
- Dold skada som kan härledas till transportskada ska anmälas till transportör senast 7 dagar efter godsmottagande.

Om transportskadan eller det saknade godset föranleder någon åtgärd från JELD-WEN skall detta också anmälas till JELD-WEN.

Reklamation

I samband med mottagningskontrollen, och före monteringen påbörjas, måste andra synbara fel reklameras.

Åtgärdande av reklamation får ej påbörjas innan överenskommelse gjorts med JELD-WEN.

Lagring

Karmarna måste lagras på plats som är torr och väl ventilerad, fuktfri, skyddad från nederbörd och mot kyla, bygg och markfukt. Dörrarna skall förvaras stående eller liggande på väl avvägda underlägg med minst 10 cm fritt utrymme till golv.

Tillse att de fabriksmonterad beslagen inte skadas eller skadar intillstående/-liggande dörrar. Beslag etc. som levereras separat skall förvaras inomhus. Byggfukten skall väsentligen torkas ut innan dörrarna monteras för att förhindra att fuktskador uppstår.

För formförändringar och andra skador orsakade av fukt ansvaras ej.

Se till att interna transporter inte kan skada produkterna eller dess emballage så att målningsskador uppstår.

Övrigt

Observera att vissa typer av tejper kan skada målade och fanerade ytor.

All reklamation sker via er normala kontakt på JELD-WEN.

Med vårt stora urval av olika ytor har vi möjlighet att tillmötesgå både funktionella och estetiska krav.

Dörrar

För målning på byggplats	Obehandlat eller grundad, träfiber. (Inner- och massivdörrar)	
Täckmålat	Som standard vit (NCS S 0502-Y glans ca. 20-35) Tidigare målningsklass T3-C enl. SS 05 68 12 används. http://www.jeld-wen.se sök efter Färgkarta. Alternativt andra färger ur NCS-systemet.	
Fanerat	Innerdörrar:	Björk, bok, ek, gabon, koto, mahogny, lamellek, valnöt, i klarlackat utförande, samt vitlaserad ek och svart ek. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
	Massivdörrar:	Ask, bok, svarvad björk, knivskuren björk, ek, furu, gabon, koto, körsbär, lönn och mahogny, i klarlackat utförande. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
	Ytterdörrar:	Ek ytbehandlade med en ej filmbildande träolja.
Spegeldörrar	Furu:	Obehandlad, lackerad, vitpigmenterad lackerad, lutbehandlad klarlackerad.
Laminat	Endast massivdörrar: Standard laminat enligt sid 7:26 Laminat standard färgöversikt med NCS-referenser. Alternativt andra kulörer och ytstrukturer mot förfrågan.	

Träkarmar

För målning på byggplats	Obehandlat eller grundad, furukarm utan fingerskarv.	
Täckmålat	Som standard vit (NCS S 0502-Y glans ca. 20-35) Tidigare målningsklass T3-C enl. SS 05 68 12 används. Alternativt andra färger ur NCS-systemet.	
Klarlackat	Furukarm utan fingerskarv. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.	
Laserat	Spegeldörrkarm:	Vitpigmenterad lackerad furu, lutbehandlad klarlackerad furu
	Karm till Unique och Stable:	Vitlaserad ek och svart ek.
Fanerat	Innerdörrkarm:	Björk, bok, ek, gabon, koto, mahogny, i klarlackat utförande. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
	Massivdörrkarm:	Bok, björk, ek, furu, körsbär, lönn och mahogny, i klarlackat utförande. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
Ytterdörrkarm ädelträ	Ek ytbehandlas med en ej filmbildande träolja.	

Stålkarm/minikarm (För massivdörrar samt Tambur- och säkerhetsdörrar)

För målning på byggplats	Elgalvaniserad.	
Täckmålad	Som standard vit (NCS S 0502-Y glans ca. 85). Alternativt andra färger ur NCS-systemet och RAL.	
Rostfri	Stålkarmar kan levereras i rostfritt stål, mot förfrågan.	

Före installation

Lagring skall ske på torr och väl ventilerad uppställningsplats. Tillse att det inte bildas kondens i emballaget.

Dörren skall helst förvaras stående, eller liggande på ett sådant sätt att beslagen inte skadar dörren.

Före montering

Kontrollera att karmen är oskadd och rätt utförd före montering. Karmen är normalt förborrad för montering med träskruv.

Vid montering med karmskruv kräver de flesta fabrikat att hålen genomborras med ett 14 mm borrh. Iakttag försiktighet så att inte karmens yta skadas vid borrhning och montering av karmskruv.

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling som våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Fanerade produkter

Ytbehandling sker med en ej filmbildande träolja, som har goda träkonserverande egenskaper och skyddar ytan mot olika slags väderlekspåkänningar.

Rengöring: Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Vid mögelangrepp används rengöringsmedel som tar bort mögelsporer. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned, annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka. Vid behov kan dörren även slipas lätt med fint sandpapper. Slipdammet borstas och torkas bort.

Underhåll: Utförs vid behov, oftast några gånger om året. Efter rengöring påföres träolja (ej filmbildande) avsedd för utomhusbruk med viss sparsamhet men dock så pass mycket att ytan blir mättad.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med utomhusbeständiga färger som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög beständighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring: Använd allmänt förekommande rengöringsmedel (ej alkaliska), förslagsvis diskmedel. Vid mögelangrepp används rengöringsmedel som tar bort mögelsporer. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned, annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka.

Underhåll: Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstår eller förslitning varit onormal. För att bibehålla produktens lyster rekommenderas dock årligen en behandling med något i handeln förekommande bilvax. Detta underlättar även rengöring

Kvistguling: I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i verkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandlingen. Bättring av kvistguling se rubrik "Bättring"

Bättring: Mindre skador penselbättras lämpligen med någon alkyl- eller akrylatfärg för utomhusbruk i lämplig kulör och glans. Större skador kräver som regel spackling, slipning och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen.

Grundmålade produkter

Slipa lätt med fint sandpapper. Borsta och torka bort slipdammet. Måla därefter förslagsvis med halvblank alkydfärg för utomhusbruk.

Laserade produkter

Produkterna är behandlade med utomhusbeständiga lasyrer som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög beständighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart enkel rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Får som regel utföras genom omlasering. Använd alkydlasyr för utomhusbruk.

Tröskel

Ytbehandlad med träolja som har god rötskyddande effekt.

Rengöring:	Damma eller torka av med lätt fuktad trasa.
Underhåll:	Som regel krävs enbart enkel rengöring om ej skador uppstått eller förslitning varit onormal. Vid behov kan tröskeln även slipas lätt med fint sandpapper. Slipdammet borstas och torkas bort. Därefter påförs träolja (ej filmbildande) avsedd för utomhusbruk med viss sparsamhet men dock så pass att ytan blir mättad.

Obehandlade produkter

Varmförrådsdörrar och Kallförrådsdörrar enligt sid 7:12 och 7:13 levereras obehandlade.

Ytbehandling:	Dörrar och karmar ska omgående efter montering ytbehandlas. Förrådsdörren målas med en täckande olje- eller vattenbaserad färg för utomhusbruk i valfri kulör. Undvik klarlack eftersom det ger dåligt rötskydd och kan förosaka sprickbildning i träytan. Trösklen till kallförrådsdörren levereras i obehandlad furu. Var noga med att olja in tröskeln med djupinträngande träolja.
Underhåll:	Förrådsdörren ska målas ca vart annat år, eller som minimum innan vatten och sol bryter ner ytan. Olja trösklen på nytt så fort den upplevs torr, detta för att undvika röta i tröskeln.

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier, lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med lacker för inomhusbruk med halvmatt glans, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hårdighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel. dock ej alkalisk. Förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Fanerade klarlackerade produkter

Fanerade produkter är ytbehandlade med klarlack som ger god fyllighet, repfasthet och ytfinish samt god hårdighet mot de flesta hushållskemikalie.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel. Förslagsvis vanligt diskmedel. Doppa en svamp eller trasa i lösningen och vrid ur väl. Rengör uppifrån och ned. Eftertorka. Avänd ej överskott av vatten och inte medel som kan repa eller lösa upp lacken. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal. Produkter som används för möbelunderhåll t.ex. möbelvax och vaxpolish kan användas men krävs normalt inte.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i virkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandlingen. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Skötselanvisning

Massiv-, Tambur- och Inbrottsskyddande dörrar (Del 1)

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier, lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Täckmålade dörrblad

Färgen är en tvåkomponents halvblank, syrahärdande täckfärg (härdlacksfärg) som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hårdighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring: Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka.

Underhåll: Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.

Bättring: Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Fanerade dörrblad

Fanerade dörrblad är lackerade med en halvmatt UV-härdande klarlack (härdlack) som ger god fyllighet, repfasthet och ytfinish samt god hårdighet mot de flesta hushållskemikalier.

Rengöring: Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Doppa en svamp eller trasa i lösningen och vrid ur väl. Rengör uppifrån och ned. Eftertorka. Använd ej överskott av vatten och inte medel som kan repa eller lösa upp lacken. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc.

Underhåll: Som regel krävs enbart rengöring om skador ej uppstått eller förslitningen varit onormal. Produkter som används för möbelunderhåll t.ex. möbelvax och vaxpolish kan användas men krävs normalt inte.

Bättring: Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Laminatbelagda dörrblad samt våtrumsdörr

Ytan har god resistens mot de flesta kemikalier, fett och lösningsmedel. Den är nötningstålig men kan repas av vassa föremål.

Rengöring: Vatten med såpa, tvål eller vanligt syntetiskt rengöringsmedel löser de flesta smutsfläckar. Speciellt svår nedsmutsning fordrar behandling med koncentrerat rengöringsmedel, T-sprit eller lacknafta. Använd aldrig stålull eller liknande. Undvik rengöring med skurmedel. Nitrocellulosaförtunning får heller inte användas. OBS! Vid användande av petroleumbaserade lösningsmedel får dessa ej komma i kontakt med tätninglistor, då listens egenskaper kan försämrats.

Underhåll: Enbart rengöring.

Bättring: Mindre skador, repor etc., kan med gott resultat lagas med lagningsmassa speciellt framtagen för laminatytor.

Skötselanvisning

Massiv-, Tambur- och Inbrottsskyddande dörrar (Del 2)

Täckmålade träkarmar

Ytbehandling utföres med en miljövänlig vattenburen täckfärg som väl uppfyller högt ställda krav för målade karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålulletec. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i verkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandlingen. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Klarlackade träkarmar /fanérade träkarmar

Ytbehandling utföres med en miljövänlig vattenburen klarlack som väl uppfyller högt ställda krav för klarlackad karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Täckmålade stål- och minikarmar

Samt natureloxerad och målade aluminiumkarm (till våtrumsdörr)

Ytbehandling utföres med en miljövänlig pulverlack som väl uppfyller högt ställda krav för målade karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålulletec. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Skador penselbättras lämpligen med alkydbaserad bättringsfärg eller motsvarande. Testa lämpligen först på ett mindre synligt parti för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen.
Beslag:	Samtliga gångjärnsskruvar i karmen skall efterdragas vid behov.

Här är det i första hand tal om dörrar i naturträ. Det kan därför förekomma mindre avvikelser i färg och patina. Det beror bl.a. på vilken yta det är tal om.

De olika ytbehandlingarna gör också att behovet behovet av underhåll varierar:

Ytbehandling

Klarlackerad:	Dörrar i klarlack, lutbehandling/lack, vitpigmentering/lack har alla en mycket tacksam yta. Dörrarna kräver ingen efterbehandling, är vatten- och smutsavvisande många år framöver och i stort sett underhållsfria.
TIPS:	Med jämna mellanrum kan man fräscha upp dörren med möbelpolish. Det gör att den bättre står emot smuts och fettfläckar.
Obehandlad:	En obehandlad dörr är alltid mottaglig för smuts och damm. Det är möjligt att efterbehandla dörren med lack eller lutbehandling. I så fall är det viktigt att ge båda sidorna samma behandling.
TIPS:	Obehandlat: Skulle det med tiden uppstå tryckmärken och repor, läggs en fuktig trasa på området. Trasan värms därefter försiktigt med ett varmt strykjärn, så att träet "reser" sig.
Rengöring:	Oavsett yta skall dörren vid behov torkas av med en fuktig trasa, urvriden i såpvatten eller ett mildt rengöringsmedel. Eftertorka dörren med en väl urvriden trasa.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med lacker för inomhusbruk med halvmatt glans, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hållbarhet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel dock ej alkalisk. Förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i verkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandlingen. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

a- och b-mått (Del 1)

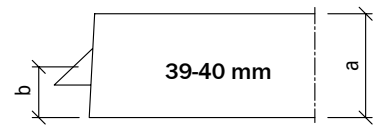
Tabellen visar mått vid standardbeslagning. Specialbeslagning som lås för elslutbleck, VingCard-lås mm kan innebära annat b-mått.

Dörstyp	Sida	a-mått	b-mått	Detalj
Innedörr Easy	1:2	40	20	1
Innedörr Easy Natur	1:2	40	20	1
Innedörr Easy Effekt	1:2	40	20	1
Innedörr Stable	1:4	40	20	1
Innedörrar brandklass EI30	1:6	40	20	1
Lätta våtrumsdörrar	1:7	40	20	1
Formpressad dörr Style	2:2	40	20	1
Formpressad dörr Compact	2:4	40	20	1
Spegeldörr Craft	3:2	40	20	1
Spegeldörr Tradition	3:4	40	20	1
Spegeldörr Craft EI30	3:6	59	20	2
Spegeldörr Craft EI30 / R'w 30dB	3:7	59	20	2
Spegeldörr Craft EI30 / R'w 35dB	3:8	59	20	2
Spegeldörr Unique	3:9	40	20	1
Spegeldörr Purity	3:12	40	20	1
Tamburdörrar EI30/ R'w 35dB RC 1	5:2	61-62	19	3
Tamburdörrar EI30/ R'w 40dB RC 1	5:3	61-62	34	4
Tamburdörrar EI60/ R'w 35dB RC 1	5:4	61-62	19	3
Tamburdörrar EI60/ R'w 40dB RC 1	5:5	61-62	34	4
Tamburdörrar EI30/ R'w 35dB RC 2	5:6	72-73*	25	3
Tamburdörrar EI30/ R'w 40dB RC 2	5:7	72-73*	40	4
Tamburdörrar EI60/ R'w 35dB RC 2	5:8	72-73*	25	3
Tamburdörrar EI60/ R'w 40dB RC 2	5:9	72-73*	40	4
Säkerhetsdörrar EI30/ R'w 35dB RC 3	5:10	73-74*	40	4**
Säkerhetsdörrar EI30/ R'w 40dB RC 3	5:11	73-74*	40	4**
Säkerhetsdörrar EI60/ R'w 35dB RC 3	5:12	73-74*	40	4**
Säkerhetsdörrar EI60/ R'w 40dB RC 3	5:13	73-74*	40	4**
Ytterdörrar ADVANCE-LINE målad	6:2	60	23	5
Ytterdörrar ADVANCE-LINE fanerad	6:2	63-66	23	5
Ytterdörr clever-line	6:8	60	23	5
Ytterdörr Silence Rw 43db	6:10	79	23	5
Loftgångsdörr Rw 38dB/Rw 40dB	6:11	73	23	5
Ytterdörr Arctic lägenenergidörr	6:12	93	23	5
Värmfördörr / Soprumsdörr målad	6:14	60	23	5
Värmfördörr Trysil och Sälen	6:15	47	28	1
Kallfördörrar I30 och I40	6:16	47	28	1

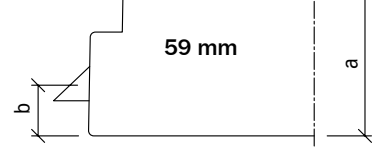
* Mått inkl. långskylt (11 mm)

** Laminatdörr med plastkantlist enligt profil 3, b-mått 25 mm.

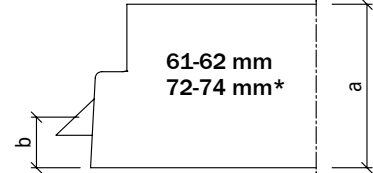
Detalj 1

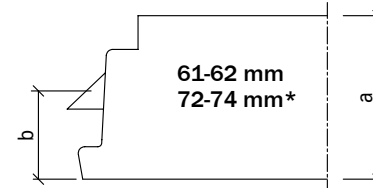
Detalj 2

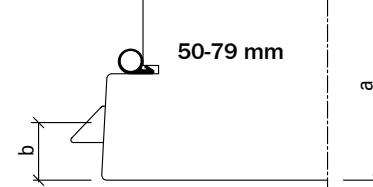
Detalj 3

Detalj 4

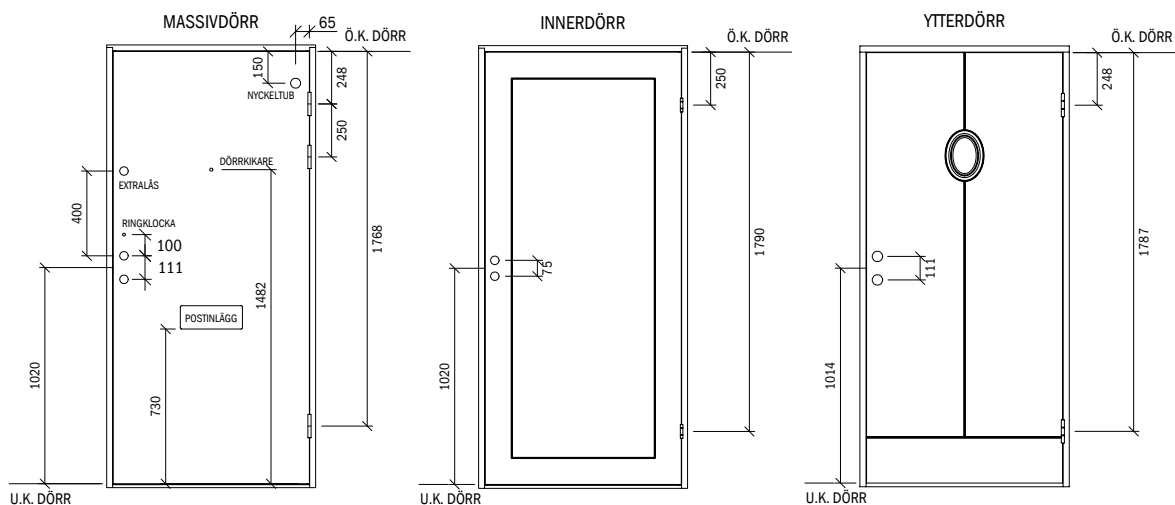

Detalj 5

10:11

Standard beslagplacering vid M21

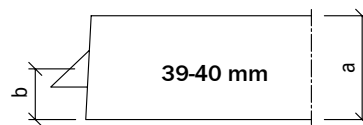
a- och b-mått (Del 2)

Tabellen visar mått vid standardbeslagning. Specialbeslagning som lås för elslutbleck, VingCard-lås mm kan innebära annat b-mått.

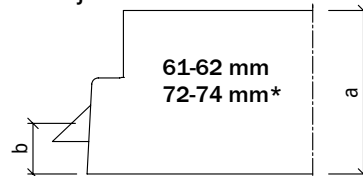
Dörtyp	Sida	a-mått	b-mått	Detalj
Massivdörrar	8:2	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30	8:3	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30/ R'w 25dB	8:4	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30/ R'w 30dB	8:5	39-40	19	1
Massivdörrar EI30/ R'w 35dB	8:6	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30/ R'w 35dB	8:7	61-62	19	3
Massivdörrar EI30/ R'w 40dB	8:8	61-62	19	3
Massivdörrar EI60 och E60	8:9	61-62	19	3
Massivdörrar EI60/ R'w 35dB	8:10	61-62	19	3
Massivdörrar EI60/ R'w 40dB	8:11	61-62	34	4
Massivdörr ljudreduktion Rw 47dB	8:12	87	34	4
Klimatdörr EI30/ R'w 35dB	8:13	62-63	19	3
Klämfria dörrar	8:14	39-40	19	1
Klämfria dörrar EI30 och E30	8:15	39-40	19	1
Pendeldörrar	8:16	39-40	19	1
Vätrumsdörrar VD	8:17	39-40	19	1
Dörrar med blyinlägg	8:19	40	19	1
Rotationsdörr	8:20	45	23	1

*** 31 mm vid pardörr

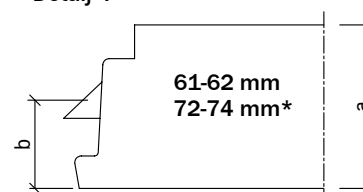
Detalj 1

Detalj 3

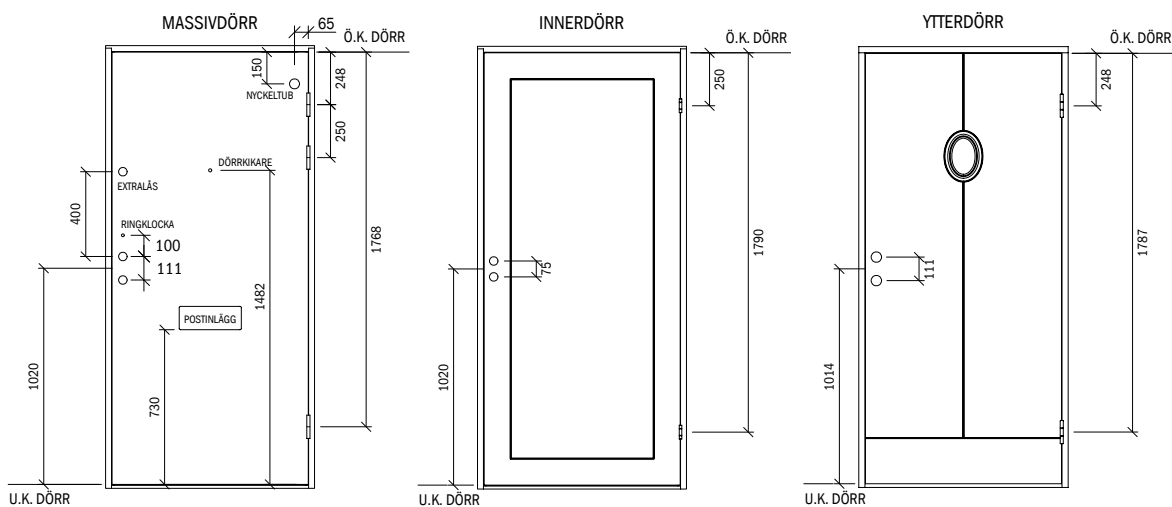

Detalj 4

11:12

Standard beslagsplacering vid M21

Gammal standard Innerdörrar

Historik

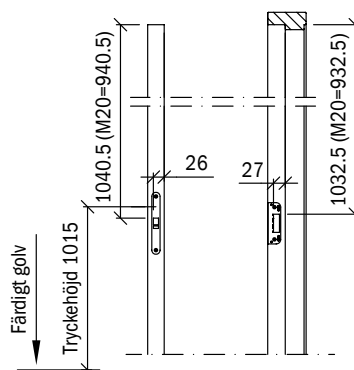
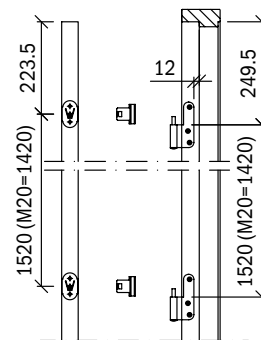
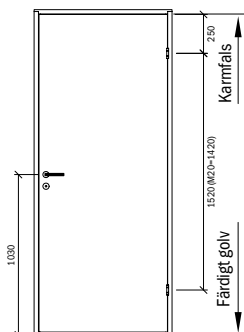
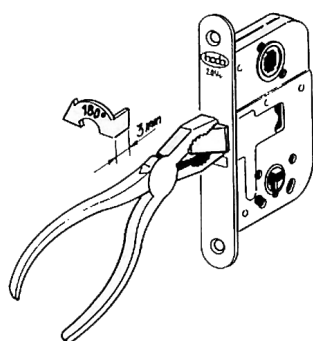
Fram till 1962 var standarden på innerdörrar olika beroende på leverantör.
1962- 1972 producerades i Sverige det vi nu kallar Gammal standard.
1972 fick vi den standard på innerdörrar som levereras idag.

Mått

Dörrar i gammal standard är 25 mm lägre än dagens standard, men breddmåten och tjockleken är samma som dagens (se tabell nedan).

Beslagning

Dörrarna i gammal standard hade tappgångjärn och inte som dagens snap-in gångjärn.
Därför har vi utvecklat ett mellangångjärn som gör att vi på nya dörrar i gammal standard nu kan leverera snap-in gångjärn som med hjälp av mellangångjärnet kan monteras på den befintliga karmen.
Detta gör att den dörr vi levererar kan monteras både som vänster- och högerhängd. Detta förändras genom att vrida kolven på låset, se detalj.

Modul	Karmyttermått		Öppningsmått		Dörrbladsmått		Dörrtjocklek
	Bredd	Höjd	V/90	V/180	Bredd	Höjd	
7x21	690	2065	568	606	625	2015	40
8x21	790	2065	668	706	725	2015	40
9x21	890	2065	768	806	825	2015	40
10x21	990	2065	868	906	925	2015	40
13x21	1290	2065	1130	1206	825+398	2015	40
15x21	1490	2065	1330	1406	825+598	2015	40

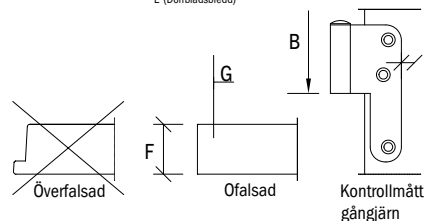
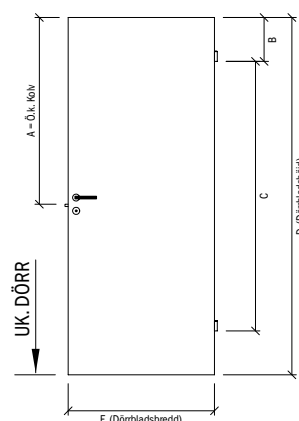
Höjd modul 20 = dörrbladshöjd 1915 mm.

Checklista för dörr i gammal standard

- Kontrollera om dörrbladet är ofalsat eller överfalsat. Har dörrbladet överfalsad kant är dörrbladsbyte ej möjligt.
- Kontrollera enligt tabell till höger.
- Är dörren vänster- eller högerhängd?
Stå vänd mot dörren på den sida där gångjärnen syns. Sitter gångjärnen till höger så är dörren högerhängd. Sitter de till vänster så är dörren följdaktligen vänsterhängd. Om du ändå känner dig osäker på dörrmått eller har några frågor:
Fyll i checklistan och ta med den till butiken så hjälper personalen dig tillrätta.

Mätlinjal finns hos våra återförsäljare.

MÅTT	SKALL VARA		MIN DÖRR ÄR
	M20	M21	
A	940,5	1040,5	
B	248	248	
C	1420	1520	
D	1915	2015	
E	625, 725 OSV.	625, 725 OSV.	
F	38-40	38-40	
G	10,5	10,5	

11:13

Kvalitetsbestämmelser

Enligt SS 81 73 02

I nedanstående tabell har fordringarna i virkesklasserna A-D för karmar och ramar sammanställts.

	Klass A	Klass B	Klass C	Klass D
Blånad	Nej	Nej	Nej	Ja
Sprickor	Nej	Max 0,3x300 mm	Max 1,0 mm	Max 1,5 mm
Märgränder	Nej	Ej markerade	Ej markerade	Ja
Tjurved	Nej	Nej	Ej markerade	Ja
Kärnvedsränder	Nej	Nej	Ej markerade	Ja
Hartsig och fet ved	Nej	Ja	Ja	Ja
Propp och lagning	Nej	Nej	Ja	Ja
Dubbelpropp	Nej	Nej	Ja, vid karmdim. > 100 mm	Ja
Fingerskarv	Nej	Nej	Max 1 st./m	Max 2 st./m
Kvist <7 mm	Max 2 st./m	1) Max 4 st./m	Obegränsat	Obegränsat
Kvist <20 mm	Nej	1) Max 4 st./m	Max 6 st./m	Max 6 st./m
Kvist <25 mm eller 1/4 av dim.	Nej	Nej	Max 6 st./m	Max 6 st./m
Kvist <25 mm eller 1/3 av dim.	Nej	Nej	Nej	Max 6 st./m

1) Kvistar under 20 mm tillåts till ett antal av fyra/m. Två av dem får vara torrkvistar om de är under 7 mm.

Kvalitetsbestämmelser

Enligt SS 81 73 03

Innerdörrar

Egenskaper	Klass B Ouppvärmt	Klass C Liksidigt 1) Klimat	Klass D Liksidigt 1) Klimat	Klass E Liksidigt 1) Klimat	Klass F Oliksidigt 2) Klimat
Stängningskraft, N	--	20	20	20	20
Lufttäthet					
m ³ /h och m ² /Pa	--	--	--	--	1,7 / 50
Värmemotstånd					
K-värde, W/m ² °C	--	--	--	--	2,0 3)
Hård stöt					
fallhöjd, mm 4)	750	750	2000	3000	2000
Tung stöt					
fallhöjd, mm 4)	200	200 / (400 6))	400	800	400
Vertikallast, kN	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Planhet, mm 5)	8	4	4	4	4
Rätvinklighet, mm 5)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ytjämnhet 5)					
mm /50 mm	--	0,15	0,15	0,15	0,15
mm /200 mm		1,5	1,5	1,5	1,5

- 1) Med liksidigt klimat avses här lufttemperatur över 18°C på båda sidor om dörren.
- 2) Med oliksidigt klimat avses här lufttemperaturen 0-10°C på ena sidan och över 18°C på andra sidan dörren
- 3) Angivet värde oglasad del. För glasad del se SBN.
- 4) Gäller ej för glasad del.
- 5) Gäller även vid slutbesiktning
- 6) Vid höga krav på mekanisk stabilitet gäller 400 mm.

Exempel på användning

Klass	Innerdörr	Exempel på användningsområden
B	Mellan ouppvärmade utrymmen.	Kallförråd, källare, vind, fritidshus.
C	Mellan utrymmen med liksidigt klimat 1).	Bostäder, kontor, källare 3), soprum 3).
D	Mellan utrymmen med liksidigt klimat 1), höga fordringar på slaghållfasthet samt särskilda tilläggsfordringar.	Lägenhetsentrédörrar
E	Mellan utrymmen med liksidigt klimat 1), samt extra höga fordringar på slaghållfasthet.	Skolor, sjukhus, kontor.
F	Mellan utrymmen med oliksidigt klimat 2), höga fordringar på slaghållfasthet samt särskilda tilläggsfordringar.	Lägenhetsentrédörr mot väderskyddat men ouppvärm utrymme, dörr från trapphus mot vind / källare.

- 1) Med liksidigt klimat avses här lufttemperatur över 18°C på båda sidor om dörren.
- 2) Med oliksidigt klimat avses här lufttemperaturen 0-10°C på ena sidan och över 18°C på andra sidan dörren
- 3) Vid höga krav på mekanisk stabilitet för dörrar till källare och soprum gäller fallhöjden 400 mm för tung stöt.

Kvalitetsbestämmelser

Enligt SS 81 73 04

Egenskaper	Klass L Ouppvärmt	Klass M 0 - 10°C	Klass N 10 - 18°C	Klass P > 18°C	Klass R > 18°C	Klass S > 18°C	Klass T > 18°C
Stängningskraft, N	--	--	20	20	20	20	20
Säkerhet mot vindlast, Pa	--	--	--	--	--	600 / 500 / 1200	700 / 600 / 1500
Lufttäthet m ³ /h och m ² /Pa	--	--	-- 1)	1,7 / 50	5,6 / 300	5,6 / 300	7,9 / 500
Regntäthet	--	--	--	--	--	40 min 300 Pa	50 min 500 Pa
Värmemotstånd, k-värde, W/m ² °C	--	2,0 2)	1,5 2)	1,0 2)	1,0 2)	1,0 2)	2,0 2)
Kondenssäkerhet	--	--	--	> 50C 3)	> 50C 3)	> 50C 3)	> 50C 3)
Hård stöt fallhöjd mm 4)	1000	1000	1000	2000	2000	2000	2000
Tung stöt fallhöjd mm 4)	200 / (400 6))	200 / (400 6))	400	400	400	400	400
Vertikallast, kN	0,8	0,8	0,8	0,8		0,8	0,8
Planhet, mm 5)	8	8	4	4	4	4	4
Rätvinklighet, mm 5)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ytjämnhet 5) mm/50 mm	--	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
mm/200 mm	--	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

- 1) Vid krav på lufttäthet gäller 1,7/50.
- 2) Angivet värde gäller oglasad del. För glasad del se SBN.
- 3) Gäller ej för beprövade konstruktioner.
- 4) Gäller ej för glasad del.
- 5) Gäller även vid slutbesiktning
- 6) Vid höga krav på mekanisk stabilitet gäller 400 mm.

Exempel på användning

Klass	Ytterdörr till	Exempel på användningsområden
L	Ouppvärmt utrymme.	Kallförråd, industrilokaler 1)
M	Temporärt uppvärmt utrymme med grundvärme 0- 10°C.	Varmförråd, fritidshus, industrilokaler 1).
N	Konstant uppvärmt utrymme, 10- 18°C.	Entré till flerfamiljshus, kontorshus, offentliga byggnader. För källare och liknande gäller även krav på lufttäthet.
P	Konstant uppvärmt utrymme, > 18°C	Bostad i markplan.
R	Konstant uppvärmt utrymme, > 18°C	Bostad över markplan < 8 vån i skyddat läge (låg slagregnsbelastning): loftgångshus.
S	Konstant uppvärmt utrymme, > 18°C	Bostad över markplan < 8 vån i oskyddat läge (hög slagregnsbelastning): balkonger.
T	Konstant uppvärmt utrymme, > 18°C	Bostad över markplan < 9 vån. (hög slagregnsbelastning): balkonger.

- 1) Vid höga krav på mekanisk stabilitet för dörrar till industrilokaler gäller fallhöjden 400 mm för tung stöt.

Inbrottsskyddande dörrar

Enligt EN 1627

	EN1627 RC1	EN1627 RC2	EN1627 RC3
Statisk belastning , enligt EN1628			
Belastning vid provning (kN)/Deformation i mm (mäts med tolk)			
vid slutbleck- lås- och gångjärnsområdet	3/10	3/10	6/10
vid övre och nedre hörn	1,5/25	1,5/25	3/25
Dynamisk belastning , enligt EN1629			
Fallkroppens massa (kg) / Fallhöjd (mm)			
Massa	50	50	50
Fallhöjd	450	450	750
Manuellt angreppsprov enligt, EN1630			
Motståndstid(min) / Total provningstid	-	3 / 15	5 / 20
Verktyg	*	*	*
	-	1st Skruvmejsel 365,5 mm	2st Skruvmejsel 365,5 mm
	-	Rörtång 24mm	
	-	2 plastkilar+ 2 träkilar, l=200mm	
	-	Sticksåg l=310mm	
	-	Fogsvans 300x13x0,65mm	
	-	Bågfil l=330mm	
	-	Stål rör l=500mm d=30mm	
	-	Får endast användas mot galler(t.ex ventilationsgaller i dörrblad)	
	-	Kofot 710mm	
	-	"Liten hammare, vikt=200g, l=300mm (får endast användas tillsammans med stansjärnen)"	
	-	Små stansjärn	
	-	Handborr (ej elektrisk) l=330mm med borrarbits	

* En grunduppställning med småverktyg som kniv, griptång, stålwire, småmejslar m.m. får användas för att preparera dörren innan statiskt/dynamiskt belastningsprov RC1. De får även användas tillsammans med de övriga verktygen för manuellt angreppsprov i RC2-3.

Ytterdörrar från JELD-WEN Sverige AB är CE-märkta enligt SS-EN 14351-1:2006.
Dörrarnas respektive egenskaper framgår av nedanstående tabell.

JELD-WEN Sverige AB
SE-265 81 Åstorp
EN 14351-1
2014

SS-EN 14351-1:2006 - Fönster och dörrar - Produktstandard, funktionsegenskaper -

Del 1: Fönster och ytterdörrar utan egenskaper för brandmotstånd och/eller rökgasläckage.

	Advanced Line					Clever line
	Egenskaper	LD/Loftgångsdörr	LED/Silence	EPG/Sidoljus	ED - Utåtgående	Basic
4.2	Säkerhet mot vindlast Enligt EN 12210	NPD	3C	NPD	3C	4C
4.5	Regntätthet Enligt EN 12208	NPD	7B	7B	7B	2A
4.11	Ljudisolering Enligt EN 140-3	Tät dörr: Ljudisolering Rw 40(C-1;Ctr-4)dB, Glasad dörr: Ljudisolering Rw 38(C-1;Ctr-3)dB	Ljudisolering Rw 43(C-2;Ctr-7) dB	NPD	NPD	NPD
4.12	Värmeisolering - U-värde Enligt EN 10077-2	NPD	Tät dörr- 0,9W/m²K	2,1W/m²K - M2*21 1,6W/m²K - M10*21	Tät dörr- 0,9W/m²K Glasad dörr- 1,4W/m²K (1)	Tät dörr- 0,9W/m²K Glasad dörr- 1,4W/m²K (1)
4.14	Lufttäthet Enligt EN 12207	NPD	4	4	4	3
4.16	Manövrerbarhet Enligt EN 12217	NPD	NPD	NPD	3	NPD
4.17	Mekanisk hållfasthet Enligt EN 1192					
	Vertikallast	NPD	NPD	NPD	3	NPD
	Vridmotstånd	NPD	NPD	NPD	4	NPD
	Slagtålighet, tung och mjuk stöt	NPD	NPD	NPD	3	NPD
	Slagtålighet, hård stöt	NPD	NPD	NPD	4	NPD
4.21	Mekanisk livslängd Enligt EN 12400	NPD	NPD	NPD	5	NPD
4.22	Egenskaper vid oliksidig klimatpåverkan Enligt EN 12219	NPD	NPD	NPD	2	NPD

(1) Varierar beroende på glasets storlek. 1,4W/m²K motsvarar maximal glasstorlek.

NPD = No Performance Determined

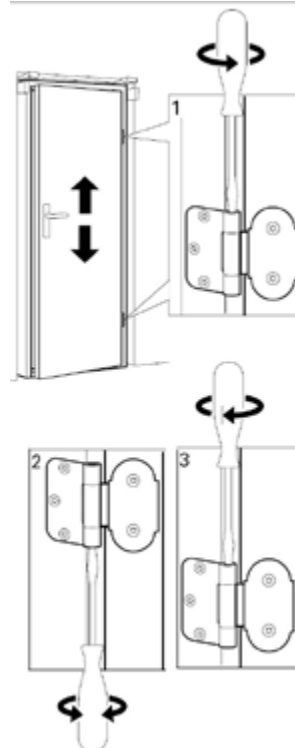
10:18

Förvaltning drift och underhåll

Innerdörrar/Spegeldörrar

Produktfakta	Innerdörrar levereras enligt följande specifikationer. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.jeld-wen.se
Dörrblad	<p>Dörrblad typ Easy, Easy Nature, Easy Effect och Style har distansmaterial av honeycomb (cellformat papper) med ramträ runt om.</p> <p>Dörrblad typ Stable och Compact har massiv fyllning av skivmaterial liknande spånskiva med ramträ runt om. Dörren är målad i över och underkant.</p> <p>Furu spegeldörrar Craft utföres med massiv furu i ramträ och speglar. Målade spegeldörrar Tradition har massivt trä i ramdelarna med ytskikt och speglar i träfibermaterial.</p> <p>Dörrblad typ Purity har ram och spegel av träfibermaterial som är belagd med vit folie.</p> <p>Målade dörrblad typ Unique har massivt trä i ramdelarna med ytskikt och speglar i träfibermaterial som därefter målas. Dörren är målad i över och underkant.</p> <p>Fanerade dörrblad typ Unique har massivt träfibermaterial i ramdelarna och speglarna som därefter faneras och klarlackeras.</p> <p>Var uppmärksam på att vissa tejsorter kan skada målade och fanerade ytor.</p>
Karm	<p>Obehandlad karm och karm med genomsynlig ytbehandling har en träkvalitet utan lagningar och finger skarv i virkesklass C. Fanerad karm har virkesklass A. Målad karm har virkesklass D.</p> <p>+Karmen är en kvistfri karm på alla synliga ytor, samt med en fylligare ytbehandling med högre kvalitet än std-karmen.</p> <p>+Karmen är också försedd med tätningslist.</p> <p>Virkesklass A-D enligt SS 81 73 02 se sid. 10:14.</p>
Typgodkännande	JELD-WEN brand- och ljudisolerande dörrar är typgodkända av SITAC AB.
Beslag	Se respektive dörrtyp under avsnitt 1, 2 och 3.
Garanti	2 års garanti mot fabriktionsfel. Detta förutsätter naturligtvis att JELD-WENs monterings- och skötselansvisningar följs.
Målade dörrblad	Färgen är en tvåkomponents halvblank syrahärdande täckfärg, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har stor motståndskraft mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.
Rengöring/underhåll	Se Skötselansvisningar sid. 10:9, 10:10.
Justering	<p>Gångjärn: Våra innerdörrar levereras med snap-in gångjärn. Dessa gångjärn kan justeras 2 mm uppåt eller nedåt, med hjälp av en skruv i topp och botten av karmens gångjärnsstolpe. Se skiss.</p> <p>Slutblecket: Kan lätt justeras genom att böja ut justertungan med en skruvmejsel.</p>

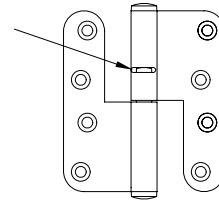
Snap-in gångjärn

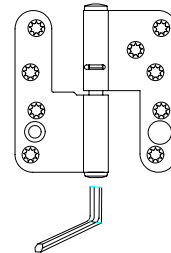
10:21

Produktfakta	Massivdörrar levereras efter följande specifikationer. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.jeld-wen.se
Dörrblad	Stomme av linspånplattor med kraftigt fururamträ runt om. Säkerhetsdörrar har en kassett av stålplåt runt innanmätet på fyra sidor. Dörrarna är godkända för montage av dörrstängare. Våtrumsdörr typ WD: Fyllning av polystyren och ramen är uppbyggd av polyurethanbaserad miljöplatta. Hela konstruktionen är vattenbeständig. Var uppmärksam på att vissa tejsorter kan skada målade och fanerade ytor.
Ytor	Massivdörrar finnes med alternativa ytor/ytbehandlingar av högtryckslaminat, fanerade lackade och målade ytor. Se mer under avsnitt 8.
Träkarm	Obehandlad karm och karm med genomsynlig ytbehandling har en träkvalitet utan lagningar och fingerskarv i virkesklass C. Fanerad karm har virkesklass A. Målad karm har virkesklass D. Virkesklass A-D enligt SS 81 73 02 se sid 1:39.
Stålkarm	Karm för ytbehandling på arbetsplats levereras elgalvaniserad. Färdigbehandlad stålkarm ytbehandlas med pulverlack eller våtlack.
Beslag	Se respektive dörrtyp under avsnitt 8.
Typgodkännande	JELD-WEN brand- och ljudisolerande dörrar är typgodkända av SITAC AB.
Garanti	2 års garanti mot fabriktionsfel. Detta förutsätter naturligtvis att JELD-WENs monterings- och skötselansvisningar följs.
Rengöring/underhåll	Se Skötselansvisningar sid 11:8, 11:9.
Justering	<p>Till ofalsad/underfalsad dörr: Gångjärnen har en horisontell slits i dörrbladsdelen, där man kan företa en enkel höjjustering:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Lyft dörrbladet ca 8 mm (skall ej lyftas av). 2) Placera en eller flera justeringsbrickor typ 249-8,5 in genom slitsen. Se fig. 1. (Gärna insmorda med vaselin eller liknande). 3) Sänk dörren igen, och justeringsbrickan faller på plats i toppen av gångjärnet. <p>Samtliga gångjärn skall justeras samtidigt. Justeringsbrickan finns att köpa i tjocklekarna 1,0 och 1,5 mm. Finns hos bygg- och järnfackhandeln.</p> <p>Till överfalsad dörr samt gångjärn i stålkarmar: Gångjärnet har en Torxskruv (T15) i underkant karmdel som kan höjas eller sänkas max 2 mm.</p> <p>Justera skruven medsols eller motsols tills önskad höjd på dörrbladet erhållits. Se fig 2. Var noga med att alla gångjärn justerats lika mycket.</p>
Slutbleck:	Efter en tids användning kan tätningssliten ha pressats samman så att dörren känns lite glapp. Detta justeras genom att justertungan i slutblecket böjes ut med en skruvmejsel.
Alternativt slutbleck:	Dörrens täthet kan vid behov justeras i slutblecket. Lossa slutbleckets båda justerskruvar och justera så dörrbladet blir tätt mot karmen. Spänn därefter skruvarna noga.
Lås Säkerhetsdörrar / Tamburdörrar:	Om dörren levereras med 2 låsenheter är det huvudlåset som skall låsas för att säkerhetsklassen ska uppfyllas. Extralåset anses som en extra säkerhet, men påverkar ej säkerhetsklassen. Det är viktigt att dörren hålls på plats i karmen av tryckskolven, och ej av regelkolven eftersom dörren då tappas en del av sina ljudreducerande egenskaper.

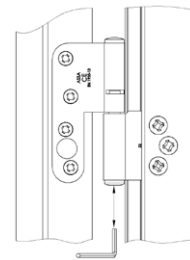
Till ofalsad/underfalsad dörr

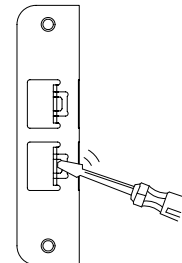
Till överfalsad dörr

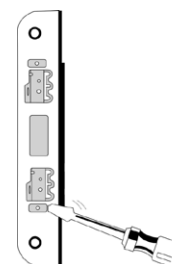
Stålkarmsgångjärn

Slutbleck

Alternativt slutbleck

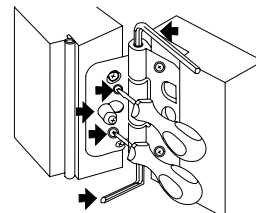

Förvaltning drift och underhåll

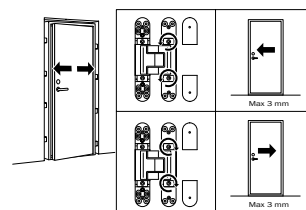
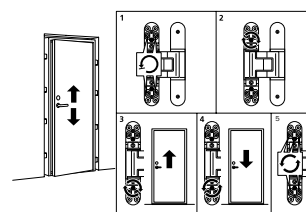
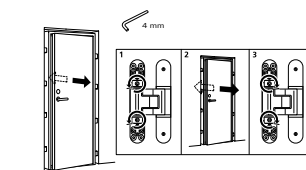
Ytterdörrar

Produktfakta	Ytterdörrarna levereras enligt följande specifikation. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.jeld-wen.se	
Dörrblad	<p>ADVANCE-LINE: Stomme av fiberplattor med heltäckande aluminiumplåtar på båda sidor. Dörrbladstjocklek ca 60 mm. Målade dörrar: Syrahärdande lackfärg med hög utomhusbeständighet, glansvärde ca 25.</p> <p>Fanérade dörrar: Ytbehandling sker med en ej filmbildande träolja som har goda träkonserverande egenskaper och skyddar ytan mot olika slags väderlekspåkänningar.</p> <p>Clever-line: Stomme av polystyren cellplast med heltäckande aluminiumplåtar på båda sidor. Dörrbladstjocklek ca 60 mm. Vattenburen färg med hög utomhusbeständighet, glansvärde ca 25.</p> <p>Karm/sidoljus: 105 mm karm. Klarlackad hårdträroskel i kombination med aluminiumbrygga klarar handikappkraven.</p>	
Beslag	Se avsnitt 6.	
Egenskaper	Se respektive dörrtyp på sidorna 6:3, 6:4, 6:5, 6:6.	
Garanti	2 års garanti mot fabriktionsfel och 15 års formgaranti på ADVANCE-LINE samt 10 års formgaranti på clever-line. Detta förutsätter att våra underhålls- och skötselavvisningar följes.	
Rengöring/ Skötsel	Se skötselavvisningar sid 10:5 och 10:6.	
Justering	Gångjärn ADVANCE-LINE:	<p>Classic och Function: Justering av dörren i höjdlid kan utföras med hjälp av insexnyckel. För att justera dörren i sidled lossas bakkantssäkring och monterings-skruvarna. Dörren kan justeras i sidled med hjälp av gångjärnets sidjusterskruvar. Sist skruvas bakkantssäkringen och monterings-skruvarna fast (se skiss). Character: Dörrarna är försedda med dolda gångjärn som är justerbara i höjdlid, sidled samt djupled, se bild.</p>
	Gångjärn clever-line:	<p>Finjustering av dörren i höjd- och sidled utföres på gångjärnet, enligt bild. Var uppmärksam på att båda gångjärnen ska bära lika mycket. Glöm inte att lossa/skruva åt låsskruven före och efter justering. (Se skiss.)</p>
	Slutbleck:	<p>Dörrrens täthet kan vid behov justeras i slutblecket. Lossa slutbleckets båda justerskruvar och justera så dörrbladet blir tätt mot karmen. Spänn därefter skruvarna noga.</p>

Gångjärn ADVANCE-LINE – Classic/Function/Ek

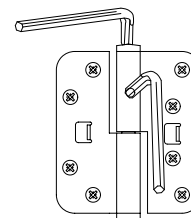

Gångjärn ADVANCE-LINE – Character

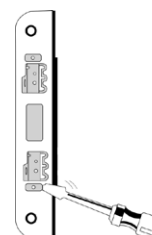

10:23

Gångjärn clever-line

Slutbleck

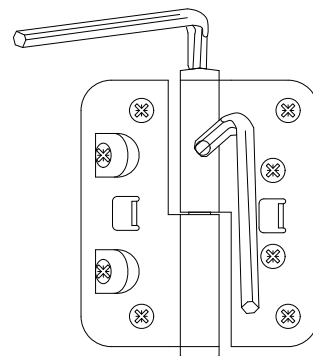

Förvaltning drift och underhåll

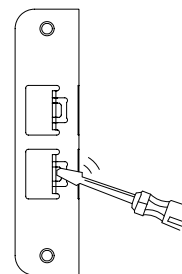
Obehandlad varm- och Kallförrådsdörr

Produktfakta	Ytterdörrarna levereras enligt följande specifikation. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.jeld-wen.se	
Dörrblad	Kallförrådsdörr: Stomme med ramträ av furu samt rockwoldisolering, utsida av obehandlad furupanel samt insida av obehandlad plywood. Dörrbladtjocklek 47 mm. Varmförrådsdörr: Stomme med ramträ av furu samt Isolering av polystyren cellplast med heltäckande aluminiumplåtar på båda sidor, ytan utgörs av på utsidan av spårfräst plywood och insidan med slät plywood. Dörrbladtjocklek 47 mm.	
Karmar/trösklar	Kallförrådsdörr: 105 mm obehandlad furukarm med obehandlad furutröskel. Varmförrådsdörr: 105 mm obehandlad furukarm med värmebehandlad hårdträtröskel.	
Beslag	Se avsnitt 8.	
Garanti	2 års garanti mot fabriktionsfel. Detta förutsätter att våra underhålls- och skötselavvisningar följes.	
Rengöring/ Skötsel	Se skötselavvisningar sid 11:5 och 11:6.	
Justering	Gångjärn:	Finjustering av dörrhöjden utföres på gångjärnet med hjälp av insexnyckel. Var uppmärksam på att båda gångjärnen ska bära lika mycket. Glöm inte att lossa/skruva åt låsskruven före och efter justering. (Se skiss.)
	Slutbleck:	Dörrrens täthet kan vid behov justeras i slutblecket. Detta justeras genom att justertungan i slutblecket böjes ut med en skruvmejsel.

Gångjärn varm- och kallförrådsdörr

Slutbleck

7.3 Fönster och fönsterbänkar

Dina fönster håller hög standard och är valda för att bevara ett bra och sunt inomhusklimat. Fönstren har bättre värmeisolerande egenskaper än genomsnittet på marknaden (Up-värde= 0,9 W/m²C) och sparar på så sätt energi.

Kondens

Fönster med god isoleringsförmåga (lågt Up-värde) kan efter kalla nätter få kondens på ytterrutans utsida. Det beror på att fönstret isolerar så effektivt att nästan ingen värme tränger ut till det yttersta glaset. Under en klar och kall natt kan den yttre glasskivan kylas ner och när värmen återvänder kan glaset vara kallare än utomhusluften. Om det dessutom är hög luftfuktighet kan det sätta sig som kondens på glasrutan. Kondensen förekommer i regel under korta perioder på våren och hösten när temperaturskillnaden är stor mellan dag och natt. Kondensen bildas på natten och försvinner oftast på morgontimmarna så snart uteluften blir varmare.

Persienner

Om du låter sätta in persienner i fönsterna, så ska dessa monteras på rumssidan av glaset, sk frihängande. Tänk på att mörka persienner kan bli mycket varma av solinstrålning, vilket gör att temperaturen på glaset kan bli så hög att sprickor i glaset uppstår. Sätt därför endast ljusa persienner på insidan av fönstret.

JM lämnar inga garantier på fönster och glas där persienner eftermonteras mellan glaset eller vid persienner av mörk kulör. Var uppmärksam på att fönstrets energi- och ljudklassning kan försämrats genom felaktig håltagning i fönsterbågen.

Rengöring och underhåll

Fönsterglaset måste rengöras och fönstrets gångjärn behöver smörjas regelbundet. Följ anvisningarna från din fönsterleverantör.

Fönsterbänkar av natursten

För regelbundet underhåll räcker det att du torkar av ytan med en fuktig trasa. Observera att ytan som ofta är polerad är känslig mot sura vätskor. Det är därför viktigt att torka upp vattenspill.

Utförliga skötsel- och underhållsanvisningar från din leverantör finns på följande sidor i detta avsnitt.

WICONA®

Aluminium in Architecture

**Bruksanvisning och
underhållsinstruktioner
för fönster, dörrar och
fasadprodukter i
aluminium**

	Sida
1. Produktinformation och avsedd användning	3
2. Felaktig användning	4
3. Bruksanvisning för fönster	5
3.1 Sido/underkantshängt-, sidohängt, underkantshängt och pivåhängt fönster	5
3.2 Parfönster utan mittpost	6
3.3 Pivåfönster	6
3.4 Pivåfönster	7
3.5 Öppningsbart överljus	8
3.6 Öppningsbart överljus med dolt beslag	9
3.7 Uppställningsbeslag	10
3.8 Fönster för parallellöppning	11
3.9 Överkantshängt fönster	12
3.10 Skjutdörrar, -fönster	13
3.11 Lyftskjutdörrar, -fönster	13
3.12 Vikdörrar	14
3.13 Fönsterdörrar	18
3.14 Fönsterhandtag	19
3.15 Vridspärr	24
3.16 Öppningsbegränsare	24
4. Skötsel av dörrar och dörrbeslag	25
4.1 Öppning och låsning av enkeldörrar	25
4.2 Öppning och låsning av dubbeldörrar med kantregel	26
4.3 Öppning och låsning av dörrar med elektrisk öppnare	27
4.4 Öppning och låsning av nödutrymningsdörrar	28
4.5 Dörrhållare	30
4.6 Dörrstängare	30
5. Rekommendationer – skötsel och underhåll	31
6. Skötsel och rengöring	33
7. Rådgivning och reparation	35

Produktinformation och avsedd användning

1. Produktinformation och avsedd användning

Sido-/underkantshängt fönster utan mitt-post, för klimatavskiljning mellan ute- och inneklimat som möjliggör kontrollerat öppnande, t.ex. för olika ventilationslägen. Genom handtaget kan fönsterbågen öppnas i sido- eller underkantshängt läge (vädringsläge). Öppningsläge begränsas av ingående beslagskomponenter.

Sidohängda fönster av aluminium monterar i lodrät position.

Vid stängning måste eventuell motkraft från tätningar övervinnas. Användningssätt som avviker från detta motsvarar inte avsedd användning.

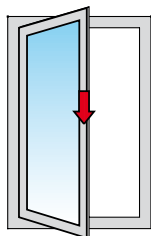
Inbrottskyddande fönster och fönsterdörrar för fuktiga utrymmen och för användning i omgivningar med aggressiva, korrosionsbefrämjande luftinnehåll kräver specialbeslag.

Fönster och fönsterdörrar i öppet läge har endast en avskärmande funktion och motsvarar inga som helst krav på täta fogar, säkerhet mot slagregn, ljudisolering, värmeskydd eller inbrottskydd.

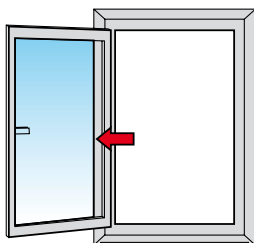
Vid vindpåverkan måste fönster- och fönsterdörrar stängas. Vindpåverkan i enlighet med denna definition föreligger om fönster i öppet läge öppnas eller stängs genom lufttryck eller luftsug.

Ett fast öppet läge för fönster och fönsterdörrar kan endast uppnås med hjälp av fixerande tillbehörsbeslag.

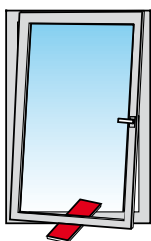
Felaktig användning

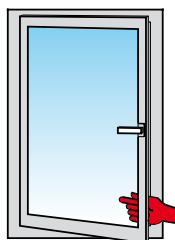
Fönsterbåge får inte belastas med extra vikt

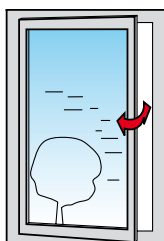
Fönsterbåge får inte slå emot eller trycka mot väggens smyg.

Lägg inga föremål mellan fönsterbåge och fönsterkarm.

Var försiktig! En fönsterbåge som slår igen kan orsaka skador. Grip inte tag mellan fönsterbåge och karm när du stänger fönstret.

Lämna inte fönstret öppet i sidohängt läge vid stark vindpåverkan.

Som skydd mot personskador ska fönsterbågen säkras mot att svänga ut, t.ex. med fönsterbroms eller låsbart manöverhandtag.

2. Felaktig användning

Felaktig användning – alltså icke avsett produktutnyttjande – av fönster och dörrar föreligger särskilt

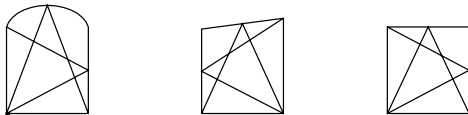
- om fönster eller fönsterdörrar utsätts för extra belastningar.
- om fönster eller dörrar pressas mot smyg, som resultat av vindpåverkan eller oaktansamt handhavande, så att beslag, karmmaterial, eller andra enskilda delar, på fönster eller fönsterdörrar skadas eller så att följskador kan uppstå.
- om föremål sätts in i öppningsområdet och därmed förhindrar avsedd användning.
- om man vid stängning av fönster och fönsterdörr griper tag mellan karm och fönsterbåge (skaderisk).
- om fönster- eller fönsterdörr står öppen vid stark vindpåverkan.

För att dina fönster och dörrar ska behålla sin funktionsduglighet under lång tid och säkerheten kunna garanteras, måste ovillkorligen vidstående anvisningar följas.

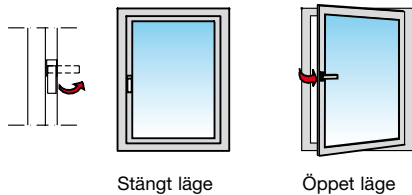
Bruksanvisning för fönster

3. Bruksanvisning för fönster

Följande användningsanvisningar gäller för alla typer av komponenter

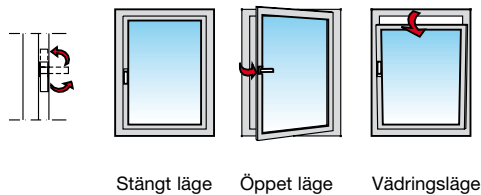
3.1.1 Sidohängt fönster

Stängt läge

Öppet läge

3.1.2 Sido-/underkantshängt fönster

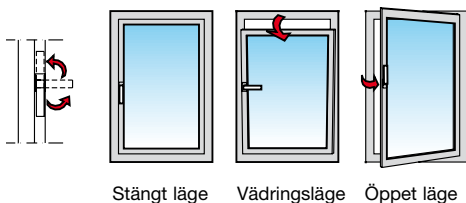

Stängt läge

Öppet läge

Vädringsläge

3.1.3 Sido-/underkantshängt fönster*

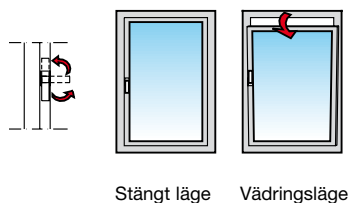

Stängt läge

Vädringsläge

Öppet läge

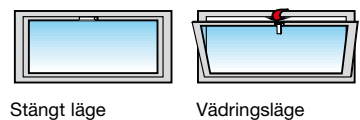
3.1.4 Underkantshängt fönster

Stängt läge

Vädringsläge

* Öppningsalternativ med vädringsläge som första öppningsposition.

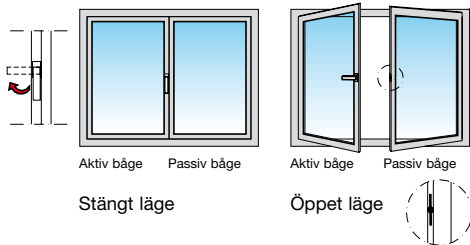

Stängt läge

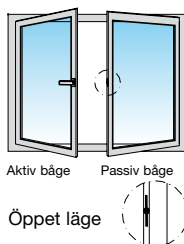
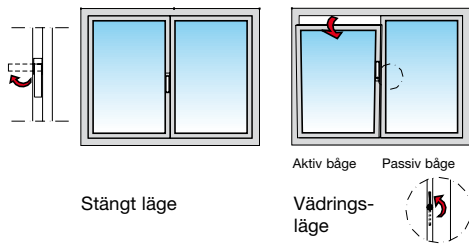
Vädringsläge

3.2 Parfönster utan mittpost

3.2.1 Sidohängd aktiv- och passiv båge

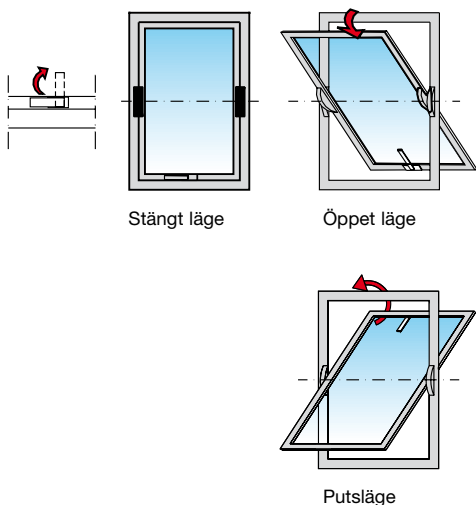

3.2.2 Sidohängd och underkantshängd aktiv båge*

* Öppningsalternativ med vädringsläge som första öppningsposition.

3.3 Pivåfönster – horisontella

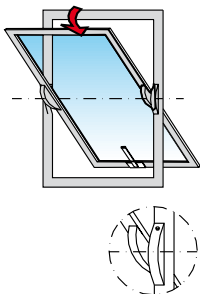
Pivåfönstrets vridlager har utrustats med bromsar som håller fönsterbågen öppen.

Beslag med spärr för vädringsläge vid 15° och för "putsningläge" vid 180° eller beslag utan spärr men med öppningsbegränsare upp till högst 200 mm öppningsbredd och extra "putsninglägesspärr". Med öppningsbegränsare vid fönsterhöjd ≥ 1200 mm.

Om fönsterbågen av sig själv faller in i låst läge måste beslagets broms efterjusteras av fackman.

Beslag

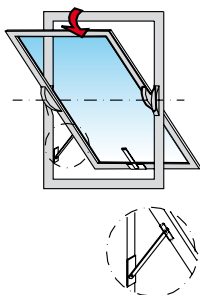
a) med spärr

■ Beslag med spärr

Spärren begränsar pivåfönstrets öppningsvinkel i öppnat läge till 15°. När spärren lossats går det att vrida fönsterbågen ca 180° och där den måste haka i den inbyggda putsningsspärren.

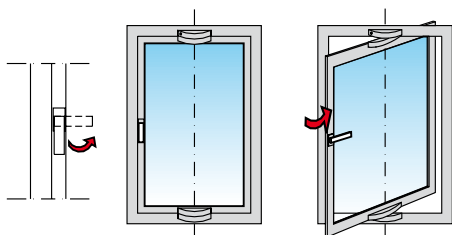
b) bromsat med öppningsbegränsare

■ Beslag utan spärr

Öppningsbegränsaren förhindrar att fönstret öppnas mer än ca 20°. För utvändig rengöring måste öppningsbegränsaren lossas. Innan fönstret hakas av ska det säkras mot att kunna slå igen. Vrid åter fönstret ca 180° tills det hakar i den extra putsningsspärren. Stäng i motsatt ordningsföljd.

3.4 Pivåfönster – vertikala

Lodrätt vridhandtag i låst läge

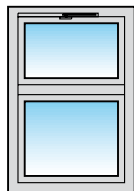
Vågrätt vridhandtag i öppningsläge

Utförande med beslagning utan spärr

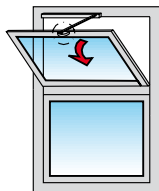
Om det inte går lätt att förflytta fönstret måste bromsen i lagret efterjusteras av fackman.

Genom att använda öppningsbegränsaren går det att begränsa öppningsvinkeln individuellt.

3.5 Fönster med öppningbart överljus

Stängt läge

Öppet läge
(vädringsläge)

Öppna:

- genom att vrida handtaget nedåt
- med veven genom att vrida den motsols
- med knappen till den elektriska öppnaren genom att hålla den nedtryckt tills fönstret uppnått önskat öppningsläge

3.5.1 Putsningsläge

För att få fönstret i putsningsläge måste saxen hakas av från bågen. Saxen hakas av enligt följande.

- tryck in den runda spärrknappen på baksidan av saxen.
- håll knappen nedtryckt och för saxen uppåt.
- fönsterspärrens kula och sax måste vara helt separerade.
- sänk nu långsamt fönstret till "putsningsläge"

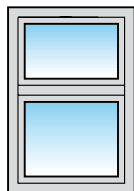
För att återställa fönstrets funktion måste monteringen av saxen ske i omvänd ordning.

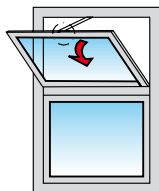
När spärren fällt ut, för tillbaka fönsterbågen i dess putsningsläge – tappa den inte!

Justeringsarbeten och efterregleringar ska utföras av fackman!

3.6 Fönster med öppningbart överljus med dolt beslag

Stängt läge

Öppet läge
(vädringsläge)

Öppna:

- genom att vrida handtaget nedåt
- med veven genom att vrida den motsols
- med knappen till den elektriska öppnaren genom att hålla den nedtryckt tills fönstret uppnått önskat öppningsläge

3.6.1 Putsningsläge

För att få fönstret i putsningsläge måste saxen hakas av från bågen. Saxen hakas av enligt följande.

- vrid spaken till olåst läge.
- lyft armen tills sprinten helt kommit ut ur fönsterspärrens styrskena.
- sänk nu långsamt fönstret till "putsningsläge"

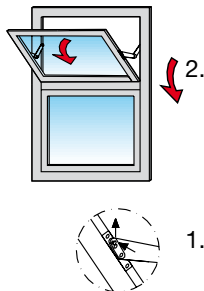
För att återställa fönstrets funktion måste monteringen av saxen ske i omvänd ordning.

När spärren fällt ut, för tillbaka fönsterbågen i dess putsningsläge – tappa den inte!

Justeringsarbeten och efterregleringar ska utföras av fackman!

3.7 Uppställningsbeslag

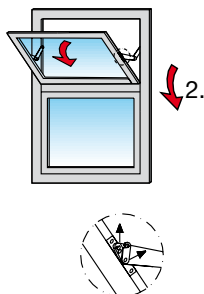
1. Frigör
2. Öppna

För putsningsläge:

För att kunna svänga upp fönstret till putsningsläge måste beslaget frikopplas.

- öppna fönstret
- håll i det öppnade fönstret och lossa saxen upptill
- sväng långsamt upp fönstret
- tänk på fönstrets tyngd

3.7.1 Falssax

1. Frigör
2. Öppna

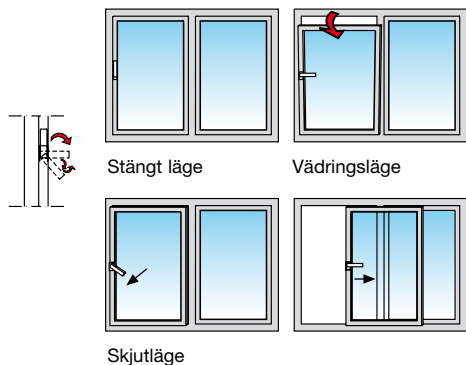
Falssaxarna är säkerhetssaxar som endast får hakas av i specialfall.

När du tippa upp fönstret ska du tänka på att beslag kan skada den nedre komponenten.

- öppna fönstret
- tryck ut det öppnade fönstret tills att saxarmen kan frikopplas från styrningen.
- tippa långsamt ner fönstret
- tänk på fönstrets tyngd

3.8 Fönster för parallellöppning

3.8.1 Beslagsutförande med automatisk styrning (MZ)

Stängt läge:

- med fönsterhandtag lodrätt pekande uppåt.

Till vädringsläge:

- vrid handtaget 90°.

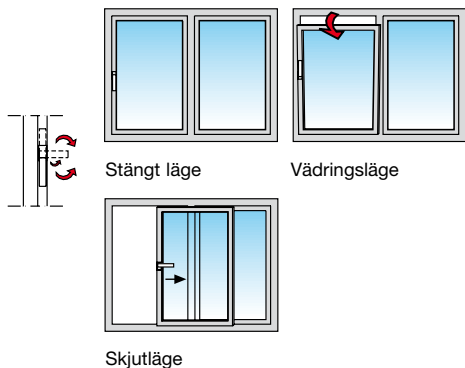
Till skjutläge:

- vrid handtaget ytterligare ca 45° nedåt.
- fönstret åker ut nedtill och är därmed i parallellläge
- låt handspaken fjädra tillbaka och öppna skjutfönstret.

Till stängt läge:

- skjut tillbaka fönstret tills det automatiskt hamnar i vädringsläge.
- stäng fönstret genom att vrida upp handtaget.

3.8.2 Beslagsutförande med manuell styrning

Stängt läge:

- med fönsterhandtaget lodrätt pekande nedåt

Till vädringsläge:

- från stängt läge vrids handtaget 90° uppåt.

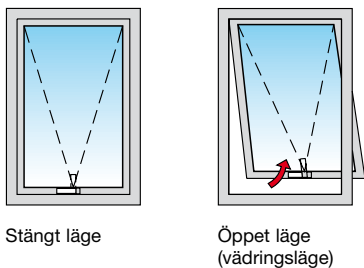
Till skjutläge från vädringsläge:

- vrid det vågräta stående handtaget uppåt med ca 45° och dra parallellt fönstret inåt nertill.
- låt handtaget fjädra tillbaka och skjut åt sidan.

Till stängt läge från öppet läge:

- skjut till fönstret, tryck det i låst läge och vrid handtaget nedåt.

3.9 Överkantshängt fönster

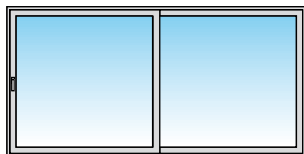
Stängt läge:

- handtag vågrätt

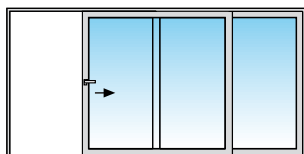
Öppet läge:

- öppna fönstret genom att vrida handtaget 90°.

3.10 Skjuddörrar, -fönster

Stängt läge

Skjutläge

Stängt läge:

- handtaget pekande nedåt.

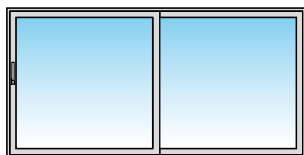
Till skjutläge:

- lossa skjutfönstret genom att vrida handtaget 90° uppåt och skjut fönstret åt sidan.

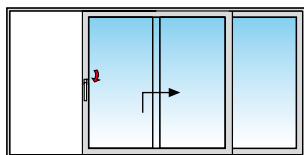
Till stängt läge från öppet läge:

- skjut till fönstret och tryck in det i stängt läge. Vrid handtaget nedåt.

3.11 Lyftskjuddörrar, -fönster

Stängt läge

Skjutläge

Stängt läge

- handtaget pekande uppåt.

Till skjutläge:

- lossa skjutfönstret genom att vrida handtaget 180° nedåt.
- fönstret lyfts och skjutfunktionen frigörs.
- skjut fönstret åt sidan.

Spaltventilation:

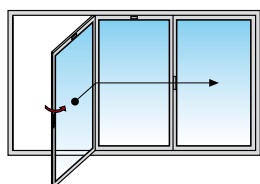
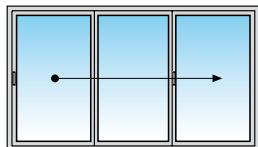
- placera skjutfönstret i skjutläge, öppna för önskad position för spaltventilation.
- vrid handtaget uppåt till låst läge.

Till stängt läge från öppet läge:

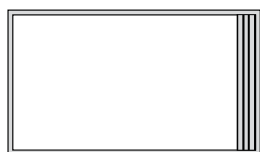
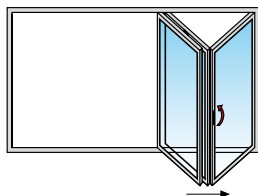
- skjut till fönstret till stängt läge.
- vrid handtaget uppåt 180°

3.12 Vikdörrar

3.12.1 Udda antal element

Stängt läge

Öppet läge

Stängt läge:

- med handtaget lodrätt pekande nedåt.

Till skjutläge:

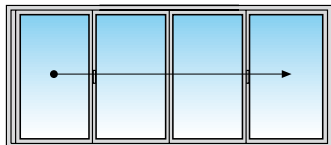
- öppna vikelementet som öppnas först, genom att dra ut handtaget något och vrid det 180° uppåt.
- lossa de efterföljande elementen enligt samma tillvägagångssätt som ovan.
- det element som öppnas först måste vara helt uppvriddet och hakas i det andra elementet.
- dra ut de resterande elementen något och skjut ihop dem.

Till stängt läge från öppet läge:

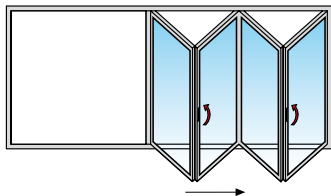
- enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Vid samtliga öppnings-/stängningsvarianter måste det element som öppnas först spärras upp och öppnas. Vid användning av styrningsprofil genomförs vikningen direkt.

3.12.2 Jämmt antal fönster

Stängt läge

Öppet läge

Stängt läge:

- med handtaget lodrätt pekande nedåt.

Till skjutläge:

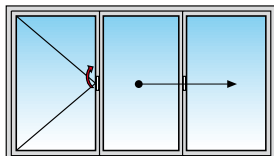
- öppna vikelementet som öppnas först genom att dra ut handtaget något och vrid det 180° uppåt.
- lossa de efterföljande elementen enligt samma tillvägagångssätt som ovan.
- dra ut de resterande elementen något och skjut ihop dem.

Till stängt läge från öppet läge:

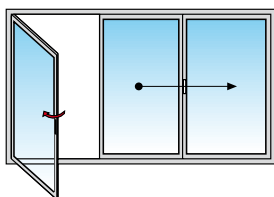
- enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Vid samtliga öppnings-/stängningsvarianter måste det element som öppnas först spär-
ras upp och öppnas. Vid användning av
styrningsprofil genomförs vikningen direkt.

3.12.3 Utförande med slagdörrskombination

Stängt läge

Öppet läge

Stängt läge:

- med handtaget lodrätt pekande nedåt.

Till öppet läge:

- öppna dörrelementet genom att dra ut handtaget något och vrida det 180° uppåt.

Till skjutläge

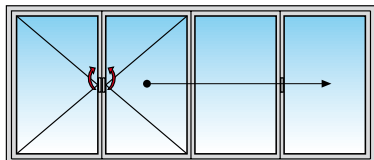
- öppna dörrelementet som öppnas först genom att dra ut handtaget något och vrid det 180° uppåt.
- lossa de efterföljande elementen enligt samma tillvägagångssätt som ovan.
- dra ut de resterande elementen något och skjut ihop dem.

Till stängt läge från öppet läge:

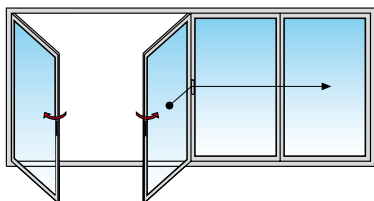
- enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Vid samtliga öppnings-/stängningsvarianter måste det element som öppnas först spär-
ras upp och öppnas. Vid användning av
styrningsprofil genomförs vikningen direkt.

3.12.4 Utförande med pardörrskombination

Stängt läge

Öppet läge

Stängt läge:

- med handtaget lodrätt pekande nedåt.

Till öppet läge:

- öppna dörrelementet genom att dra ut handtaget något och vrida det 180° uppåt.

Till skjutläge:

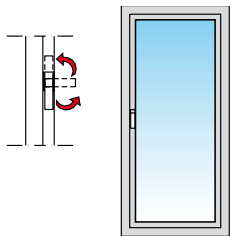
- öppna vikelementet som öppnas först genom att dra ut handtaget något och vrid det 180° uppåt.
- lossa de efterföljande elementen enligt samma tillvägagångssätt som ovan.
- det elementet som öppnas först måste vara helt uppvridet och ha hakat i det andra elementet.
- dra ut de resterande elementen något och skjut ihop dem.

Till stängt läge från öppet läge:

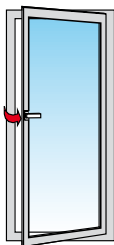
- enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Vid samtliga öppnings-/stängningsvarianter måste det element som öppnas först spärras upp och öppnas. Vid användning av styrningsprofil genomförs vikningen direkt.

3.13 Fönsterdörrar

Stängt läge

Sidohängt läge

Vädringsläge

Till låst läge:

- Stäng dörren.
- Vrid fönsterhandtaget lodrätt nedåt.
- Lås genom att vrida nyckeln två hela varv.

Till öppet läge:

- Öppna genom att vrida nyckeln två hela varv i omvänd riktning.
- Vrid fönsterhandtaget 90° uppåt för för sidohängd öppning.
- Vrid fönsterhandtag 180° uppåt för vädringsläge.

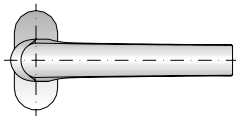
Som extra beslagning finns en felmanöverspär som förhindrar felanvändning och förstörelse av beslagsdelarna.

3.14 Fönsterhandtag

3.14.1 Fönsterhandtag för sido-, sido/underkants- och underkantshängt fönster

Stängt läge

Sidohängt läge

Vädringsläge

Fönsterhandtag för falsmekanism (Inv. mekanism)

Stängt läge

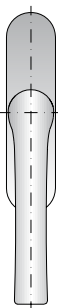

Sidohängt läge

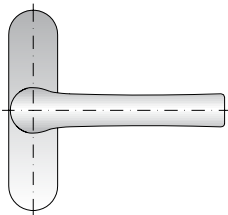

Vädringsläge

Rosettlöst fönsterhandtag för falsmekanism (Inv. mekanism)

Stängt läge

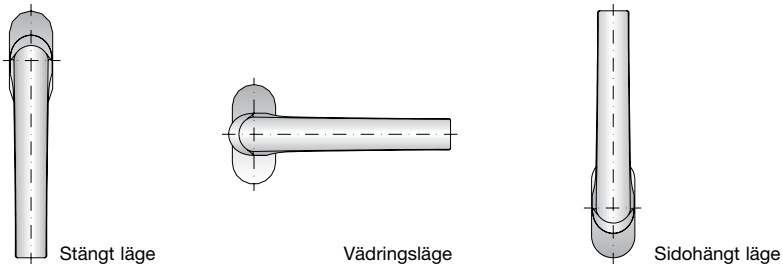
Sidohängt läge

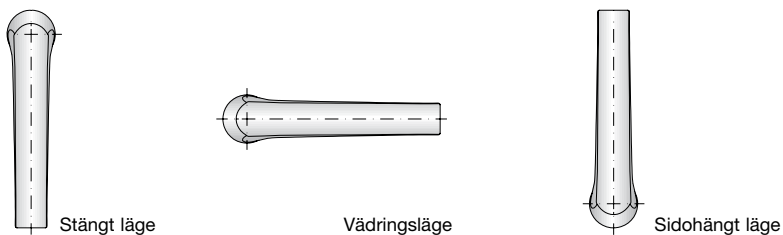
Vädringsläge

Fönsterhandtag med utv. mekanism

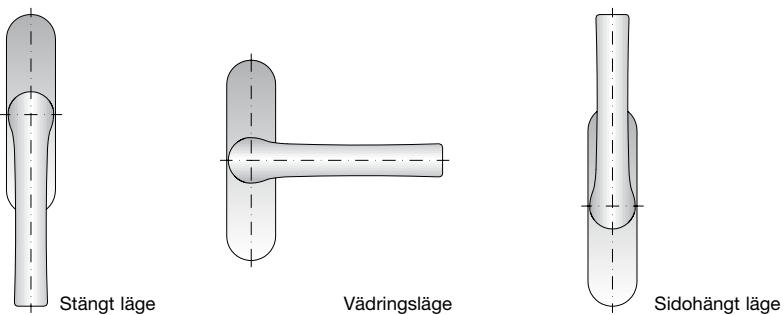
3.14.2 Fönsterhandtag för sido/underkantshängt fönster med vädrläsläge som första position

Fönsterhandtag för falsmekanism (Inv. mekanism)

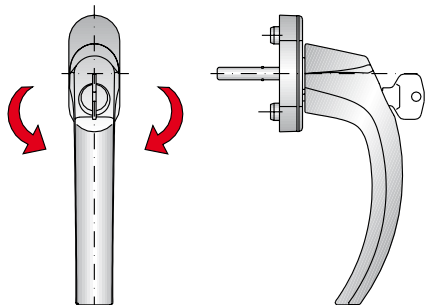

Rosettlöst fönsterhandtag för falsmekanism (Inv. mekanism)

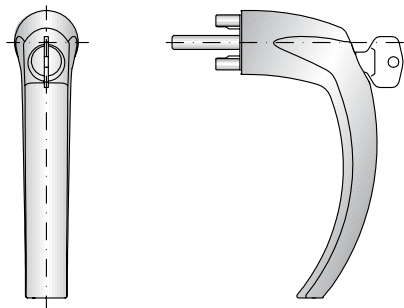

Fönsterhandtag med utv. mekanism

3.14.3 Fönsterhandtag för sido/underkants-hängt fönster

Fönsterhandtag för falsmekanism

Rosettlöst fönsterhandtag för falsmekanism

Låsning:

- Stäng fönstret.
- Placera fönsterhandtaget lodrätt pekande nedåt.
- Tryck in "tryckcylindern" tills det tar emot. Handtaget har spärrats.

Upplåsning:

- Lås upp låset genom att vrida nyckeln 45°. För handtaget till önskat öppningsläge (sidohängt läge eller vädringsläge).

Med det låsbara handtaget går det att låsa fönstret i låst läge och i vädringsläge.

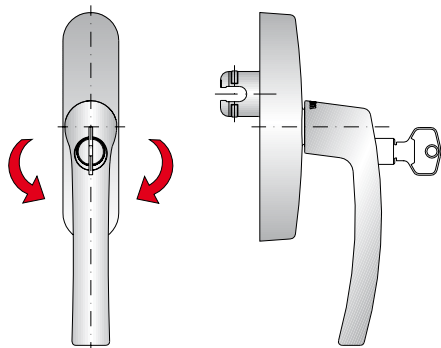
Allmän anvisning:

Den inbrottsskyddande funktionen finns endast vid stängt fönster och med låst cylinder.

Handtag utan nyckel är inte inbrottsskyddande. Dessutom är det nödvändigt med lämpliga inbrottshämmande beslag.

Fönsterhandtag för sido/underkantshängt fönster

Fönsterhandtag för utanpåliggande falsmekanism

Med handtaget går det att låsa fönstret i stängt läge och vädringsläge.

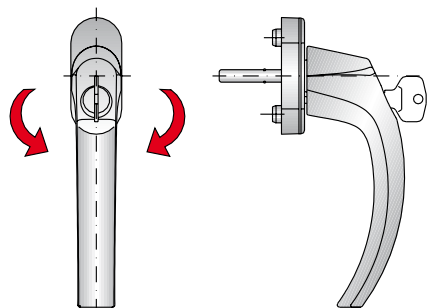
Låsning:

- Stäng fönstret.
- Placera fönsterhandtaget lodrätt pekande nedåt.
- Vrid nyckeln 180°.
- Fönstret är låst.

Upplåsning:

- Lås upp låset genom att vrida nyckeln 180° i omvänd riktning.
- För handtaget till önskat öppningsläge (sidohängt läge eller vädringsläge).

3.14.4 Låsbara fönsterhandtag för sido/underkantshängt fönster med vädringsläge som första position

Rosettlöst fönsterhandtag för falsmekanism

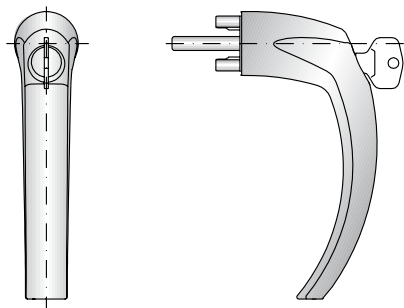
Med det rosettlösa handtaget går det att låsa fönstret i stängt läge och vädringsläge.

Låsning:

- Stäng fönstret.
- Ställ fönsterhandtaget lodrätt pekande nedåt.
- Lås upp cylindern genom att vrida nyckeln 180°. Handtaget har spärrats.

Upplåsning:

- Lås upp låset genom att vrida nyckeln 180° i omvänd riktning. För handtaget till önskat öppningsläge (sidohängt läge eller vädringsläge).

Rosettlöst fönsterhandtag för falsmekanism

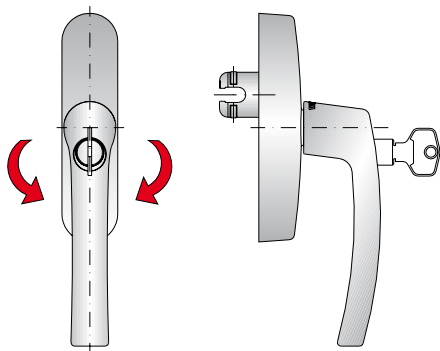
Allmän anvisning:

Den inbrottskyddande funktionen finns endast vid stängt fönster och låst cylinder.

Enbart fönsterhandtag (utan nyckel) är inte inbrottskyddande. Dessutom är det nödvändigt med lämpliga inbrotts-hämmande beslag.

Fönsterhandtag för sido/underkantshängt fönster med vädringsläge som första position

Låsning:

- Stäng fönstret.
- Placera fönsterhandtaget lodrätt pekande nedåt.
- Vrid nyckeln 45°.
- Tryck in låset med vriden nyckel tills det tar emot.
- Vrid nu åter nyckeln 45° i samma riktning, fönstret är nu helt låst.

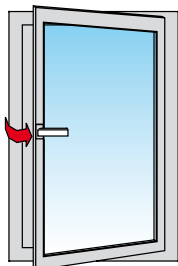
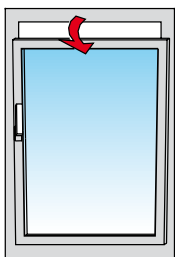
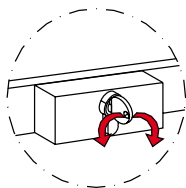
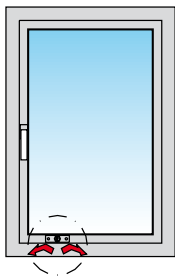
resp.

- Stäng fönstret.
- Tryck in låset tills det tar emot.
- Vrid fönsterhandtaget 90°, vädringsläge är möjligt på fönstret, sidohängt läge är låst.

Upplåsning:

- Lås upp låset genom att vrida nyckeln 45°. För handtaget till önskat öppningsläge (sidohängt läge eller vädringsläge).

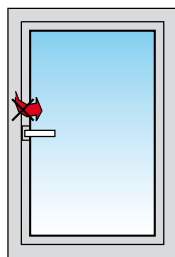
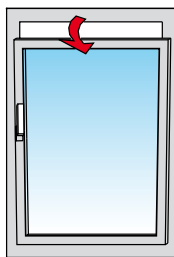
3.15 Vridspärr

Vridspärr öppen

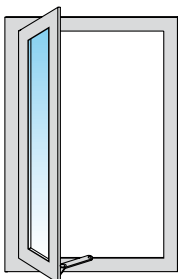
Vridspärren låser vridläget för det sido/underkantshängda fönstret.

Med stängd vridspärr kan fönstrets vädringsläge öppnas.

Vridspärr låst

3.16 Öppningsbegränsare

Öppningsbegränsaren begränsar det sidohängda fönstrets öppningsvinkel till max 90°.

Begränsaren minskar fönsterbågens okontrollerade rörelser vid vindpåverkan.

Öppningsbegränsaren är underhållsfri och behöver inte fett eller olja.

Öppningsbegränsare kräver individuell inställning (bromsverkan) för varje enhet.

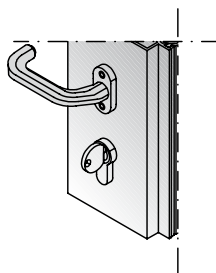
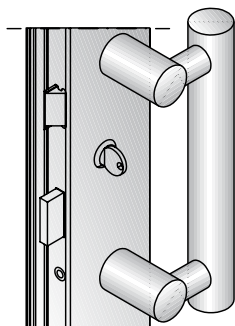
Skötsel av dörrar och dörrbeslag

4.0 Skötsel av dörrar och dörrbeslag

När dörrar öppnas med nyckeln ska du se till att dragkraft eller tryckkraft på dörren sker via ett handtag. Används nyckeln för drag eller tryck finns det risk att klämma fingrar mellan dörrblad eller fönstebåge och dörr/fönsterkarm.

Låsning av dörrlås skall endast ske genom att nyckeln vrids två varv, genom detta utförande uppnås full låseffekt.

4.1 Öppning och låsning av enkeldörrar

Tryckhandtag

Öppning från anslagssida:

- Vrid nyckeln mot fjädertrycket på gångjärnssidan och håll fast den ett kort period.
- Öppna en spalt i dörren.
- Öppna dörren helt via tryckhandtaget eller tryckkollen.

Låsning från tryckhandtagssida:

- Stäng dörren.
- Lås dörren genom att vrida nyckeln två varv.

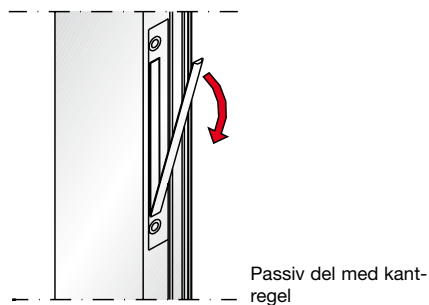
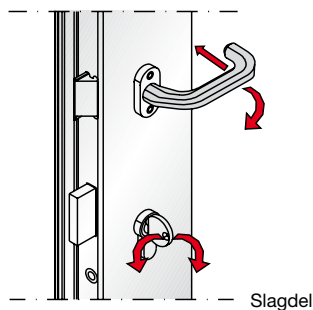
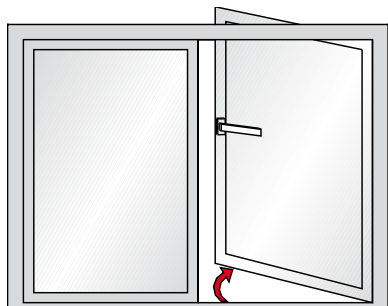
Öppning från tryckessida:

- Tryck ner dörrtrycket.
- Öppna dörren.

Låsning från tryckessida:

- Stäng dörren.
- Lås dörren genom att vrida nyckeln två varv.

4.2 Öppning och låsning av dubbel-dörrar med kantregel

Öppning av aktiv del:

- Lås upp dörren genom att vrida nyckeln två varv.
- Tryck ner dörrtrycket.
- Öppna dörren.

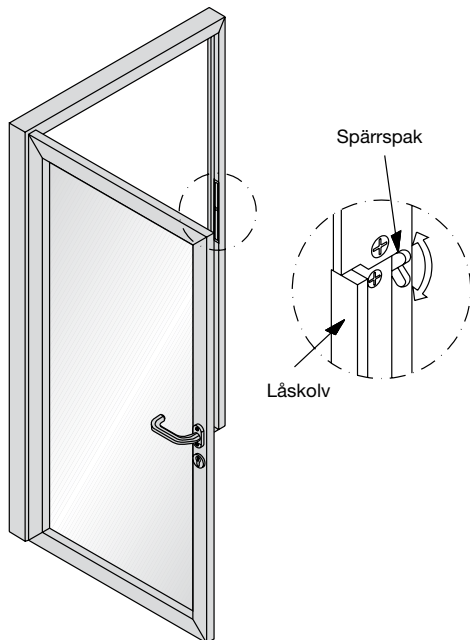
Vid stängning enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Öppning av passiv del:

- Öppna aktiv del.
- Lås upp den i passiva delen falsplacerade kantregeln.
- Öppna den passiva delen:

Vid stängning enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

4.3 Öppning och låsning av dörrar med elektrisk öppnare

Den stängda dörren frigörs för öppning genom en separat monterad brytare. Den frigjorda dörren kan nu hållas öppen tills brytaren aktiveras.

Dagsinställning:

För dagsinställning kan den elektriska öppnarens låskolv låsas upp varaktigt. Om låskolven öppnats går det alltid att öppna dörren.

Upplåsning

- Lås upp låskolven genom att fälla spärrspaken nedåt.

Låsning:

- Lås den elektriska öppnaren genom att förskjuta spärrspaken uppåt.

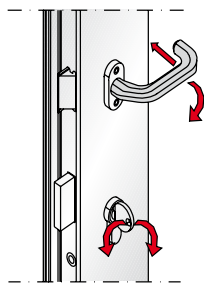
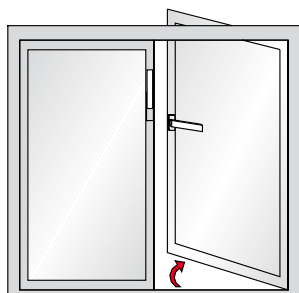
Allmän anvisning:

Den elektriska öppnaren frigör inte dörren om denna låsts med nyckel.

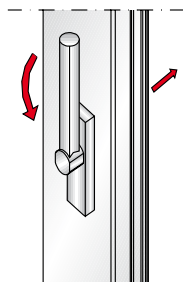
Skötsel av dörrar och dörrbeslag

4.4 Öppning och låsning av dubbeldörrar med panik- och utrymningsbeslag

4.4.1 Låsning av passiv del via nödutrymningsspanjolett och låsning av aktiv del via dörrtrycke.

Aktiv del

Passiv del med nödutrymningsspanjolett

Via nödutrymningsbeslaget på den passiva delen går det vid nödutrymning att öppna båda dörrarna inifrån.

Öppning av aktiv del utifrån:

- Aktiv del låses upp genom att nyckeln vrids två hela varv.
- Dörrtrycket trycks ner.
- Den rörliga halvan öppnas.

Stängning enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Öppning av passiv del utifrån:

- Aktiv del öppnas enligt tidigare beskrivning.
- Nödutrymningsbeslaget aktiveras (trycks ner).
- Den passiva delen öppnas.

Stängning enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Nödutrymning (från insida):

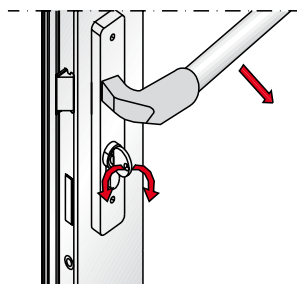
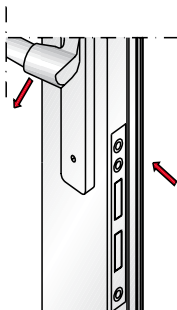
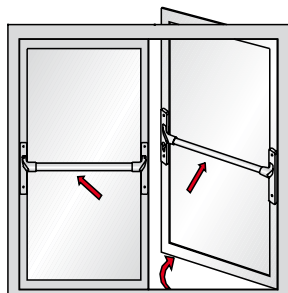
- Dörrtrycket trycks ner.
- Aktiv del öppnas även vid låst dörr.

Öppning av passiv del (från insida):

- Nödutrymningsbeslaget trycks ner.
- Passiv del och aktiv del öppnas även vid låst dörr.

Skötsel av dörrar och dörrbeslag

4.4.2 Låsning av aktiv del och passiv del via panikutrymningsbeslag (panikregel)

Vid fara (panik och nödutrymning) går det att öppna de låsta dörrarna via panikutrymningsbeslaget.

Öppning av aktiv del utifrån:

- Aktiv del låses upp genom att vrida nyckeln tills det tar emot.
- Öppna med dörrtrycket eller med utrymningsbeslaget.

Stängning enligt ovan i omvänd ordningsföljd.

Nödutrymningsfunktion inifrån

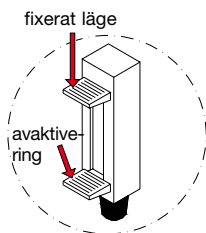
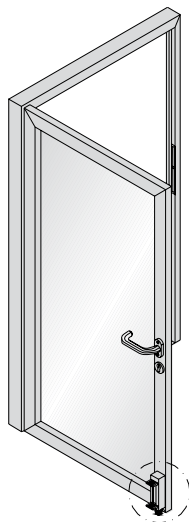
Öppning av slagdel.

- Tryck in utrymningsbeslaget.
- Aktiv del öppnas nu även om dörren är låst.

Öppning av passiv del:

- Tryck in utrymningsbeslaget.
- Aktiv del och passiv del öppnas nu även om dörren är låst.

4.5 Dörrhållare

Genom dörrhållaren kan dörren fixeras i valfri position.

Fixering:

- Aktivera dörrhållaren genom att placera "pedalen" i fixerat läge.

Avaktivering:

- Lossa dörrhållaren genom att trampa på "pedalen".

4.6 Dörrstängare

Dörrstängaren förflyttar automatiskt tillbaka dörren till stängt läge. Vissa dörrstängare innehåller ett uppställningsläge som fixerar dörrbladet i helt öppet läge som t.ex. låsanordningar för brandskydds dörrar. För att stängas måste dörren dras/skjutas i stängningsriktningen, för att därefter stängas automatiskt.

5. Rekommendationer beträffande skötsel och underhåll

De enligt våra anvisningar tillverkade och monterade aluminiumpartierna är utrustade med beslag av högsta kvalitet, WICSTAR. Hög användarkomfort, felfri funktion, långa serviceintervaller och lång livslängd. Förutsättning för beslagens funktion och störningsfria, jämna gång är ett absolut beaktande av våra föreskrifter beträffande elementstorlekar och elementvikter tillika den specifika produktens skötselinstruktioner. För brandskyddande och rökskyddande dörrar finns separata underhållsrekommendationer.

Beslagens funktion och tillstånd ska kontrolleras enligt följande kriterier:

- Rörelsefunktion
- Beslagens installation och montering
- Slitage av beslagen
- Skador på beslagen

Rörelsefunktion

Beslagens rörelsefunktion kan kontrolleras med fönsterhandtaget. Fönsterhandtagets och fönstrets öppningsmoment är bestämt och fastställt enligt europanorm EN 18055. Öppningsgången kan förbättras med fetter/oljor och/eller genom justering av beslagen.

Justeringsmöjligheter har förutsetts för WICSTAR-beslagen (för detaljer hänvisas till respektive montageinstruktion).

Felaktig eller ej fackmannamässig justering av beslagen kan leda till att fönstren inte längre fyller sin funktion.

Beslagens fastsättning

Fönstrets funktion och användningssäkerhet är avhängiga av att beslagen är rätt monterade. Position och åtdragning av de ingående enskilda skruvarna kontrolleras. Om skruvar har lossnat eller skruvskallar gått av, skall dessa omgående dras åt eller bytas.

Förlitning av beslagen

Alla säkerhets- och funktionsrelevanta komponenter på beslagen ska fettas eller oljas in enligt våra anvisningar. Genom detta undviks förlitning av beslagning.

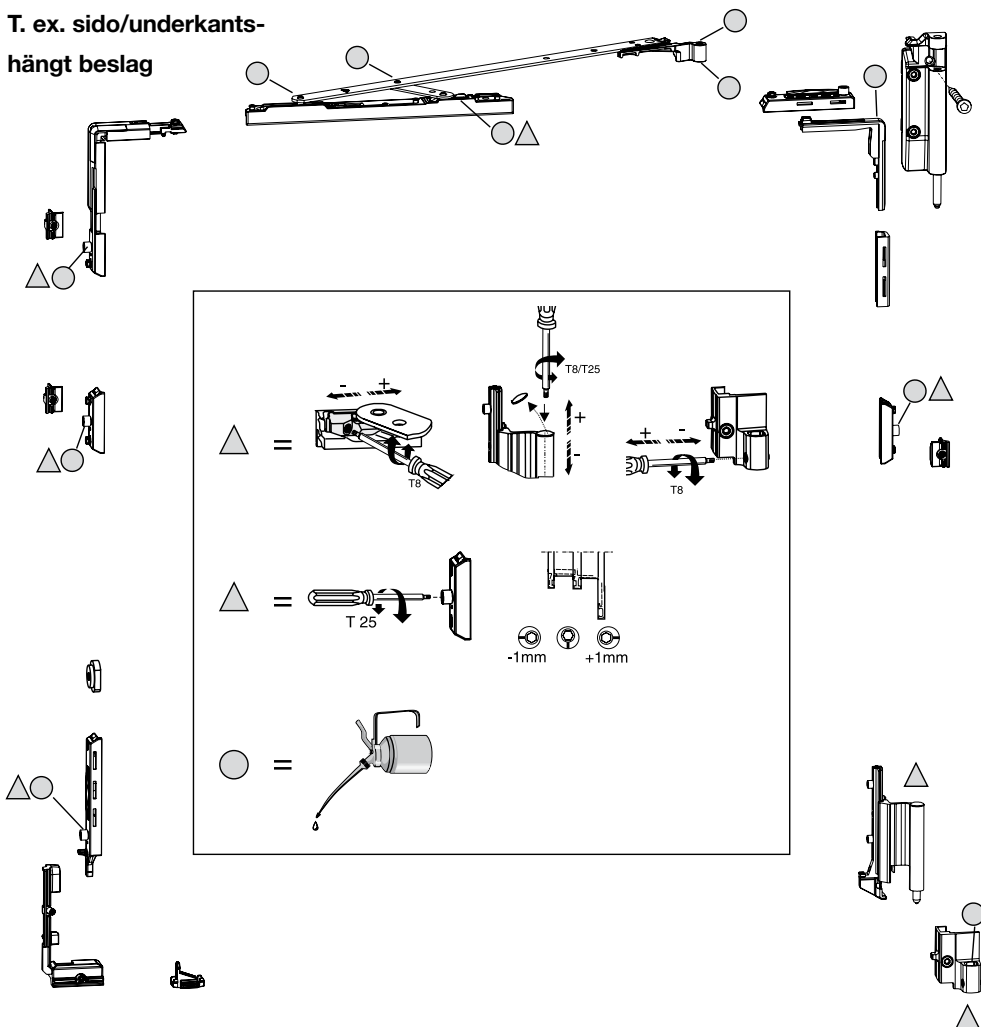
Skador på beslagen

Skadade beslagsdelar ska bytas ut.

Ur dessa rekommendationer kan det inte härledas några rättsliga anspråk, sådana ska resas med utgångspunkt från konkreta enskilda fall. Vi rekommenderar ett underhållsavtal med fönster-/dörr-/fasad-leverantör.

Underhållsinstruktioner

T. ex. sido/underkants- hängt beslag

Dina fönster/fönsterdörrar har utrustats med systembeslag WICSTAR av högsta kvalitet.

För att felfri beslagsfunktion skall erhållas ska följande här nämnda underhållsarbeten eller kontroller genomföras:

- Alla beslagsdelar ska befrias från kalk-, cement- och murbrukstänk så att det inte uppstår funktionsstörningar på grund av att beslagen blockeras.
- Alla rörliga delar och tillhörande detaljer ska oljas eller fettas in en gång om året. Ny syrafri olja eller syrefritt fett användes!
- Genom vridning av stängningstappen går det vid behov att förändra anliggningstrycket (+/- 1mm).
- Kontrollera att beslagens fäst- och klämskruvar är ordentligt fixerade.
- När fönsterbågen stängs tillse att den lätt går in i karmen. Efterjustera fönsterbågen vid behov.

6. Skötsel och rengöring

Regelbunden rengöring och skötsel är grundförutsättningen för att livslängd och funktionsduglighet hos aluminiumprodukter uppnås. Både ut- och insida skall rengöras (vid dörrar och öppningsbara fönster skall även fals rengöras). Som rengörings- och underhållsmedel ska av WICONA rekommenderade artiklar användas, t.ex.

Glasrengöringsmedel

WICONA art nr 92-537691

Rengöringsmedel för eloxerade ytor

WICONA art nr 92-222518

Underhållsmedel för gummitätningar

WICONA art nr 92-244236

Rengöringsduk för aluminium

WICONA art nr 92-244490

Skyddssprej för beslag

WICONA art nr 5070025

Genom att använda rengöringsartiklar som dessa, säkerställs att rengöringsmedlet är avstämt mot motsvarande material. Produktkomponenternas korrosionsskydd får inte angripas av rengöringsmedlet. I tveksamma fall ska tillverkaren av rengöringsmedlet tillfrågas om dess lämplighet. För rengöring av lackerade materialytor skall rengöringsrekommendationer för den

specifika färgen följas (tillhandahålls av färgleverantör genom fönster-/dörr-/fasadleverantören.

Följande checklistor för underhåll är tänkta som riktlinjer för byggnadens användare, förvaltare eller ägare. Genom dessa listor kan framtagning av underhållsplan underlättas. Målet är att säkerställa materialens funktion och kvalitet genom regelbundet underhåll.

6.1 Reparation

Alla komponenter måste kontrolleras regelbundet så att de inte är skadade eller deformerade. Detta gäller även anslutningsfogar till byggnaden och specialkomponenter (t.ex. solskydd). Säkerhetsrelevanta komponenter skall noggrant kontrolleras. Säkerhetsrelevanta beslagsdelar ska regelbundet kontrolleras så att de sitter ordentligt fast och inte är förslitna. Fästskruvur ska efterdras eller bytas ut efter behov. Rörliga delar måste smörjas med lämpliga medel (t. ex. WICONA art. nr. 5070025).

Skötsel och rengöring

Vi rekommenderar följande:

	Säkerhetsinspektion	Allmän inspektion
Kontorsbyggnader	Var sjätte månad	Var tolfte månad
För enskilda komponenter i aluminiumfasaden:		
	Tidsrymd	Verksamhet
Eloxerad profil	Var sjätte månad Var tolfte månad	Rengöring med tygduk Grundrengöring
Glasytor	Var sjätte månad	Våtrengöring
Silikonfogar	Var sjätte månad	Kontroll om det finns sprickor i fogarna – eventuell åtgärd Rengöring av silikonfogar (ph-neutralt vatten)
Silikontätningar	Var sjätte månad	Rengöring och kontroll om sprickor finns – eventuell åtgärd
Beslag	Var sjätte månad	Justering av beslag Infettning av beslag Kontroll av bibehållen rörlighet

7. Rådgivning och reparation

Endast fackmän bör äga tillträde till fasadernas underhållsområde.

Alla underhållsverktyg skall säkras för nedfall.

Vid underhållsarbeten på fasaden måste hänsyn tas till fysikaliska egenskaper som materialkompatibilitet mellan glas, tätningar, silikon och fasadprofiler.

Underhållspersonal som rör sig på glas eller silikonfogar måste ha skor med rena gummisulor.

Om det skulle förekomma smuts som trots nämnda metoder bara kan avlägsnas delvis eller inte alls måste leverantören av fasaden konsulteras.

Det är av yttersta vikt att reparationer och ombyggnader genomförs av det företag som levererat fasaden, detta för att bibehålla komponenternas garantier.

För aktuella arbeten – särskilt för beslagen – ska specialiserade företag anlitas. Det rekommenderas att underhållet anförts det företag som levererat och monterat konstruktionen. Företaget förfogar över detaljerade konstruktionsunderlag från byggprojektet och har i regel nödvändigt material på lager.

Hydro Building Systems AB

Box 120

SE-360 70 Åseda

Tel: 0474-48080

Fax: 0474-10215

<http://www.wicona.se>

WICONA is a Hydro brand

HYDRO

Rengöring och underhåll

Marmor/Kalksten

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd såpa/tvållösning som ger bra ytskydd.

Om en polerad yta etsas av sura ämnen, t.ex. fruktjuice, vin, ättika eller kolsyra kan det vara svårt att återställa den blanka ytan. Den säkraste metoden är att slipa om hela ytan maskinellt.

I vissa fall kan förbättringar göras manuellt genom att ytan slipas med vattenslippapper eller kloss med diamantkorn. Sedan används finfördelat bivax löst i lacknafta för att försöka återställa ytans glans, alternativt terpentin blandat med paraffinolja som arbetas in med mjuk duk.

Färdigblandade lösningar ofta med beteckningen "stenglans" finns på marknaden. Prova alltid först på en liten undanskymd yta!

Fläckar, se Fläckborttagning.

Granit/Skiffer

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd diskmedel om så krävs. Fläckar, se Fläckborttagning.

Fläckborttagning

Stenens känslighet för fläckar varierar. De viktigaste faktorerna är typen av sten

- om stenen är granit, skiffer (silikatsten) eller marmor, kalksten (karbonatsten)
- och stenens täthet.

Även färg, textur, ytbearbetning och stenyttans allmänna tillstånd påverkar. Det innebär att inga absoluta regler gäller, utan fläckborttagningen får anpassas till varje situation.

Generellt

Fläckar ska tas bort snabbt för att hindra dem att sprida sig i stenmaterialet. Tränger fläcken djupt ned kan den vara mycket svår eller omöjlig att få bort. Det gäller också att vara försiktig, för att inte förvärpa fläcken eller skada stenen. Man bör alltid först välja enkla metoder framför kemikalier. Grundprincipen bygger på "pastametoden", där en lösande vätska kombineras med absorberande medel.

Pastametoden

innebär att det aktuella lösningsmedlet blandas med ett absorberande pulver, t.ex. krita, bentonitlera eller potatismjöl, till en pasta. Denna läggs på fläcken, som

eventuellt först fuktas med lösningsmedlet. Pastan får ligga kvar tills den torkat, varefter den borstas bort och ytan tvättas med vatten. Prova först på liten yta! Vid behov upprepas behandlingen.

Som första åtgärd

Försök först suga upp fläcken med hushållspapper eller absorberande medel, bearbeta sedan med fuktig duk och vatten. Därefter används en lösning av vatten och diskmedel eller Allrent. Arbeta alltid utifrån och in mot fläckens mitt för att undvika spridning av fläcken. Används någon form av lösningsmedel så skölj noga med vatten och Allrent efteråt.

"Använd aldrig kraftfullare medel än fläckborttagningen kräver! Vid användning av lösnings- och rengöringsmedel ska skyddsföreskrifter för dessa följas. Kontakta stenleverantören vid tveksamhet om lämplig metod"

Marmor/Kalksten

Materialet är känsligt för syror och salter. Medel som innehåller sådana ämnen ska inte användas. Dessa stentyper består av relativt mjuka mineraler och påverkas av hårda mekaniska metoder. Efter fläckborttagning får i regel ytan en avvikande färg och lyser mot omgivande sten, vilket beror på att den rengjorda ytan inte har den porfyllnad man får med regelbundet underhåll med såpa/tvål. Den rengjorda ytan behöver då mättas med såpa/tvållösning för att få samma lyster som den omgivande ytan.

Vissa rengöringsmetoder kan leda till att stenens ytbeskaffenhet avviker mot den omgivande stenyttan. Området kan då, med stor försiktighet, slipas med fint vattenslippapper, stålull eller nylonduk beroende på den omgivande stenens ytbeskaffenhet. Prov görs på liten yta. Därefter mättas den rengjorda ytan med såpa/tvållösning. En polerad yta är mycket svår att återställa med denna metod.

Granit och Kvartsitskiffer

Stentyperna är tåliga både vad gäller kemisk och mekanisk påverkan, vilket innebär att ett flertal medel kan användas.

Lerskiffer

Lerskiffer är mjuk och bleks lätt av mekanisk och kemisk påverkan

7.4 Lås, nycklar och posthantering

Genom att sköta om låsen till din bostad kommer de att fungera under en lång tid. Rengör och smörj låscylindern två gånger om året, skötselansvisningar för låscylinder och nycklar finns på nästa sida från leverantören.

Nycklar

Kontrollera de nycklar som används ofta, de slits med tiden. Om du vill beställa fler nycklar till din bostad, kontakta den som är säkerhetsansvarig i din bostadsrättsförening för information om hur du går till väga. Det är viktigt att du visar kontraktet för bostaden och legitimation så att ingen obehörig får tillgång till nycklar.

Posthantering

Posten levereras till din postbox i husets entré.

Tidningshållare

Tidningen levereras till en tidningshållare utanför din dörr.

Porttelefon och kodlås

Trapphusentréerna är försedda med porttelefon och kodlås. Läs mer under avsnitt "Porttelefon och kodlås".

ÖPPNA 0110

ANVÄNDARMANUAL

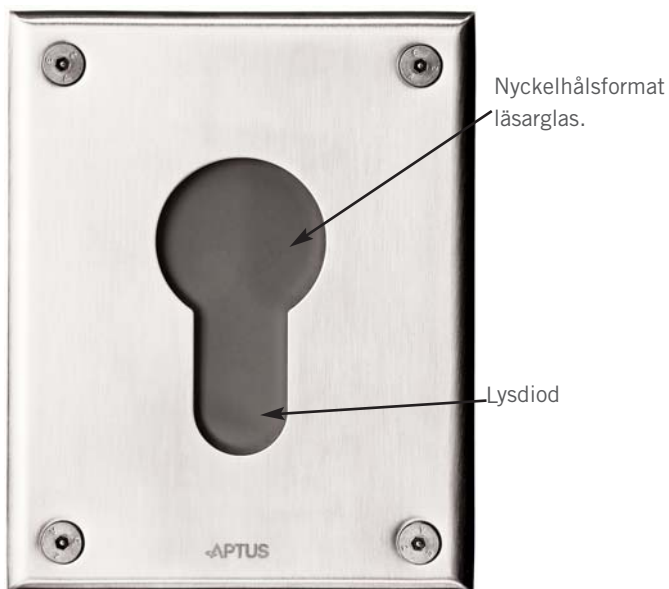

2 ▶

ANVÄNDARMANUAL

ÖPPNA O110 KORTLÄSARE

I fastigheten finns ett passersystem från Aptus installerat. Vid vissa dörrar sitter en kortläsare av typ Öppna O110 som skall användas för att få tillträde till dörren.

ANVÄNDARINSTRUKTION

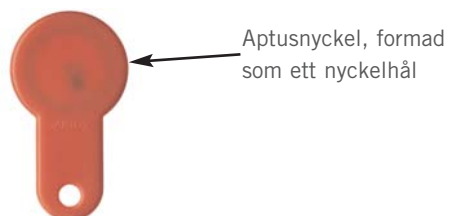
Lås upp dörren med kortläsaren

1. Håll din nyckelbricka framför nyckelhålsymbolen. När läsaren läser av kortet blinkar lysdioden gult.
2. Vid godkänt kort visas grön lysdiod och dörren låses upp. Du kan nu öppna dörren.
3. Vid icke godkänt kort visas istället röd lysdiod. Tillträde nekas.

Om du nekas tillträde bör du ta upp frågan med den som ansvarar för passersystemet.

Kortläsare

Kortläsaren har ett nyckelhålsformat glas framför vilket nyckelbrickan skall hållas när tillträde önskas. Att dörren låses upp indikeras via lysdiod.

Aptusnyckel

Nyckelbrickan är formad som ett nyckelhål och innehåller identitetsbärare som avgör om tillträde till dörr skall ske eller ej. Eventuellt kan din Aptusnyckel också innehålla en gravering.

RINGA 1707

ANVÄNDARMANUAL

ANVÄNDARMANUAL

RINGA 1707 PORTTELEFON

I fastigheten finns ett porttelefonisystem från Aptus installerat. Vid entrédörren sitter en porttelefon av typ Ringa 1707 från vilken dina besökare kan ringa upp dig för att bli insläppta.

Porttelefon

Porttelefonen är ansluten till det ordinarie telesystemet och/eller till traditionella svarsapparater (Aptus AT 20 / AT 21).

Påringning sker genom att trycka på knappen invid lägenhetsinnehavarens namn. Det kan hända att du måste bläddra i namnlistan innan rätt namn visas.

Alternativt görs påringning genom att slå anropskod eller telefonnummer via knappsatsen.

Vilken metod som skall användas beror på hur din fastighetsägare valt att funktionen skall vara i just er fastighet. Funktionen kan vara sådan att det viss tid på dygnet endast går att göra påringning med telefonnummer. Om du gör ett felaktigt påringningsförsök kommer detta att visas i displayen med en överkryssad lur.

Kortläsare

Porttelefonen har även en läsare där man håller sitt kort eller bricka framför nyckelhålssymbolen i knappsatsen. Att dörren låses upp indikeras via display och upptänd nyckelhålssymbol. Eventuellt kan du behöva slå in en kod på knappsatsen.

ANVÄNDARINSTRUKTION

Anrop från entré till lägenhet med listbläddring

1. Tryck på knappen som displayen pekar ut "TRYCK HÄR".

2. Ringa 1707 visar nu en lista med namn för 5 lägenheter.
3. Om lägenheten finns i listan, ring på med knappen intill.
4. Finns lägenheten ej i listan skall du söka bläddra via blädderknapparna **v** eller **^**. Finns det till exempel fler namn neråt i listan kommer knappen **v** att vara tänd. När rätt lägenhet hittats tryck på knappen intill för att ringa på.
5. Gå vidare med **Samtal uppkopplat**.

Anrop från entré till lägenhet med alfabetisk sökning

1. Tryck på knappen som displayen pekar ut "TRYCK HÄR".
2. Ringa 1707 visar nu en lista med 5 alfabetiska intervall. Tryck på knappen invid det intervall som matchar er lägenhet.
3. Navigera på detta sätt vidare tills lägenheten hittats. Tryck på knappen intill för att ringa på.
4. Gå vidare med **Samtal uppkopplat**.

Anrop från entré till lägenhet med anropskod eller telefonnummer

1. Slå anropskod eller telefonnummer.
2. Tryck på "OK" på knappsatsen.
3. Gå vidare med **Samtal uppkopplat**.

Samtal uppkopplat

1. Hyresgästen svarar, ni kan nu prata.
2. Accepterar hyresgästen ditt tillträde, låses dörren upp.
3. När dörren har låsts upp visas detta i displayen och nyckelhålet blir grönt. Öppna dörren och gå in.
4. Nekas tillträde - visas detta i displayen och nyckelhålet blir rött.

Besvara uppringning från porttelefon

1. Lyft luren vid ringsignal.
2. Tala med besökaren.
3. **Acceptera tillträde:** Tryck på "*" eller "5" på din telefon, alternativt tryck "öppna" i din svarsapparat AT 20 / AT 21.
Neka tillträde: Tryck "#". (Gäller endast ordinarie telesystem).
4. Lägg på luren

Krav på telefonen

Om porttelefonen ringer till din vanliga telefon, måste denna klara av tonval. Har du en trådlös telefon kan du behöva aktivera tonvalsfunktionen i denna. Kontrollera i telefonens manual hur du gör.

Använd porttelefonen som kortläsare/ kodlås

1. Håll din nyckelbricka framför nyckelhålssymbolen eller slå din kod. Om du får gulblink väntar läsaren på något mer, t.ex. en kod. Kodslagning skall avslutas med "OK".
2. Vid godkänt kort eller kod visar displayen en "upplåstbild" och nyckelhålet lyser grönt.
3. Vid icke godkänt kort eller kod kommer displayen att visa ett överstruket nyckelhål samt nyckelhålet blir rött.

8. Yttre miljö

8.1 Fasaden

Den yttre miljön i ditt bostadsområde påverkas i stor utsträckning av utseendet på byggnadernas fasader. Förutom att vara en del av husets exteriör är fasaden också en viktig detalj i det klimatskal som skyddar ditt hus från yttre faktorer, såsom vatten och vind.

För att säkerställa en hög standard och rätt kvalitet arbetar vi med omfattande kvalitetssystem under byggtiden eftersom noggrannhet i utförandet är avgörande för att uppnå ett gott resultat. För att upprätthålla funktion och utseende är det av stor vikt att du som boende är varsam och inte skadar fasaden. Eftersom det är bostadsrättsföreningen som äger huset måste styrelsen godkänna all typ av håltagning (exempelvis för belysning, vädringsstång eller vägghängda blomkrukor) i fasaden.

Skötsel och underhåll

Märke: **Kista Torn, Hus 1**

Order nr: **8632**

Datum: **2015-06-29**

Snickerierna är ytbehandlade med en tvåkomponents täckfärg

Kulör **NCS S 0502-Y** Glans: **35**

För skötsel och underhåll se Bilaga "Inv. Täckmåln"

Skötsel och underhåll av beslag

Beslagens rörliga delar skall underhållas. Se bilaga "Beslag" för instruktioner

Garanti

Under förutsättning att snickerierna lagras och monteras på ett fackmannamässigt sätt, samt underhålls enligt underhållsinstruktion lämnar WB Trä AB garanti i enlighet med ABM 07, § 20 enligt följande:

"Om inget annat avtalats gäller följande.

Ansvarstiden är 10 år räknat från varans avlämnande och den inleds med en garantitid om fem år. Om varan är avsedd för en entreprenad som skall slutbesiktigas eller avlämnas på annat sätt räknas ansvarstiden och garantitiden från den dag då entreprenaden är godkänd. Ansvarstiden respektive garantitiden för en vara som levererats till en entreprenad löper dock ut senast elva respektive sex år efter varans avlämnande.

Säljaren ansvarar för fel som framträder och anmäls under ansvarstiden. För fel som framträder efter utgången av garantitiden, ansvarar säljaren dock endast om felet är väsentligt och visas ha sin grund i vårdslöshet på säljarens sida.

Garantiansvaret innebär en skyldighet för säljaren att avhjälpa fel som framträder under garantitiden. Säljaren ansvarar dock inte för sådant som beror på felaktig montering eller installation, bristande underhåll, felaktig skötsel, vanvård, onormalt brukande eller annat som kan hänföras till köparen. Köparen är skyldig att följa dokumenterade avtalade underhålls- och skötselåtgärder. Om säljaren under garantitiden har uppfattningen att han inte ansvarar för påtalat fel åligger det honom att visa att varan är kontraktsevenligt eller göra sannolikt att det påtalade felet beror på köparens sida".

För fönster i icke slutbesiktigade byggnadsobjekt räknas garantitid från fakturans datum. För fönster i objekt som slutbesiktigats gäller datum för slutbesiktning.

Garantin innebär att vi utan kostnad

- ersätter med ny isolerruta om kondens eller damm bildats mellan glasen i isolerrutan
- reparerar eller byter ut fönstret om det skadats av röta
- reparerar eller byter ut beslag med fabrikationsfel
- står för arbetskostnad för byte eller reparation av defekt produkt

Garantin omfattar inte

- kostnader för eventuella byggnadsställningar eller andra byggnadshjälpmedel
- kostnader för andra arbeten, till exempel målningsarbeten, tapetsering etc som krävs i anslutning till garantiarbetet
- skador som orsakats av ovarsamhet eller främmande föremål som monterats på, snickerierna, till exempel persienner, dekalerna m.m.
- skador på tätningslister och ytor som orsakats av slitage eller lösningsmedel

Projektansvarig:

Kans Engman

Skötsel och underhåll av invändigt täckmålade snickerier

Rengöring

Vid rengöring av snickerier kan de flesta allrengöringsmedel för målade ytor användas.

OBS!

- Rengöringsmedel som innehåller ammoniak skall ej användas.

Underhåll

Snickeriers invändiga ytor kräver normalt inget periodiskt målningsunderhåll.

Underhåll och service av beslag

Beslag måste, liksom annan teknisk utrustning, skötas om för att fungera väl. Du bör således se till dem då och då. Här följer några tips på hur du förlänger livslängden på dina beslag!

Låshus

Smörj låset ett par gånger om året. Återförsäljaren rekommenderar rätt typ av smörjmedel. Observera att du inte ska smörja tillhållarlåset! Se också till att dra fast alla skruvar ordentligt.

Spanjolett

Spanjoletten är smord och dess funktion är kontrollerad vid tillverkningen. För att bibehålla en god funktion, samt öka spanjolettens livslängd skall låshus och kolvar smörjas med några droppar smörjolja 1-2 gånger per år. "Shell Tonna S68" är ett exempel på rätt smörjolja.

Cylinder

Smörj också låscylindern vid samma tillfällen. Använd låsspray, inte olja eller fett! Lås som används mycket frekvent, eller är extremt väderutsatta, bör smörjas oftare. En smörjning strax före vinterns ankomst är att rekommendera.

Det förhindrar kondens- och isbildning. Kontrollera också de nycklar som används mycket. De slits och fungerar sämre och bör således bytas.

Gångjärn

Underhållsbehovet varierar med användningsfrekvens, belastning och miljö. Men kontrollera funktionen, smörj och dra fast skruvarna minst en gång per år.

Lösa skruvar försämrar dörrens funktion, ökar slitaget och underlättar inbrott.

När gångjärnen används, får de en svart dammbeläggning: Beläggningen förhindras bäst med regelbundet underhåll och smörjning. Din återförsäljare vet vad som är bäst för dina gångjärn.

Hänglås

Hänglås, i synnerhet de som sitter utomhus, bör smörjas minst två gånger om året. Applicera lättflytande smörjmedel i lås och nyckelhål, dock inte smörjmedel som innehåller grafit.

9. Leverantörsregister

Här finns en förteckning över leverantörer till produkter i din bostad. En fullständig förteckning över de produkter som används vid byggandet av huset finns hos din styrelse.

Produkter	Leverantör
Badrumsinredning	Aspen www.aspenbad.se
Blandare	Tapwell www.tapwell.se
Duschväggar	Inr AB www.inr.se
Dörrar	Jeld-Wen www.jeld-wen.se
Golvbrunn	Purus Group www.purus.se
Fönster och balkongdörrar	Scandifront AB, www.scandifront.se
Fönsterbänkar	Stenentreprenad i Hessleholm www.stenentreprenader.se
Kakel och klinkerplattor	Centro www.centro.se
Kökssnickerier och garderober	Vedum www.vedum.se
Låsservice	Swesafe www.swesafe.se
Parkettgolv	Esta parkett www.old.estaparket.eu/eng/company.php
Skjutdörrsgarderober	Elfa Lumi www.elfa.com
Spiskåpa	Franke AB www.franke.se
Tapeter	Boråstapet www.borastapeter.se
	Eco Tapeter AB www.eco.se
	DécorMaison www.decormaison.se
	Flügger Färg www.flugger.se
Vitvaror	BSH Home Appliances AB http://www.bosch-home.se/

10. Felanmälan

10.1 Garantier och rutiner för felanmälan i din bostad

Du bor i en bostadsrättsförening som har entreprenadavtal med JM och genom avtalet har du garanti på material och arbete som utförts i din bostad. Garantin gäller under fem år på allt arbete och material som ingått i JM:s entreprenad utom på vitvaror, blandare/VS-armaturer, invändiga målningsarbeten och tapetseringar som har två års garanti. Garantitiden gäller från det startdatum som fastställts vid slutbesiktning. Vart du ska vända dig beror dels på vilket fel som uppstått och även hur lång tid som gått sedan tillträdet av lägenheten.

År 1-2 (se även nästa sida)

Fel som inte upptäckts på slutbesiktning ska anmälas inom sex månader från slutbesiktningsdatum. Funktionsfel, exempelvis en köksblandare som droppar, kan anmälas till JM Kundtjänst Bostad under garantitiden. Fel som gäller gemensamma ytor såsom innergården eller trappuppgång anmäls i första hand till styrelsen. Strax innan två år har passerat från garantitidens startdatum genomför JM en garantibesiktning av hela entreprenaden.”

År 3-5

Fel som täcks av garantin under denna period anmäls av medlemmarna till bostadsrättsföreningens styrelse. Styrelsen reklamerar vidare till JM.

Allmänt

Vid en reklamation tar JM ställning till om felet omfattas av garantin, eventuellt sker detta efter viss undersökning/utredning. Fel och skador som beror på bristande underhåll, felaktig skötsel, användning eller förslitning omfattas inte av garantin. Fel och skador som orsakats av yttre påverkan omfattas inte heller av garantiåtagandet. Exempelvis ingår inte normal justering av dörrar och fönster eller åtgärder enligt underhållsplan i garantiåtagandet. JM har rätt att avhjälpa fel på allt som ingått i entreprenaden. Innan bostadsrättsföreningen påbörjar reparationer av det som anses vara garantifel ska JM kontaktas i frågan.

10.2 Felanmälan år 1-2

Gemensamma ytor

För gemensamma ytor såsom trappuppgången eller innergården sker felanmälan till JM kundtjänst.

Vitvaror

Vid fel på vitvaror i bostaden kontakta din vitvaruleverantör direkt,

BSH Home Appliances AB på telefon 0771-11 22 77.

Uppge alltid vad felet är samt namn, adress, telefon, E-nr och FD-nummer (var du hittar dessa nummer för respektive produkt anges i bruksanvisningen).

Tv, telefoni och dator

Om du får problem med TV-, telefon- eller Internetanslutning se instruktion under avsnitt "Tv, telefoni och dator". Du kan även ringa Telia support på telefonnummer 020-240 250

Hiss och garageport

Vid fel på hiss, kontakta leverantören Schindler direkt på telefon 020-31 33 33

Vid fel på garageport, kontakta leverantören ADP Alldoor Portar AB direkt på telefon 08-739 27 70

Övrig felanmälan under kontorstid

JM Kundtjänst Bostad

Tel. 020-731 731

E-mail: kundservice@jm.se

Öppettider: Mån-Fre 07.00-16.00

Akuta fel efter kontorstid

Vid akuta fel efter kontorstid, dvs efter 16.00 på vardagar samt helger, kontakta jouren på telefon 08-657 64 00

Detta bör undvikas och ska endast ske:

- Vid fel eller haveri där det finns risk för följdskador (exempelvis vid vattenläckage).
- Vid andra brådskande fall, exempelvis om värmeanläggningen inte fungerar vintertid.

OBS! Jourutryckning för icke akuta fel, debiteras den som anmält felet. Om du själv orsakat felet, t.ex. stopp i avloppet, blir du betalningsskyldig.